

ΥΠΟΘΕΣΗ

Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα
γραμματική και ασκήσεις
για παιδιά και νέους

ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΙΘΕΤΑ

Πώς είναι;

περιγραφή - σύγκριση

ISBN: 960-8468-90-6

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΕΦΑΝΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΥΣΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αριστείας
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Υπόθεση Γλώσσα
Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα:
γραμματική και ασκήσεις για παιδιά και νέους

ΕΠΙΘΕΤΑ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Αθήνα 2003

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ

Άξονας 1

Μέτρο 1. 1

Ενέργεια 1. 1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές
ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση Παλινοσούντων και Αλλοδαπών Μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση - ΕΚΤ

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης:

ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματείας: Στ. Πριόβολου

Διεύθυνση Γ' ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης:

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιτροπή Ερευνών

Τμήμα Φ.Π.Ψ.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Ιλίσια 15784

Τηλ.: 210-7277522

E-mail: info@keda.gr

Website: <http://www.keda.gr>

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Τόμος: ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Συ συνεργάστηκαν: Αναστασία Αμπάτη

Σταυρούλα Δημητράκου

Μαρία Ιακώβου

Αυθή Καθβαδά

Αναστασία Μαγγανά

Σπυριδούλα Μπέλλα

Μαρίνα Ντάλλα

Κυριακή Σεκερτζή

Κατερίνα Τούρα

Αφροδίτη Τουτουδάκη

Εποπτεία διδακτικού υλικού:

Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Άκης Μελλάρης

Εξώφυλλο: Νίκος Μαρουλάκης

Γλωσσική επιμέλεια: Κλεοπάτρα Φάκλαρη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΕΠΕ.

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

Περιεχόμενα

Πού βρίσκεις **ΤΙ**?

Γραμματική

επίθετα σε -ος

• τι είναι το επίθετο	6
• το επίθετο κλίνεται	8
• το επίθετο μετά από ρήμα	11
• τα επίθετα σε -ος, -η/-α/-ια, -ο: 3 κλίσεις	13
• μικρός – μικρή - μικρό	14
• ωραίος – ωραία – ωραίο	16
• γλυκός – γλυκιά – γλυκό	18
• λέξεις που κλίνονται όπως το επίθετο (αυτός, κάποιος, όλοι...)	19
• πολύς – πολλή – πολύ	31
• επίρρημα σε -α (τρέχουν γρήγορα)	40
• σύγκριση: (ο) πιο ψηλός / ψηλότερος	41
• τόσο ... όσο	45
• επίθετα ως ουσιαστικά	47

επίθετα σε -ης και -us

• επίθετα για το πάρα πολύ	56
• ωραιότατος και πανέξυπνος	56
• τεμπέλης – τεμπέλα – τεμπέλικο	60
• κλητική: αγαππτέ γιατρέ!	65
• ειλικρινής – ειλικρινής – ειλικρινές	66
• σύγκριση: (ο) σαφέστερος	68
• επιρρήματα σε -ως: (ετοιμάζεται πυρετωδώς)	76
• καφετής – καφετιά – καφετί	79
• βαθύς – βαθιά – βαθύ	80
• ευθύς – ευθεία – ευθύ	80
• σύγκριση: (ο) βαρύτερος	83

φτιάχνουμε λέξεις - ορθογραφία

• λογικός, πέτρινος, ώριμος, φοβερός, ζωηρός	48
• τίμιος, τυχαίος, θαρραλέος	52
• χοντρούλης, -α, -ικο	62
• τερατοειδής, -ής, -ές	70
• ιδεώδης, -ης, -ες	72
• τα ι, η, υ, οι, ει στα επίθετα	84

λεξιλόγιο

• χρώματα	10, 79
• εμφάνιση	21, 62
• χαρακτήρας	23, 60, 67
• αριθμοί	36
• διαστάσεις	81
• φτιάχνουμε επίθετα	48, 62, 70, 72

η παρέα

• Πέτρος / Μαρίνα στο νησί	6, 11, 13, 16, 19, 23, 80, 82, 83
• Πέτρος / Μαρίνα στο σχολείο	66, 68, 69, 76
• Πέτρος / Λέο: Πού μένουν;	27, 30, 37, 56
• Πέτρος / Μαρίνα: Χριστούγεννα	31, 33
• Πέτρος / Λέο: Μαθητικοί αγώνες	37, 39, 40
• Πέτρος / Λέο: Πληροφορίες από το Διαδίκτυο	69, 73

διαβάζουμε

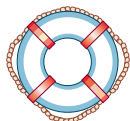

• Ο Μυρκάουζεν στην κοιλιά της φάλαινας	20
• Η μοιραία	26
• Τα παιχνίδια του ζωγράφου	35
• Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα	44
• Γράμμα από τη θεία στις ανιψιές	46
• Ο Ουφ και η Όχου	54
• Ένα γατάκι στον καθρέφτη	58
• Στρίγκλα και καλλονή	59
• Παλαβιάρα	64, 74
• Ο Μυρκάουζεν και το θαλάσσιο άλογο	86

πληροφορίες για τη θάλασσα

• αστερίας	7
• καρχαρίες	15
• θαλάσσια χελώνα	17
• σολομός	18
• βυθός - κοράλλια	73

βοήθεια

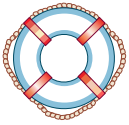

• Οδηγίες για να μη καθείς στις σελίδες και στη γραμματική	3
• Πλάσματα της θάλασσας	4
• Το επίθετο: Γενικός πίνακας	88
• Δύσκολες λέξεις	89

για τους καθηγητές

Λίγα λόγια - Πηγές	99
Αναλυτικός πίνακας περιεχομένων	100

Οδηγίες για τις σελίδες

Η γραμματική που μελετάς σε αυτή τη σελίδα

μία νέα όμορφη κοπέλα

Δίπλα στον κύκλο βρίσκεις ένα παράδειγμα για τη γραμματική της σελίδας

3 κλίσεις -ος, -α, -ο

- Λέξεις όπως *άλλος, εκείνος, αυτός, λίγος, μερικοί, ποιος, όλος* κι άλλες που τις βλέπεις κοντά στα ουσιαστικά κλίνονται όπως τα επίθετα σε *-ος, -η, -ο* (μπρός, *-ή, -ό*) ή σε *-α, -ο* (αφραίος, *-α, -ο*). Όταν ξέρεις λοιπόν να κλίνεις το *μικρός, -ή, -ό* και το *αφραίος, -α, -ο* ξέρεις να κλίνεις όλες αυτές τις λέξεις.
  - Μετά από τις λέξεις (*αυτός, εκείνος, όλος*) το ουσιαστικό παίρνει (*άρθρο (ο, η, το)*).
- Οι σάιτες δείχνουν τα παραδείγματα γραμματικής
- Στο πορτοκαλί πλαίσιο βρίσκεις πληροφορίες για τα επίθετα
- Σε πλαίσιο τα πιο σημαντικά στοιχεία της γραμματικής
- Πρέπει να καθαρίσουν **αυτούς τους καθρέφτες**.
- > **Εκείνος ο υδραυλικός είναι άχρηστος.**
- > **Όλοι οι γείτονες με συμπαθούν.**

Αριθμός άσκησης

37

Οδηγίες για την άσκηση

Παράδειγμα που σε βοηθάει να λύσεις τις ασκήσεις

εφαρμογή κλίσης / αντωνυμίες σε επιθετική λειτουργία

Παρατήρηση για τους καθηγητές

Τώρα δοκίμασε: Συμπλήρωσε τις κατάληξεις.

Δύσκολη λέξη: βρίσκεις τι σημαίνει στις σελίδες Δύσκολες λέξεις στο τέλος το βιβλίου

1. Στην πολυκατοικία* δεν είναι όλ... .. οικογένειες από την Ελλάδα. Μερικ... μαθητές είναι από άλλ... .. χώρες.
2. Σε αυτ... .. πολυκατοικία όλ... .. διαμερίσματα είναι νοικιασμένα, αλλά σε εκεί... είναι ακόμα μερικ... ελεύθερα.

Στα πλαίσια με το μολύβι βρίσκεις πληροφορίες για την ορθογραφία

Πολλά επίθετα λήγουν σε *-ικός*. Τα επίθετα που λήγουν σε *-ικός* γράφονται με **ι**

> **Αλλά: γλυκός, δανεικός**

Πληροφορία για τους καθηγητές

-ος: αντικείμενα - ούνηξη 33

Στην ατζέντα βρίσκεις τις κλίσεις των επιθέτων

Το γένος Αρσενικό (ο) Θηλυκό (η) Ουδέτερο (το)

Ο αριθμός Ενικός (ο ένας) Πληθυντικός (οι πολλοί)

Η πτώση Ονομαστική (ποιος;) Γενική (ποιανού;) Αιτιατική (ποιον;)

	ΕΝΙΚΟΣ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
ονομαστική	γλυκός	γλυκιά	γλυκό
γενική	γλυκού	γλυκιάς	γλυκού
αιτιατική	γλυκό	γλυκιά	γλυκό
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	γλυκοί	γλυκές	γλυκά
ονομαστική	γλυκών	γλυκών	γλυκών
γενική	γλυκών	γλυκών	γλυκών
αιτιατική	γλυκούς	γλυκές	γλυκά

θέμα: δεν αλλάζει κατάληξη: αλλάζει

Η κλίση Το επίθετο κλίνεται (αλλάζει κατάληξη)

άρθρο (ο, η, το)	επίθετο (πώς είναι;)	ουσιαστικό (άνθρωπος, ζώο, πράγμα)	ρήμα (τι κάνει;)	επίρρημα (πώς το κάνει;)
Το	μικρό	δελφίνι	κολυμπάει	γρήγορα.
	επίθετο		επίθετο	

Οι μικρές αρκούδες είναι πολύ παιχνιδιάρες.

1

Η Μαρίνα ψάχνει το κοκαλάκι της.

Ποιες λέξεις βοηθούν τον Πέτρο να βρει το κοκαλάκι της Μαρίνας;

σημασιολογική λειτουργία
του επιθέτου

- Μα πού είναι το κοκαλάκι μου; Πέτρο, κοπά λίγο μέσα στην τσάντα. Είναι δίπλα σου.
- ▲ Βλέπω τρία. Ποιο θέλεις;
- Το μαύρο.
- ▲ Έχει δυο μαύρα, Μαρίνα: ένα μεγάλο κι ένα μικρό.
- Το μικρό θέλω.

- Οι λέξεις μαύρο, μικρό, μεγάλο είναι επίθετα.
- Τα επίθετα είναι λέξεις που μας λένε πώς είναι τα πράγματα.
Τα επίθετα μας βοηθούν (να περιγράψουμε*
τους ανθρώπους, τα ζώα και τα πράγματα.

■ Στη γραμματική λέμε:
Τα επίθετα φανερώνουν* τις ιδιότητες των πραγμάτων, όπως το χρώμα, το μέγεθος ή το σχήμα τους.

2

Τι φανερώνουν τα επίθετα;

Γράψε τα κάτω από το σωστό σκίτσο!

βασικές πληροφορίες που
δίνει το επίθετο

πλαστικός, γλυκός, κόκκινος, στενός, πρώτος, στρογγυλός, καυτός, παλιός

ΧΡΩΜΑ

.....

ΓΕΥΣΗ

.....

ΥΛΗ

.....

ΣΧΗΜΑ

.....

ΧΡΟΝΟΣ

.....

ΣΕΙΡΑ

.....

ΜΕΓΕΘΟΣ

.....

ΑΦΗ

.....

3

Κύκλωσε* τα 7 επίθετα και γράψε τις φράσεις* στην εικόνα.

αναγνώριση του επιθέτου με
βάση τη λειτουργία του

Χθες πήγαμε για μπάνιο. Βρήκαμε μια ήσυχη παραλία. Ξαπλώσαμε στην κατάλευκη* αμμουδιά*. Ο ήλιος ήταν καυτός*. Έτσι, βουτήξαμε αμέσως στα δροσερά νερά. Είδαμε μια μικρή σπηλιά και κολυμπήσαμε ως εκεί. Καθίσαμε στους βράχους και καζέψαμε τα όμορφα ψαράκια που κολυμπούσαν στα ρηχά* νερά.

μαύρο μύδι

άσπρο στρείδι

νόστιμη γυαλιστερή
αχηβάδα διαλεχτή*

4

Διάβασε και απάντησε στις ερωτήσεις με το σωστό επίθετο.

πληροφορίες για τον αστερία / το
επίθετο αλλάζει κατάληξη

Ο αστερίας φαίνεται πολύ ήσυχος. Μοιάζει σαν πεθαμένος. Κι όμως, ξαφνικά μπορεί ν' αρχίσει να περπατάει. Ο αστερίας είναι καλός κυνηγός. Εσύ, αν βρεις ένα μύδι, δεν θα καταφέρεις να το ανοίξεις με τα χέρια σου. Ο αστερίας όμως τα καταφέρνει μια χαρά. Τα μπράτσα* του έχουν χιλιάδες μικρά αλλά πολύ δυνατά ποδαράκια που κολλάνε σαν βεντούζες. Με αυτά περπατάει, ανοίγει τα μύδια, σκαρφαλώνει* στα φύκια* και στους βράχους...

Τα μπράτσα του είναι λίγο ... μαγικά: Αν χάσει ένα βγαίνει ένα καινούριο...

- Πώς φαίνεται ο αστερίας; ... ήσυχος ...
- Ο αστερίας είναι ..... κυνηγός.
- Πώς είναι τα ποδαράκια που έχει στα μπράτσα του; ..... αλλά .....
- Τι βγαίνει αν χάσει ένα μπράτσο; Ένα ..... μπράτσο.

Λέμε: ο ήσυχος αστερίας, τα δυνατά ποδαράκια, ένα καινούριο μπράτσο.
Το επίθετο (πηγαίνει με ένα ουσιαστικό) και (αλλάζει κατάληξη) μαζί του.

κατάληξη

■ Στη γραμματική λέμε:

Το επίθετο συμφωνεί με το ουσιαστικό και κλίνεται.

ήσυχ-
δυνατ-
καινούργι-

↓
-ος
-ά
-ο

ο → ... ος	η → ... η	το → ... ο	
αστερίας	βάρκα	ψάρι	
ο / ένας μικρός κολυμβητής	η / μια μικρή φίλη	το / ένα μικρό βότσαλο	
αχινός		κύμα	
οι → ... οι	οι → ... ες	τα → ... α	
αστερίες	βάρκες	ψάρια	
οι /- μικροί κολυμβητές	οι /- μικρές φίλες	τα /- μικρά βότσαλα	
αχινοί		κύματα	

• Στο λεξικό βρίσκεις τα επίθετα με τις καταλήξεις για τα τρία γένη: καλός, -ή, -ό (καλός, καλή, καλό).

5 Πρόσεξε το άρθρο και γράψε τα ουσιαστικά στη σωστή στήλη*.

συμφωνία στον ενικό / εστίαση στο άρθρο

ο μεγάλος	η μεγάλη	το μεγάλο
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

το ψάρι, η ομπρέλα,
ο αχινός, το βότσαλο,
ο αστερίας, το κύμα,
η σπηλιά, η παραλία,
ο κολυμβητής

οι μεγάλοι	οι μεγάλες	τα μεγάλα
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

οι αστερίες, οι ομπρέλες,
οι κολυμβητές, τα βότσαλα,
τα ψάρια, οι σπηλιές,
οι αχινοί, τα κύματα,
οι παραλίες

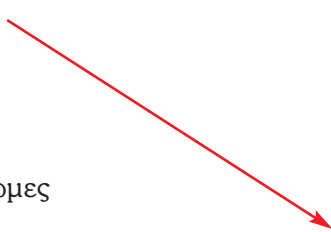

6

Αντιστοίχιση με το σωστό ουσιαστικό.

τα πράσινα
το μεγάλο
ο δυνατός
οι καλοί
οι πολύχρωμες
η όμορφη
οι γρήγοροι
ο ζεστός

κύμα
παραλία
ήλιος
αέρας
κολυμβητές
δέντρα
βάρκες
φαράδες

συμφωνία / διαφοροποίηση
επιθέτου και ουσιαστικού

7

Βάλτε στον πληθυντικό.

εξοικείωση με την ονομαστική
πληθυντικού / αόριστο άρθρο

- 1. μια κόκκινη ομπρέλα ..... κόκκινες ομπρέλες .....
- 2. ένα μικρό ψάρι .....
- 3. ένας γρήγορος κολυμβητής .....
- 4. μια μεγάλη βάρκα .....
- 5. ένας καλός ψαράς .....
- 6. μια όμορφη παραλία .....
- 7. ένας ήσυχος αστερίας .....
- 8. ένα ψηλό κύμα .....
- 9. ένας επικίνδυνος ακινός .....
- 10. μια μικρή σπηλιά .....

Τι είναι;

Είναι άσπρο σαν το πρόβατο
και τρέχει όταν φυσάει.
Πάντα στη θάλασσα είναι
και στην παραλία σπάει.

Είναι μαύρος στρογγυλός*
με αγκάθια γύρω γύρω.
Όποιος τον ανοίξει τρώει,
όποιος τον πατήσει κλαίει.

Όμορφη και ύπουλη*
Διαφανής* και αόρατη*
Στη θάλασσα μη σου 'ρθει
Τρέξε και βάλε ξύδι.

Το φεγγάρι είναι κόκκινο
το ποτάμι είναι γαλάζιο
κι η αγάπη μου στα χέρια σου
είναι κάτασπρο πουλί
έλα αγάπη μου και χόρευε
ίσαμ' αύριο* το πρωί.

Μάνος Χατζιδάκης

Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε
καραβάκια στο ταξίδι δε με παίρνετε, καλέ
Δε με παι, δε με παίρνετε, καλέ
ίσαμε το Γαλαξίδι, δε με παίρνετε, καλέ.

Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε
καραβάκια στο Αιγαίο δε με βλέπετε καλέ,
Δε με βλε, δε με βλέπετε, καλέ
όπου μέρα-νύχτα κλαίω, δε με βλέπετε, καλέ.

Ένα και δύο σου στέλνω μηνύματα
ναι και το σταυρό μου κάνω.
Κι αν δε με πάρεις κοντά σου, καρδούλα μου,
να το ξέρεις θα πεθάνω..

Γ. Λογοθέτης

Κάποια επίθετα για τα χρώματα προέρχονται από τα γαλλικά: *μπλε, ροζ, μοβ, μπεζ, εκρού, καφέ, τρκουάζ, γκρι.*
Αυτά τα επίθετα δεν κλίνονται, δηλαδή μένουν πάντα όπως είναι.

- Ένα **ροζ** τριαντάφυλλο
Το τριαντάφυλλο είναι **ροζ**.
- **Ροζ** τριαντάφυλλα
Τα τριαντάφυλλα είναι **ροζ**.

**α) Η Μαρίνα έκανε μια πανέμορφη ζωγραφιά.
Ποια χρώματα έβαλε;**

Στη ζωγραφιά της Μαρίνας, ο ουρανός είναι ...γαλάζιος...

- ο ήλιος είναι .....
- το δελφίνι είναι .....
- τα χταπόδια είναι .....
- η βάρκα είναι.....
- οι μέδουσες.....
- οι αστερίες.....
- το δέντρο .....
- τα σύννεφα είναι .....
- η άμμος .....

β) Κοίτα τη ζωγραφιά της Μαρίνας και βρες για κάθε επίθετο ένα πράγμα που ταιριάζει.

φιλικός -ή -ό, άγριος -α -ο
όμορφος -η -ο, καυτός -ή -ό
μικρός -ή -ό, καθαρός -ή -ό
γρήγορος -η -ο

χρώματα / συμφωνία σε
κατηγορηματική λειτουργία

9

Στο κείμενο θα βρεις 15 επίθετα. Κύκλωσέ τα.

αναγνώριση του επιθέτου
(επιθετικός προσδιορισμός
και κατηγορούμενο)

Η Μαρίνα και ο Πέτρος πηγαίνουν στο μικρό λιμανάκι. Παντού μέσα στις βάρκες υπάρχουν ψάρια, μικρά και μεγάλα.

- Καλώς τα παιδιά, λέει ο μπαρμπα-Γιώργης, ο ψαράς. Είχε καλή ψαριά και δείχνει χαρούμενος.
- Τι (πολλά) και ωραία ψάρια! λέει η Μαρίνα.
- Γαύρος, γόπα, μπαρμπούνι, μπακαλιάρος... Σημερινή ψαριά!
- Φαίνονται ζωντανά. Κοίτα Μαρίνα, ο γαύρος είναι γαλαζοπράσινος και η κοιλιά του ασημένια*.
- Να κι ένας τεράστιος μπακαλιάρος, αλλά μοιάζει λίγο ψεύτικος, λέει η Μαρίνα.
- Τι να πάρουμε για σήμερα, μπαρμπα-Γιώργη; ρωτάνε τα παιδιά.
- Ό,τι τραβάει η όρεξή σας! Όλα είναι φρέσκα και γίνονται υπέροχα* στα κάρβουνα.

10

Κοίταξε το κείμενο. Ποια ρήματα λείπουν στις προτάσεις;

συνδετικό ρήμα + επίθετο

1. Παντού στις βάρκες .....
μικρά και μεγάλα ψάρια.
2. Ο ψαράς..... χαρούμενος.
3. Τα ψάρια ..... ζωντανά,
λέει ο Πέτρος.
4. Η Μαρίνα λέει ότι ο μπακαλιάρος
..... λίγο ψεύτικος.
5. Όλα τα ψάρια του μπαρμπα-Γιώργη
..... φρέσκα και νόστιμα.
6. Στα κάρβουνα τα ψάρια
..... υπέροχα.

Τις πιο πολλές φορές το επίθετο το βρίσκουμε:

1) κοντά σ' ένα ουσιαστικό:

➤ Τα παιδιά πηγαίνουν στο **μικρό λιμανάκι**.

2) μετά από ρήματα, όπως:

είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, δείχνω, μοιάζω:

➤ Τα ψάρια **είναι φρέσκα**.

➤ Ο ψαράς **φαίνεται χαρούμενος**.

11

Βάλε τα επίθετα στο σωστό τύπο.

επίθετο κατηγορούμενο /
συμφωνία

1. Η Μαρίνα και ο Πέτρος είναι ..... (καλός, -ή, -ό) φίλοι.
2. Ο Πέτρος φαίνεται ..... (ήσυχος, -η, -ο), όμως στις παρέες γίνεται πολύ.....(ζωηρός, -ή, -ό).
3. Οι ασπερίες φαίνονται ..... (πεθαμένος, -η, -ο) αλλά ξαφνικά αρχίζουν να περπατούν.
4. Οι γόπες γίνονται πολύ ..... (νόστιμος, -η, -ο) στη σκάρα.
5. Υπάρχουν ..... (μικρός, -ή, -ό) και ..... (μεγάλος, -η, -ο) μπακαλιάροι.
6. Οι ψαράδες δείχνουν ..... (χαρούμενος, -η, -ο). Σήμερα η ψαριά ήταν ..... (καλός, -ή, -ό).
7. Τα παιδιά λένε ότι τα ψάρια μοιάζουν ..... (ζωντανός, -ή, -ό).

12

Σχημάτισε προτάσεις.

1. χαρούμενοι, Πέτρος, φαίνονται, και, Μαρίνα, η, Ο.
.....
2. Τα, είναι, ψάρια, φρέσκα, ζωντανά, και, μοιάζουν.
.....
3. γαύρος, γαλαζοπράσινος, η, Ο, ασημένια, γόπα, και, είναι.
.....
4. οκτώ, κεφάλι, έχει, Το, στρογγυλό, ποδαράκια, και, χταπόδι.
.....
5. Μαρίνα, ήσυχη, κάτω, κάθετη, ομπρέλα, Η, πολύχρωμη, την, από, της.
.....
6. Στην, παραλία, κατάλευκη, βότσαλα, άμμος, και, πολύχρωμα, υπάρχουν.
.....

η γόπα

ο γαύρος

το χταπόδι

13

προσεκτική ανάγνωση / διαφορετικά κλιτικά παραδείγματα
Στη Μαρίνα αρέσουν πολύ τα βιβλία. Θέλει να γίνει συγγραφέας. Καμιά φορά γράφει στο ημερολόγιό της πράγματα που βλέπει στην παραλία.

... κοντά στη μικρή πράσινη βάρκα του μπαρμπα-Γιώργη μια ομάδα μικρών παιδιών σκάβει μια τεράστια τρύπα στην άμμο με πολύχρωμα φτυάρια* και τσουγκράνες*. Δυο αγόρια κουβαλούν θαλασσινό νερό σε κόκκινους κουβάδες και γεμίζουν τη λίμνη. Ένα κορίτσι με γαλάζιο μαγιό τραβάει την ουρά ενός αστείου τριχωτού* σκύλου. Ο σκύλος γαβγίζει και κοντεύει να σπάσει τα νεύρα της χοντρής κυρίας που κάθεται δίπλα. Πιο πέρα, τρία παιδιά χτίζουν έναν πελώριο* πύργο. Με τα δάκτυλά τους χύνουν βρεγμένη άμμο πάνω στους

χοντρούς τοίχους και φτιάχνουν όμορφες δαντέλες. Γύρω στον πύργο έφτιαξαν ένα δρομάκι με λευκά βότσαλα και στις τέσσερις γωνιές βάλανε πεθαμένους αχινούς για φρουρούς*..

α) Πρόσεξε τι γράφει η Μαρίνα και συμπλήρωσε τη ζωγραφιά!

β) Πρόσεξε το κείμενο και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

1. Τα παιδιά σκάβουν μια ... τεράστια ... τρύπα στην άμμο.
2. Το κοριτσάκι φοράει ..... μαγιό.
3. Το κορίτσι τραβάει την ουρά ενός ..... σκύλου. Ο ..... σκύλος γαβγίζει.
4. Οι τοίχοι του πύργου είναι .....
5. Τα παιδιά φτιάχνουν ..... δαντέλες με ..... άμμο.
6. Τα παιδιά έβαλαν ..... αχινούς στις γωνιές του πύργου.

Τα επίθετα σε -ος κλίνονται με τρεις τρόπους:

- 1) **-ος, -n, -ο**: μικρός, μικρή, μικρό
- 2) **-ος, -α, -ο**: ωραίος, ωραία, ωραίο
- 3) **-ος, -ια, -ο**: γλυκός, γλυκιά, γλυκό

1. Τα περισσότερα επίθετα κλίνονται όπως το (μικρός, μικρή, μικρό).
2. Κλίνονται (όπως το ωραίος, -α, -ο) και παίρνουν (α) στο θηλυκό γένος τα επίθετα που έχουν
  - ένα (φωνήεν με τόνο πριν από την κατάληξη): τυχαίος, -α, -ο, νέος, -α, -ο, αθώος*, -α, -ο
  - ένα (/i/ (i/ει/οι/υ) πριν από την κατάληξη) πλούσιος, -α, -ο, άδειος, -α, -ο, κρύος, -α, -ο.
 Όπως το ωραίος κλίνονται και τα επίθετα μοντέρνος, γκρίζος.
3. Τα επίθετα ξανθός, γλυκός, φρέσκος παίρνουν την κατάληξη (ια) στο θηλυκό γένος: γλυκός-γλυκιά-γλυκό, ξανθός-ξανθιά-ξανθό, φρέσκος-φρέσκια-φρέσκο.
Τα επίθετα φτωχός, κακός, θηλυκός, μαλακός κλίνονται όπως το μικρός, -ή, -ό ή όπως το γλυκός, -ιά, -ό.

.....

ενικός ονομαστική γενική αιτιατική	ορατικός -ος μικρός μικρού μικρό	θηλυκός -η μικρή μικρής μικρή	ουδέτερο -ο μικρό μικρού μικρό
πληθυντικός ονομαστική γενική αιτιατική	μικροί μικρών μικρούς	μικρές μικρών μικρές	μικρά μικρών μικρά

.....

.....

.....

.....

14

α) Η Μαρίνα ψάχνει το φιόγκο της: Συμπλήρωσε το διάλογο.

εφαρμογή κλίσης σε γνωστό κείμενο

β) Η Μαρίνα ψάχνει τη χτένα της: Συνέχισε το διάλογο.

- Μα πού είναι η χτένα μου; .....
- ▲ Είναι πολλές χτένες εδώ μέσα, Μαρίνα. ....
- .....
- ▲ .....
- .....

15

Διάβασε το κείμενο με ...πολλούς καρχαρίες.

(Βάλε τις φράσεις με τη λέξη καρχαρίας στον πληθυντικό.)

πληροφορίες για τον καρχαρία / κλίση με αρσενικό ουσιαστικό / πληθυντικός

Τι είναι;

Κυνηγός ικανός άγριος και τρομερός όλοι στο βυθό με τρέμουν μόλις με δουν δρόμο παίρνουν.

1. Καμιά φορά ακούμε για επίθεση λευκού καρχαρία σε ανθρώπους. Είναι πράγματι τόσο επικίνδυνος ο λευκός καρχαρίας όπως φαίνεται στο σινεμά;

2. Ο λευκός καρχαρίας έχει μήκος πάνω από 6 μ. και ζυγίζει πάνω από δύο τόνους*. Είναι πολύ ευκίνητος και μπορεί να πηδήξει έξω από το νερό.

3. Το χρώμα του λευκού καρχαρία δε φαίνεται στο νερό και έτσι μπορεί να πλησιάσει* κρυφά το θύμα του.

4. Οι επιθέσεις του λευκού καρχαρία σε ανθρώπους είναι σπάνιες*. Η μυρωδιά του αίματος τραβάει το λευκό καρχαρία και καμιά φορά επιτίθεται σε πληγωμένους* κολυμβητές. Άλλες φορές ο λευκός καρχαρίας μπερδεύει τους ανθρώπους με τις φώκιες, που είναι το αγαπημένο του φαγητό.

5. Γνωρίζουμε λίγα πράγματα για το λευκό καρχαρία. Δεν ξέρουμε ακόμα πού γεννιέται και πού πεθαίνει.

✓ Καμιά φορά ακούμε για επίθεση λευκών καρχαριών.

Λίγο πριν από την επίθεση.

Υπάρχουν και παράξενοι και ερωτευμένοι και μικροσκοπικοί καρχαρίες.

Ο σφυροκαρχαρίας. Τα μάτια του είναι στις δύο άκρες του κεφαλιού του.

Ο πιο μικρός καρχαρίας είναι μόλις 20 πόντους.

ΕΥΚΟΣ	ωραίνος 	-ος	ωραία 	-α	ωραίο 	-ο
ονομαστική	ωραίος		ωραία		ωραίο	
γενική	ωραίου		ωραίας		ωραίου	
αιτιατική	ωραίο		ωραία		ωραίο	
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ						
ονομαστική	ωραίοι		ωραίες		ωραία	
γενική	ωραίων		ωραίων		ωραίων	
αιτιατική	ωραίους		ωραίες		ωραία	

16

Συμπλήρωσε το θηλυκό γένος.

1. ένας τεράστιος λάκκος μια ..... τρύπα	4. ένας κομψός κύριος μια ..... κυρία
2. ένα τυχαίο γεγονός μια ..... συνάντηση	5. ένα χρυσό δακτυλίδι μια ..... αλυσίδα
3. ένας άδειος κουβάς μια ..... τσάντα	6. ένας μέτριος* μαθητής μια ..... μαθήτρια

17

Βάλε τα επίθετα στο σωστό τύπο.

Δίπλα στη Μαρίνα και τον Πέτρο, στη σκιά μιας ..... (τεράστιος) ομπρέλας, κάθεται μια ..... (ωραίος) (νέος) κοπέλα. Δυστυχώς, είναι λίγο ..... (ενοχλητικός): Μιλάει συνεχώς σ' ένα ..... (παρδαλός*) κινητό με ..... (γαλάζιος) αστεράκια. Τα παιδιά ξέρουν πια όλα τα μυστικά της. Στην αρχή, η Μαρίνα και ο Πέτρος ήταν ..... (περίεργος) και άκουγαν με ..... (μεγάλος) προσοχή. Αλλά σιγά σιγά οι ..... (ερωτικός) περιπέτειες* της ..... (μυστήριος) κοπέλας άρχισαν να γίνονται ..... (βαρετός). Τώρα, κάθε φορά που πιάνει το ..... (αγαπημένος) της κινητό, τα παιδιά της ρίχνουν μια ..... (άγριος) ματιά, παίρνουν τα ακουστικά τους και βάζουν μια κασέτα με ..... (δυνατός) μουσική.

18

Διάβασε για τη θαλάσσια χελώνα και θάλε σε κάθε πρόταση τη φράση θαλάσσια χελώνα στο σωστό τύπο.

Αν είσαι πολύ τυχερός, ίσως συναντήσεις μια θαλάσσια χελώνα όταν κολυμπάς...

✓ αν είσαι τυχερός, μπορεί να συναντήσεις μια όταν κολυμπάς

1. είναι πολύ καλή κολυμβήτρια και κολυμπάει σαν να πετάει με ταχύτητα ως 70 κλμ./ώρα

2. οι πιο μεγάλες έχουν μήκος πάνω από δύο μέτρα και βάρος 500-600 κιλά

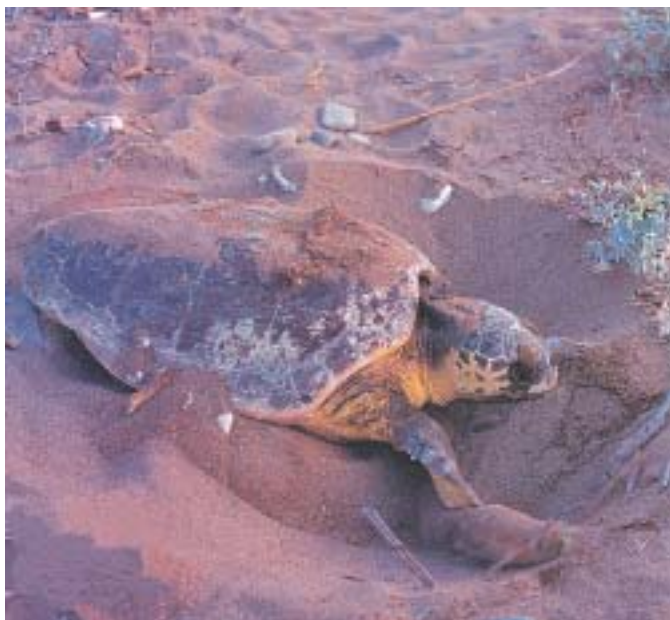
3. οι πρόγονοί* τους ήταν τεράστιες χελώνες που έγιναν θαλάσσιες την εποχή των δεινοσαύρων

4. γεννάει τα αυγά της σε ζεστές παραλίες και τα θάβει* στην άμμο

5. όταν τα μικρά της βγαίνουν από το αυγό, πρέπει να μπουν γρήγορα στη θάλασσα, για να μην τα φάνε οι γλάροι και οι κάβουρες και γιατί χωρίς νερό πεθαίνουν

Όταν η παραλία είναι ήσυχη και σκοτεινή, η χελώνα βγαίνει από τη θάλασσα. Εκεί που αρχίζει η βλάστηση* η χελώνα σκάβει ένα λάκκο. Εκεί μέσα γεννάει περίπου 120 αυγά που μοιάζουν σε μπάλες πιγκ-πογκ. Όταν τελειώσει, σκεπάζει τη φωλιά με άμμο. Μετά γυρίζει στη θάλασσα.

Μετά από 55 μέρες τα μικρά χελωνάκια σκάβουν τα αυγά. Χρειάζονται 3-4 μέρες για να βγουν από τη φωλιά.

Μόλις βγουν, πηγαίνουν προς τη θάλασσα. Βγαίνουν τη νύχτα που έχει ψύχρα* και πηγαίνουν προς το πιο φωτεινό μέρος που είναι η θάλασσα. Μόλις μπει στη θάλασσα το μικρό χελωνάκι, αρχίζει να κολυμπάει προς τα βαθιά - αν δεν το πιάσει κανένας γλάρος...

ΕΥΚΟΣ	ορσενικός -ος	θηλυκός -ια	ουδέτερο -ο
ονομαστική	γλυκός	γλυκιά	γλυκό
γενική	γλυκού	γλυκιάς	γλυκού
αιτιατική	γλυκό	γλυκιά	γλυκό
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ			
ονομαστική	γλυκοί	γλυκές	γλυκά
γενική	γλυκών	γλυκών	γλυκών
αιτιατική	γλυκούς	γλυκές	γλυκά

κακός	} -ή/-ιά -ό
φτωχός	
ξανθός	
φρέσκος	-ια -ο

19

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

- Μ' αρέσουν όλες οι γλυκ..... γεύσεις, γι' αυτό παχαίνω.
- Η πέστροφα είναι ψάρι του γλυκ ..... νερού.
- Δεν πίνω ποτέ γλυκ..... καφέδες, γιατί φέρνουν δίψα.
- Ο σολομός γεννάει τα αβγά του στα γλυκ..... νερά των ποταμών.
- Στη γειτονιά μας ζει μια φτωχ..... οικογένεια με έξι παιδιά.
- Η κοπέλα δεν είναι ξανθ.....αλλά βάφει τα μαλλιά της ξανθ....
- Πέρασαν από δω δυο ξανθ..... τουρίστριες που σε έψαχναν.
- Μη φοβάσαι τη γάτα: Δεν είναι κακ.....
Θέλει μόνο παιχνίδι.

Για να ανέβουν το ποτάμι, οι σολομοί κολυμπούν αντίθετα προς το ρέμα.

Οι σολομοί έχουν δύσκολη ζωή. Γεννιούνται στα γλυκά νερά των ποταμών και ζήσουν εκεί για ένα χρόνο περίπου. Οι μικροί σολομοί αρχίζουν μετά ένα μεγάλο ταξίδι και πηγαίνουν να ζήσουν στις ψυχρές θάλασσες. Μένουν εκεί 4-5 χρόνια και αρχίζουν το ταξίδι της επιστροφής. Κολυμπούν ως και 4.000 κλμ. για να γυρίσουν στο ποτάμι που γεννήθηκαν. Όταν φτάσουν, γεννούν τα αβγά τους και αμέσως μετά πεθαίνουν από την πολλή κούραση.

20

Ο Τοτός γράφει έκθεση με θέμα «Μια φτωχή οικογένεια». Συμπλήρωσε το φτωχός, -ή/-ιά, -ό.

Ήταν κάποτε μια ..... οικογένεια. Ο πατέρας ήταν ..... Η μητέρα ήταν ....., τα παιδιά ήταν ..... Ζούσαν σε μια ..... χώρα, στο ..... σπίτι ενός ..... θείου τους μαζί με άλλους ..... συγγενείς. Το αγόρι τους ήταν πολύ ..... και δεν είχε δικά του τετράδια. Εγώ του έδωσα τα δικά μου. Γι' αυτό σήμερα δεν έχω γράψει τις εργασίες που είχαμε για το σπίτι.

κλίση φτωχός, -ή/-ιά, -ό

21

Καμιά φορά η Μαρίνα κάθεται πολλές ώρες στον ήλιο και ...μάλλον θαλιζείται λιγάκι! Διάβασε τι έγραψε στο ημερολόγιό της, διόρθωσε τα τρελά επίθετα. Βάλε ένα επίθετο που ταιριάζει.

συνδυαστική άσκηση / λεξιλόγιο

«Κοιμήθηκα λίγο και είδα ένα τρομερό όνειρο ... Η παραλία ήταν γλυκιά και η άμμος φρέσκια και νόστιμη! Γύρω γύρω υπήρχαν χαρούμενα δέντρα. Όλες οι ομπρέλες ήταν χρυσές και οι άνθρωποι ασημένιοι. Τα παιδιά έπαιζαν μέσα στα μεγάλα νερά με ρηχούς κουβάδες και όλα φορούσαν γρήγορα καπέλα. Εγώ έπινα μια καυτή πορτοκαλάδα και ο Πέτρος έτρωγε ένα πλαστικό παγωτό. Η κρύα κοπέλα με το αλμυρό κινητό δεν μιλούσε. Αυτό μ' έκανε να ξυπνήσω...»

Η παραλία ήταν ..... και η άμμος ζεστή και κατάλευκη! Γύρω γύρω .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

22

Και άλλοι λένε τρελές ιστορίες... Ο βαρόνος* φον Μυνχάουζεν ήταν γνωστός σ' όλο το κοσμό για τη φαντασία και τις παλαβές* ιστορίες του.

θαλάσσιο... κείμενο /
κατανόηση

Διάβασε λοιπόν για τη μεθυσμένη φάλαινα και απάντησε στις ερωτήσεις.

...Ταξιδεύαμε μέρες χωρίς να δούμε στεριά*. Ο καιρός ήταν δύσκολος. Μόνος μας βοηθός μια παλιά πυξίδα* και ένας ναυτικός χάρτης. Ξαφνικά, το χρώμα της θάλασσας άρχισε να γίνεται κόκκινο! Βλέπαμε παντού παράξενα θαλασσινά ζώα. Μπροστά μας μια γιγαντιαία φάλαινα άνοιξε το πελώριο στόμα της και μας κατάπιε. Μαζί με το καράβι μας! Στη «σκοτεινή σπηλιά» υπήρχαν πάρα πολλά

πλοία. Από χρόνια πριν. Τα μεγάλα κόκκινα κύματα ήταν κρασί. Ήμασταν ο μεζές* μιας αχόρταγης* φάλαινας που της άρεσε να πίνει και ήταν σχεδόν πάντα μεθυσμένη. Μέσα στην κοιλιά της ο αέρας ήταν πολύ ζεστός και η μυρωδιά απαίσια*. Ακούγαμε συνέχεια παράξενους θορύβους. Έπρεπε οπωσδήποτε να βγούμε από εκεί. Όλοι! Σκάρωσα* λοιπόν ένα απίστευτο πανέξυπνο σχέδιο. Διέταξα* να κόψουν με πριόνι δυο μεγάλα κατάρτια* από τα παλιά καράβια και να τα στερεώσουν* στο λαρύγγι* της φάλαινας, κοντά στο στόμα της. Τη στιγμή που θα άνοιγε το στόμα της για να πει μια τεράστια γουλιά κρασί, εμείς θα κολυμπούσαμε έξω. Έτσι και έγινε! Χιλιάδες ναυτικοί με θαυμαστό τρόπο γύρισαν στις πατρίδες τους. Και φυσικά, όλοι για χρόνια με ευχαριστούσαν και έλεγαν για τον πανούργο* βαρόνο με τις θαυμαστές ιδέες!

α) Πώς χαρακτηρίζει ο φον Μυνχάουζεν...

- **τη φάλαινα;** Η φάλαινα ήταν ....., ..., ..., ..., ...
- **το σχέδιό του;** Το σχέδιό του ήταν ....., ..., ..., ..., ...

β) Τι νομίζει ο φον Μυνχάουζεν για τον εαυτό του; Νομίζει ότι είναι ....., ..., ...

23

Εδώ και δυο μέρες στην παραλία δεν έρχεται η ενοχλητική κοπέλα με το κινητό... Η Μαρίνα βαριέται λίγο και ακούει ραδιόφωνο. Ο ραδιοφωνικός σταθμός Love Channel δίνει μια περιγραφή για κάποιον που εξαφανίστηκε...

προσεκτική ανάγνωση περιγραφής / σύγκριση με το σκίτσο σελ. 18

«Την Τετάρτη, 12 Ιουλίου, εξαφανίστηκε από το σπίτι της στο Ηράκλειο Κρήτης η Άννα Παναγοπούλου, 27 χρονών. Είναι λεπτή και ψηλή. Έχει στρογγυλό πρόσωπο με γαλάζια μάτια και ξανθά ίσια μαλλιά. Έχει μια μικρή ελιά* κάτω από το δεξί μάτι. Συνήθως είναι μακιγιαρισμένη και φοράει χρυσά κοσμήματα.»

Κάποια στιγμή η Μαρίνα σκέφτεται την ενοχλητική ξανθιά με το κινητό... Μπας και την κλέψανε;

Εσύ τι λες; Εξαφανίστηκε η ενοχλητική ξανθιά;

Αυτήν περιγραφεί το Love Channel;   ναι   όχι

Πώς το κατάλαβες;

24

α) Σε ποιο σώμα ταιριάζουν τα κεφάλια; Ένωσέ τα!
β) Περιγράψε τα τέσσερα παιδιά.

λεξιλόγιο / επίθετα για περιγραφές εμφάνισης

τα μαλλιά:

ίσια, σπαστά*, σγουρά* / κατσαρά*, κοντά – μακριά, μαύρα, ξανθά, καστανά, άσπρα, γκρίζα

το πρόσωπο:
οβάλ*, μακρόστενο*,
στρογγυλό, τετράγωνο

το σώμα:
χοντρός, αδύνατος,
λεποκαμωμένος* /
λεπτός, εύσωμος*,
πλαδαρός*,
γυμνασμένος, ψηλός,
κοντός,

το ντύσιμο:
μοντέρνος, κλασικός,
κομψός, απλός...

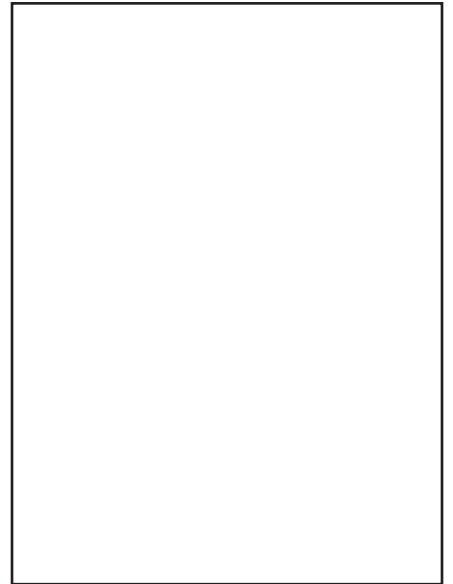

25

Φαντάσου ότι αναζητείται κάποιος φίλος σου. Γράψε την περιγραφή και ζωγράφισέ τον. (Πότε εξαφανίστηκε, πώς τον λένε, πώς είναι, σώμα, πρόσωπο, μάτια, μαλλιά, τι φοράει, κάτι το ιδιαίτερο, μια συνήθειά του.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

26

Φαντάσου ότι έχασες το ζωάκι σου και κάνε μια μικρή περιγραφή για να το ξαναβρείς.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

27

Στην παραλία, ο Πέτρος και η Μαρίνα έχουν βρει παρέα.
Η Μαρίνα γράφει στο ημερολόγιό της για τα παιδιά της παρέας.

εισαγωγή επιθέτων / χαρακτήρας - συμπεριφορά

α) Διάβασε τι γράφει η Μαρίνα για κάθε παιδί και θρες ποιος είναι ποιος.

Ο Λέο είναι αρχηγός της παρέας. Είναι δραστήριος* και δυναμικός, φιλικός με όλους. Σχεδιάζει περιπέτειες, προτείνει άγνωστα παιχνίδια. Είναι πολύ γοητευτικός*.

Τον Πέτρο τον ξέρω πολλά χρόνια και είμαστε πολύ φίλοι. Καμιά φορά όμως μου τη σπάει. Γίνεται απαιτητικός*, πειράζει τα πράγματα των άλλων και γίνεται σπαστικός.

Το Βαλέριο λίγο τον λυπάμαι. Γίνεται γελοίος. Λέει σε όλους ότι είναι ερωτευμένος με τη Μαρία από τότε που του έβγαλε ένα αγκάθι από αχινό από το πόδι του. Στη Μαρία δε λέει τίποτα. Όταν τη βλέπει, προσπαθεί να δείξει πόσο δυνατός και θαρραλέος* είναι. Παίρνει τη μηχανή του αδελφού του, κάνει βουτιές από τους βράχους...

Η Ελένη θέλει να τα έχει καλά με όλους. Είναι λίγο «κόλακας»*. Μας κάνει κομπλιμέντα, αλλά πολλές φορές λέει βλακείες. Εμένα μου λέει ότι μοιάζω με την Britney Spears!! Μας φέρνει γλυκά, μας κερνάει παγωτό. Είναι πάντα ευγενική, δε λέει ποτέ όχι.

Τον Τόμη τον φωνάζουμε «μεγάλε». Είναι πολύ περήφανος και θέλει να είναι πρώτος σε όλα. Όταν τον περνάει κάποιος, κτρινίζει από το κακό του.

β) Χώρισε τα επίθετα που δηλώνουν το χαρακτήρα των παιδιών σε θετικά (+) και αρνητικά (-).

(-) γελοίος	(+) φιλικός
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

28

Σε ποια πρόταση ταιριάζουν τα επίθετα;

λεξιλόγιο / χαρακτήρας, στάση

δειλός*, αμήχανος*, περήφανος, αδιάφορος*

1. Ο Νίκος φωνάζει «Ζήτω, πήραμε το πρωτάθλημα!». Νιώθει .....
2. Η Μαρίνα πιάνει την αδελφή της να διαβάζει το ημερόλογό της. Ντρέπεται και νιώθει.....
3. Ο Πέτρος και ο Γιάννης έχουν χαμηλούς βαθμούς στο απολυτήριο. Ο Πέτρος στεναχωριέται λίγο αλλά το Γιάννη δεν τον νοιάζει. Είναι .....
4. Η θάλασσα είναι ακόμα λίγο κρύα, αλλά όλα τα παιδιά κολυμπούν. Μόνο η Ελένη κοιτάει από έξω και διστάζει να μπει. «Είσαι .....» της λένε οι φίλοι της.

29

α) Ταίριαξε το επίθετο με το ουσιαστικό που του μοιάζει.

β) Βρες ένα παράδειγμα (όπως στην άσκηση 28) για:

ο τρυφερότητα	περήφανος
η επίθεση	φιλικός
η ηρεμία	ντροπαλός
η φιλία	τρυφερός
η περηφάνια	αδιάφορος
η ντροπή	επιθετικός
τα νεύρα	ήρεμος
η αμηχανία	νευρικός
η δειλία	ανήσυχος
η ανησυχία	δειλός
η αδιαφορία	αμήχανος

τρυφερός

επιθετικός

ντροπαλός

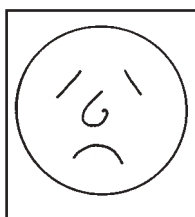
ανήσυχος

30

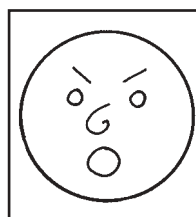
Πώς φαίνονται οι άνθρωποι στα σκίτσα; Διάλεξε το επίθετο και γράψε τις λεζάντες.

εισαγωγή λεξιλογίου: ψυχική κατάσταση

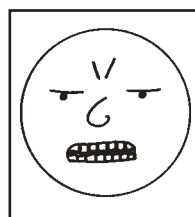
λυπημένος, φοβισμένος, θυμωμένος, χαρούμενος, απδιασμένος

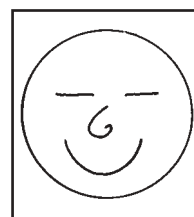
.....

.....

.....

.....

.....

31

Φτιάξε προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

ο πατέρας	απογοητευμένος*	η εταιρία του κέρδισε αρκετά χρήματα
ο πελάτης*	χορτασμένος	το ραδιόφωνο που αγόρασε δε λειτουργεί
ο σκύλος	ικανοποιημένος*	δούλεψε καλά και τελείωσε γρήγορα
ο μαθητής	ευχαριστημένος	δεν τα πήγε καλά στο διαγώνισμα Φυσικής
ο εργάτης	δυσανεστημένος	το κορίτσι του τα έφτιαξε με άλλον
ο νεαρός	στεναχωρημένος*	έφαγε μπόλικο κρέας
ο διευθυντής	θυμωμένος	ο γιος του πήρε το αυτοκίνητο

✓ Ο πατέρας είναι θυμωμένος, γιατί ο γιος του πήρε το αυτοκίνητο.

α) Πόσο καλός φίλος είσαι;

ελεύθερη δραστηριότητα

A. Διατάξεις τους φίλους σου, παίρνεις τα πράγματά τους.	Ναι ☐	Όχι ☐
B. Κάνεις καβγάδες, σπρώχνεις τους άλλους, λες άσχημα πράγματα, ρίχνεις άγριες ματιές.	Ναι ☐	Όχι ☐
Γ. Σκέφτεσαι μόνο τον εαυτό σου, δεν περιμένεις στη σειρά σου, δε δίνεις πράγματα.	Ναι ☐	Όχι ☐
Δ. Δεν αφήνεις τους άλλους να κάνουν τη δουλειά τους, δε συνεργάζεσαι* καλά στην ομάδα.	Ναι ☐	Όχι ☐
Ε. Καταλαβαίνεις τους φίλους σου, καταλαβαίνεις τα συναισθήματά* τους, περιμένεις τη σειρά σου.	Ναι ☐	Όχι ☐
Z. Συνεργάζεσαι καλά σε ομάδες, βοηθάς να γίνουν πράγματα.	Ναι ☐	Όχι ☐

Δύο test προσωπικότητας

Αν απαντήσεις **Ναι** στο Α και στο Β, τότε είσαι προκλητικός* και επιθετικός με τους φίλους σου.
 Αν απαντήσεις **Ναι** στο Γ και στο Δ, δεν είσαι πολύ συνεργάσιμος με τους φίλους σου, είσαι λίγο εγωιστής.
 Αν απαντήσεις **Ναι** στο Ε και Ζ, είσαι ευαίσθητος και συνεργάσιμος με τους φίλους σου.

β) Πόσο υπομονετικός είσαι;

1. Σε πειράζει να περιμένεις τους άλλους;
2. Πόσο συχνά κάνεις τους άλλους να περιμένουν;
3. Είσαι στη στάση και περιμένεις λεωφορείο. Αρχίζεις μετά από 10 λεπτά να ψάχνεις για ταξί;
4. Είσαι στην ουρά και περιμένεις τη σειρά σου. Προσπαθείς να μπεις πιο μπροστά από τους άλλους;
5. Η μητέρα σου ετοιμάζει το φαγητό. Πόσο συχνά ανοιγοκλείνεις την κατσαρόλα ή ρωτάς τη μητέρα σου πότε θα είναι έτοιμο;
6. Πόσο συχνά συμβαίνει να μην περιμένεις ένα φίλο σου στο ραντεβού σας;

1	ποτέ / καθόλου	3	συχνά / πολύ
2	μερικές φορές / λίγο	4	πολύ συχνά / πάρα πολύ

6-12 βαθμοί: Είσαι αρκετά υπομονετικός / -ή. Μπράβο σου.
13-17 βαθμοί: Είσαι μέτρια υπομονετικός / -ή. Κάνε ακόμα μια προσπάθεια.
18-24 βαθμοί: Είσαι τελείως ανυπόμονος / -η. Μάθε να περιμένεις.

32

Η μοιραία

ανάγνωσμα - σχετικά δύσκολος επίλογος

Είναι φίλες. Τη μια τη λένε Ελένη και έμεινε Ελένη. Την άλλη τη λένε Ελένη και έγινε Λελέ. Η Ελένη είναι καλή. Η Λελέ είναι σαχλή*. Η Ελένη είναι νόστιμη και δε νομίζει πως μπορεί να γίνει εξαιτίας της* ξανά ο Τρωικός*. Η Λελέ όμως το νομίζει. Η ωραία Λελέ – έτσι θέλει να τη λένε.

Είναι μοιραία. Ξυρίζει το φρύδι της. Ύστερα παίρνει ένα κατάμαυρο μολύβι και ζωγραφίζει κάτι φρύδια σαν της Λιζ Τέιλορ. Κάτω απ' τα φρύδια της τα μάτια της τα κρατά πάντα ακίνητα και πάντα να κοιτούν στο ίδιο μέρος βαθυστόχαστα*. Αφήνει τα μαλλιά της να μακραίνουν και να κρέμονται ίσια μέχρι τους ώμους. Πότε πότε πέφτουν και κλείνουν το ένα μάτι της σαν κουρτίνα και τότε τινάζει το κεφάλι και τα ρίχνει πίσω. Περπατά αργά. Μιλά αργά.

Σηκώνει το χέρι της αργά και κοιτά το χέρι της αργότερα.

Τη ρωτάς: - Λελέ, σου αρέσουν οι κεφτέδες;*

Σκέφτεται. Ύστερα κοιτά τον ουρανό σαν κότα που ρούφηξε* νερό και θέλει να το καταπιεί. Ύστερα κατεβάζει το κεφάλι αργά, τινάζει* το μαλλί αργά, γυρίζει το κεφάλι της αργότερα, σε κοιτά στα μάτια και σου λέει βαρυσήμαντα*: Ννννναι!

Σπάνια* χαμογελά. Πιο σπάνια μιλά. Είναι βαρύγδουπη*, θανάσιμη*, με δυο λόγια «μοιραία». Κανείς δεν μπορεί να της βγάλει την ιδέα ότι είναι τύπος «βαμπ» του κινηματογράφου. Εγώ, πάντως, κάνω υπομονή και προσπαθώ να τη φέρω στα λογικά της*- ν' αφήσει τα κινηματογραφικά, να γίνει άνθρωπος.

- **Γράψε όλα τα πράγματα που η Λελέ κάνει αργά.**

.....

- **Γράψε με λίγα λόγια τα αρνητικά πράγματα που βρίσκει ο συγγραφέας στη Λελέ.**

.....

- **Εσύ συμφωνείς με το συγγραφέα;**

.....

33

Περίγραψε έναν άνθρωπο που αντιπαθείς και έναν που συμπαθείς.

ελεύθερη περιγραφή / εμφάνιση, συμπεριφορά, χαρακτήρας

.....
.....
.....
.....

34

Ο Πέτρος έκανε έναν πολύ καλό φίλο στις διακοπές, το Λέο.

Ο Λέο είναι Έλληνας αλλά ζει στη Γερμανία. Τώρα στέλνουν συχνά μηνύματα με το e-mail. Στο τελευταίο μήνυμά του ο Πέτρος λέει στο Λέο για την πολυκατοικία όπου ζει...

σύνταξη / εστίαση στις
πλάγιες πτώσεις

α) Συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

To: _____
 Cc: _____
 Subject: _____

«Με ρωτάς πού μένω στην Αθήνα. Λοιπόν, η πολυκατοικία μας βρίσκεται σ' ένα μεγάλ... δρόμο με πολλά αυτοκίνητα. Καμιά φορά ο θόρυβος είναι ανυπόφερτ... και κλείνουμε όλ... τα παράθυρα. Ευτυχώς, πίσω από την πολυκατοικία υπάρχει ένας μικρ... κήπος. Εκεί κάθομαι το καλοκαίρι τα απογεύματα με μερικ... παιδιά της πολυκατοικίας...

Το δικ... μας διαμέρισμα είναι στον πρώτ... όροφο. Είναι τριάρι, έχει και ένα μπαλκόνι. Το δωμάτιό μου βλέπει στο μικρ... κήπο και μ'αρέσει να κάθομαι στο παράθυρο και να χαζεύω τους καταπράσιν... θάμνους*. Οι γονείς μου όμως θέλουν να μετακομίσουν*. Η μητέρα μου λέει ότι στην πολυκατοικία μας οι περισσότερ... χώροι* είναι βρόμικ... γιατί ο άχρηστ...* θυρωρός* βαριέται να τους καθαρίσει. Στην είσοδο μάλιστα, οι καινούργιοι ιδιοκτήτες* έχουν βάλει απαίσι... καθρέφτες που είναι σπασμέν... και κανείς δεν τους φτιάχνει. Η μητέρα μου γκρινιάζει και για το δικ... μας το σπίτι: «Πρέπει να μας αλλάξουν τους χαλασμέν... σωλήνες και να επισκευάσουν* το σπασμέν... νεροχύτη,* αλλά οι άχρηστ... υδραυλικοί δεν έρχονται». Υπάρχουν και άλλ... πράγματα που δεν της αρέσουν. Εγώ, πάντως, δε θέλω να μετακομίσω γιατί έχω βρει μερικ... καλ... φίλους στην πολυκατοικία και όλ... οι γείτονες με συμπαθούν γιατί είμαι ευγενικ..., λένε. Θα δούμε... Εσένα σ' αρέσει εκεί που μένεις; Γράψε μου για τη γεγονιά σου. Ίσως σε επισκεφτώ καμιά φορά στη Γερμανία».

β) Απάντησε στις ερωτήσεις.

- Τι χαζεύει ο Πέτρος από το παράθυρό του;
.....
- Τι έχουν βάλει οι καινούργιοι ιδιοκτήτες στην είσοδο;
.....
- Τι πρέπει να αλλάξουν στο σπίτι του Πέτρου;
.....
- Ποιος δε φτιάχνει τους καθρέφτες;
.....
- Ποιον συμπαθούν οι γείτονες;
.....
- Ποιους έχει βρει ο Πέτρος στην πολυκατοικία;
.....

Ποιος

Ο Πέτρος
Ο άχρηστος θυρωρός
Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες

καζεύει
δεν καθαρίζει
έχουν βάλει

τι

τους καταπράσινους θάμνους.
τους βρόμικους χώρους.
απαίσιους καθρέφτες.

Ποιος

Ο Πέτρος
Όλοι οι γείτονες

έχει βρει
συμπαθούν

ποιον

πολύ καλούς φίλους.
τον ευγενικό Πέτρο.

35

Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες αποφάσισαν να φτιάξουν την πολυκατοικία μας και γίνεται χαμός. αρσενικό γένος / δύσκολη άσκηση
ονομαστική - αιτιατική

Φτιάξε προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

- ✓ προσλαμβάνουν*..... (ξένοι εργάτες) (οι καινούργιοι ιδιοκτήτες)
→ Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες προσλαμβάνουν ξένους εργάτες.
- 1. ζηλώνουν* ..... (οι παλαιοί σοβάδες*) (τα χαλασμένα πλακάκια) (ξένοι εργάτες)
.....
- 2. τοποθετούν* .....(γυάλινοι καθρέφτες) (ειδικοί τεχνίτες)
.....
- 3. επισκευάζουν ..... (οι σπασμένοι νιπτήρες*) (οι υδραυλικοί)
.....
- 4. κατεδαφίζουν* ..... (παλιοί τοίχοι) (ειδικά συνεργεία*)
.....
- 5. βγάζουν και βάζουν ..... (οι μεταλλικοί σωλήνες) (οι υδραυλικοί) (πλαστικοί σωλήνες)
.....
- 6. αγοράζουν ..... (καινούργιοι κάδοι απορριμμάτων*)
.....
- 7. προσλαμβάνουν ..... (νέοι εργάτες) για να τελειώσει πιο γρήγορα η δουλειά
.....
- 8. φυτεύουν ..... (όμορφοι θάμνοι)
.....

36

Ξαναγράψε την πρόταση.

κλίση αντωνυμιών /
επιθετική λειτουργία

Για τη λέξη **φίλους** βάλε **1) φίλες** και **2) παιδιά**.

Για τη λέξη **γείτονες** βάλε **1) γειτόνισσες** και **2) γειτονόπουλα***.

Στην πολυκατοικία έχω βρει μερικούς καλούς φίλους και όλοι οι γείτονες με συμπαθούν.

1. ....
.....
.....
.....

2. ....
.....
.....
.....

- Λέξεις όπως *άλλος, εκείνος, αυτός, λίγος, μερικοί, ποιος, όλος*, κι άλλες που τις βλέπεις κοντά στα ουσιαστικά, κλίνονται όπως τα επίθετα σε *ος, -η, -ο* (*μικρός, -ή, -ό*) ή *ος, -α, -ο* (*ωραίος, -α, -ο*). Όταν ξέρεις, λοιπόν, να κλίνεις το *μικρός, -ή, -ό* και το *ωραίος, -α, -ο*, ξέρεις να κλίνεις όλες αυτές τις λέξεις.
- Μετά από τις λέξεις (αυτός, εκείνος, όλος) το ουσιαστικό παίρνει (άρθρο (ο, η, το)).
  - Πρέπει να φιάξουν **αυτούς τους καθρέφτες**.
  - **Εκείνος ο υδραυλικός** είναι άχρηστος.
  - **Όλοι οι γείτονες** με συμπαθούν.

37

Τώρα δοκίμασε: Συμπλήρωσε τις προτάσεις.

εφαρμογή κλιτικού
παραδείγματος / αντωνυμίες
σε επιθετική λειτουργία

1. Στην πολυκατοικία δεν είναι όλ... .. οικογένειες από την Ελλάδα. Μερικ... μαθητές είναι από άλλ... χώρες.
2. Σε αυτ... .. πολυκατοικία όλ... .. διαμερίσματα είναι νοικιασμένα, αλλά σε εκείν... είναι ακόμα μερικ... ελεύθερα.
3. Ο διαχειριστής* ρώτησε ποι... κάτοικοι* θέλουν δικ... τους αποθήκη*. Όλ... θέλουν, αλλά μόνο λίγ... δέχονται να πληρώσουν.
4. Φύτεψαν λίγ... θάμνους στην αυλή, αλλά δεν ξέρω ποι... θα τους ποτίσει.
5. Τελείωσε η οικοδομή* και απέλυσαν* όλ..... εργάτες. Δυστυχώς, μόνο λίγ... βρήκαν καινούργια δουλειά.
6. Αυτ... .. πόρτες δε μ' αρέσουν καθόλου και θα βάλω άλλ...

38

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τη φράση στην παρένθεση. Πρόσεξε τις καταλήξεις!

✓ Στην πολυκατοικία έχουμε ασανσέρ σε ..... όλους τους ορόφους.....

Στην πολυκατοικία μας ..... όλοι οι όροφοι ..... έχουν ασανσέρ.

(όλος, -n, -ο / ο όροφος)

1. Στις εξετάσεις μόνο ..... πήραν άριστα.

Στις εξετάσεις έβαλαν άριστα μόνο σε .....

(λίγος, -n, -ο / ο μαθητής)

2. Στο σχολείο μας υπάρχει υπολογιστής σε .....

Στο σχολείο μας ..... έχουν υπολογιστή.

(όλος, -n, -ο / η τάξη)

3. Δε φτάνουν οι εργάτες. Χρειάζονται κι .....

Δε φτάνουν οι εργάτες. Πρέπει ο εργολάβος* να προσλάβει κι .....

(άλλος, -n, -ο / ο εργάτης)

4. Σε ..... δε βλέπεις ούτε ένα δέντρο.

..... δεν έχουν ούτε ένα δέντρο.

(αυτός, -ή, -ό / ο δρόμος)

5. Πίσω από ..... χτίζουν ένα τεράστιο εργοστάσιο.

Σε λίγο ..... θα έχει από πίσω ένα τεράστιο εργοστάσιο.

(εκείνος, -n, -ο / το σπίτι)

39

Ο Λέο δε γράφει πολλά αλλά στέλνει μια φωτογραφία.

Μπορείς να περιγράψεις το μέρος όπου μένει ο Λέο;

Σου στέλνω μια φωτογραφία της γειτονιάς μου. Το σπίτι μας είναι εκεί που βλέπεις ένα βέλος. Έχουμε τρία δωμάτια και μόνο αυτό το μικρό μπαλκόνι.

Πλησιάζουν τα Χριστούγεννα και ο Πέτρος στέλνει στο Βασίλη μια φοβερή ηλεκτρονική κάρτα με τα Χρόνια Πολλά. Του γράφει και για ... ένα θαύμα που έζησε όταν ήταν μικρός.

From: [ ]
Subject: [ ]

«...Ξέρεις, Βασίλη, τα Χριστούγεννα είναι η πιο αγαπημένη μου γιορτή. Όταν ήμουν παιδί, έζησα και το πρώτο "θαύμα" τέτοιες μέρες: την επίσκεψη του Άι-Βασίλη στο σπίτι μας. Ήταν Πρωτοχρονιά. Στο σπίτι μας είχε έρθει πολύς κόσμος: συγγενείς* και πολλοί φίλοι. Έξω έκανε πολύ κρύο. Αλλά μέσα στο σπίτι είχε πολλά γέλια και πολλή φασαρία. Παίζαμε με τα ξαδέλφια μου και τα παιδιά της γειτονιάς. Κάποιος ξαφνικά σβήνει τα φώτα. Οι μπαμπάδες και οι μαμάδες άρχισαν να τραγουδούν το «Πάει ο παλιός ο χρόνος» κι ένας χοντρός Άι-Βασίλης με πολλές τσάντες, γεμάτες δώρα, βγήκε από το μαύρο σκοτάδι! Ο μικρός μου αδελφός άρχισε να κλαίει ... Ακούστηκε πολύ κλάμα: Όλα τα πιτσιρικά* κλαίγαμε ομαδικώς*! Παρά λίγο να κατουρηθούμε από τον πολύ φόβο. Γρήγορα όμως πήραμε τα δώρα μας και ηρεμήσαμε. Βέβαια, μετά από κάποια χρόνια μάθαμε ότι ο καλός εκείνος Άι-Βασίλης ήταν ο θείος Νίκος...!»

40

οι τύποι του πολύς

Μάζεψε όλα τα πολύς, πολλή, πολύ στο κείμενο και γράψ' τα με το ουσιαστικό που ταιριάζει.

..... Χρόνια πολλά .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

	<small>ενικός</small>	<small>αρσενικός</small>	<small>θηλυκό</small>
			
ενικός	(ο) πολύς	(η) πολλή	(το) πολύ
ονομαστική	(του) πολύ	(της) πολλής	(του) πολύ
γενική	(το) πολύ	(την) πολλή	(το) πολύ
αιτιατική			
	<small>πληθυντικός</small>		
			
πληθυντικός	(οι) πολλοί	(οι) πολλές	(τα) πολλά
ονομαστική	(των) πολλών	(των) πολλών	(των) πολλών
γενική	(τους) πολλούς	(τις) πολλές	(τα) πολλά
αιτιατική			

πολύς κόσμος μες στην πόλη
αυτοκίνητα **πολλά**

πολλή κίνηση στους δρόμους
και **πολλά** τα μαγαζιά

41

Βάλε το *πολύς, πολλή, πολύ* στις παροιμίες*.

- Όπου λαλούν* ... πολλοί... κοκόροι
αργεί να ξημερώσει*.
- Όποιος γυρεύει* τα .....
χάνει και τα λίγα.
- Τα ..... λόγια είναι φτώχεια.
- ..... κακό για το τίποτα.
- Όπου βλέπεις ..... κεράσια
κρατά και μικρό καλάθι.

42

Συμπλήρωσε με το *πολύς, πολλή, πολύ*.

ασκήσεις ορθογραφίας

Έξω έκανε ..... κρύο. Μέσα στο σπίτι ήταν ..... συγγενείς και ..... παιδιά. Τα πι-
τσιρίκια έκαναν ..... φασαρία και έτρωγαν ..... γλυκά. Ο Άι-Βασίλης είχε .....
..... σάκους με ..... λικουδιές, ... παιχνίδια μέσα.

43

Πολλοί, πολύ ή πολλή;

1. Στην Αυστραλία τα Χριστούγεννα κάνει
..... ζέστη.
2. Στην Ανταρκτική κάνει πάντα .....
κρύο.
3. Στις γιορτές μ' αρέσει να έρχονται
..... φίλοι στο σπίτι και να κάνουμε
..... φασαρία.
4. Τα Χριστούγεννα ..... τουρίστες
επισκέπτονται τη Φιλανδία, τη χώρα του
Άι-Βασίλη.
5. Στις γιορτές πίνουμε ..... κρασί
και ..... μπίρα.

Η αλεπού έλεγε μια φορά:
- Του χρόνου θα γίνουν πολλά σύκα*.
- Πού το ξέρεις;
- Γιατί τα αγαπάει πολύ η κοιλιά μου.

44

Πολλής ή πολύς;

Σε πολλούς ανθρώπους αρέσουν τα Χριστούγεννα, αλλά όχι σε όλους... Στον πατέρα του Λέο δεν αρέσουν πολύ.

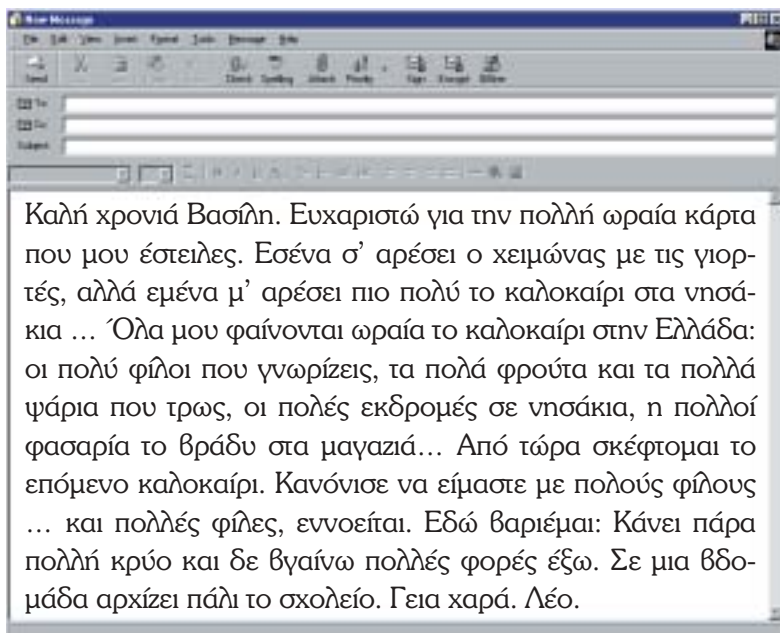

Γίνεται ..... λόγος* για τα Χριστούγεννα στη Γερμανία, αλλά εμένα μ' ενοχλούν ο ..... κόσμος και ο ..... θόρυβος στους δρόμους και τα καταστήματα. Λόγω της ..... κίνησης στους δρόμους κάνουμε πολλή ώρα για να πάμε κάπου. Εμείς έχουμε μια ταβέρνα και αυτές τις ημέρες λόγω της ..... πελατείας* κουραζόμαστε πάρα πολύ.

45

Ο Λέο απαντά στο φίλο του το Βασίλη. Ξέρει ελληνικά, αλλά η ορθογραφία του **πολύς, πολλή, πολύ** είναι πολύ δύσκολη και κάνει λάθη.

Μπορείς να διορθώσεις τα λάθη του Λέο;

Το πολύς με τα πολλά λάμδα να το γράψω; Τι μπελάς!
Οι πολλοί, οι πολλές με δύο και με δύο τα πολλά κι η πολλή η φασαρία δύο λάμδα στη σειρά.
Ένα λάμδα όμως θα βάλω με το ύψιλον μαζί ξέρω δυο τέτοιες λέξεις το πολύς και το πολύ.

46

Γράψε κι άλλες ερωτήσεις για τον εξωγήινο.

ελεύθερη παραγωγή

Η πρώτη μου συνάντηση μ' έναν εξωγήινο*: Πολύς ο φόβος και πολλές οι ερωτήσεις.

- Γεια σου φίλε. Καλωσόρισες στην πολυαγαπημένη Γη μας! Είναι πολύ μακριά ο πλανήτης σου;

- Ζούνε εκεί .....

- .....

- .....

- .....

- Χάρηκα πολύ για τη γνωριμία. Γεια σου.

47

Τα επίθετα ομορφαίνουν τις ιστορίες και τα παραμύθια.

Προσπάθησε να πεις το παραμύθι με επίθετα που θα το κάνουν πιο ωραίο.

Η ωραία κοιμωμένη

Μια φορά κι έναν καιρό, η βασίλισσα μιας χώρας γέννησε ένα κοριτσάκι. Ήρθαν οι νεράιδες* στο παλάτι για να δουν το μωρό και να του ευχηθούν*. Στάθηκαν πάνω απ' την κούνια και καμάρωσαν* το μωρό. Του έδωσαν δώρα. Η μια όμως από αυτές ήταν μάγισσα και είπε στη βασίλισσα: 'Όταν θα γίνει 15 χρονών η κόρη σου, θα τρυπήσει το δάκτυλό της και όλοι στο παλάτι θα πέσουν σε ύπνο (σ' ένα βαθύ ύπνο) και θα κοιμηθούν για 100 χρόνια.

Η πριγκίπισσα μεγάλωσε και έγινε 15 χρονών. Μια

μέρα έκανε βόλτα στο παλάτι και είδε μια γυναίκα που έγνεθε*. Έπιασε το αδράχτι* για να δει πώς γνέθουν και τρύπησε το δάκτυλό της. Αμέσως έπεσε σε ύπνο και μαζί της όλοι στο παλάτι.

Πέρασαν χρόνια. Μια μέρα, ένας πρίγκιπας πέρασε έξω απ' το παλάτι και μπήκε μέσα. Τι έκπληξη! Όλοι κοιμόντουσαν. Σ' ένα δωμάτιο βρήκε την πριγκίπισσα. Πήγε κοντά της και τη φίλησε. Τότε τα μάγια λύθηκαν* και όλοι ξύπνησαν. Οι δυο νέοι αγαπήθηκαν και αποφάσισαν να παντρευτούν. Ο βασιλιάς και η βασίλισσα οργάνωσαν ένα γάμο. Όλοι χόρεψαν ως το πρωί και έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Ένας ζωγράφος θυμάται τα παιχνίδια του

Είχα μαλακά παιχνίδια, σκυλάκια από καουτσούκ κόκκινο μ' ένα κουμπί σκληρό από κάτω, στην κοιλιά, που άμα το ζουλούσες* φώναζαν ί, ί, μπάλες άσπρες και χρωματιστές, άλλες γερές που πηδούσαν ψηλά, άλλες ξεφούσκωτες και κουρασμένες, παιχνίδια τριχωτά, γατάκια μαύρα με μια κορδέλα στο λαιμό, ζώα διάφορα.

Άλλα παιχνίδια ξύλινα, τενεκεδένια*, λογίων λογιών*, σβούρες* μικρές και μαύρες, σβούρες μεγάλες με τρύπες γύρω-γύρω στο λαιμό που σφύριζαν αρμονικά γυρίζοντας, σφυρίχτρες (αργότερα απόχτησα* μια «καλή», κρεμασμένη σ' ένα μακρύ κορδόνι για να την περνάς στο λαιμό).

Είχα και μολυβένια* και εκείνα ήταν τα αγαπημένα μου, αλλά μαύριζαν τα χέρια: στρατιωτάκια,

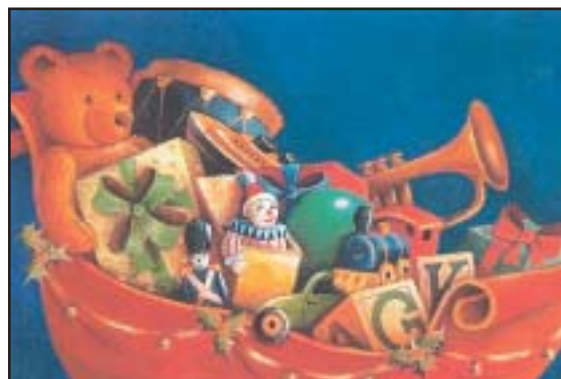

καθένα με τη στολή του, με τ' όπλο στον ώμο, έτοιμα για έφοδο*, καβαλάρηδες, κανόνια, πύργοι μικροσκοπικοί*, ως και δεντράκια με πράσινα φύλλα για να κάνουν το πεδίο της μάχης πιο ζωντανό. Είχα παλιάτσους* κωμικούς*, πάνιτους και κούκλες ντυμένες πότε με τσίτι* και πότε με μεταξωτά*, με αληθινά μαλλιά στο κεφάλι και μάτια γαλανά που τα βλέφαρά τους άνοιγαν κι έκλειναν χάρις σ'* ένα βαρίδι* που ήταν από μέσα, καθώς το είδα μια μέρα που μου σπασε το κεφάλι της κούκλας μου.

Περισσότερο όμως απ' όλα μου τα παιχνίδια μ' άρεσαν, μου φαίνεται, οι ωραίοι καβαλάρηδες, με το γυμνό ασημένιο σπαθί και τα περήφανα άλογα με το μπροστινό πόδι σηκωμένο και τεντωμένους τους μυς* του λαιμού και με τα καμπυλωτά γκέμια*...

Νίκος Χ. Γκίκας: Το χαλί όπου παίζαμε ήτανε κόκκινο

- Από ποια υλικά ήταν φτιαγμένα τα παιχνίδια του ζωγράφου;
- Ποια από τα παιχνίδια του Γκίκα είχες κι εσύ;
- Περιέγραψε ένα από τα παιχνίδια που αγαπούσες πιο πολύ.
- Πρόσεξε τον πίνακα: Βλέπεις κάποια σχέση με τα παιχνίδια που αγαπούσε ο ζωγράφος;

48

Αγώνας δρόμου

Διάβασε το κείμενο και γράψε τους αριθμούς. Βάλε ονόματα στους τρεις νικητές.

Στο σχολείο του Βασιλή τα παιδιά κάνουν αγώνα δρόμου. Θα κάνουν δύο γύρους στο γήπεδο, ... μέτρα. Στην πρώτη ομάδα είναι οκτώ μαθητές.

- Εμπρός, σφυρίζει ο Κώστας, ο διαπτητής* τους.

Στην αρχή τρέχουν όλοι μαζί. Μόλις αρχίζουν τη δεύτερη πλευρά του γηπέδου, σκορπίζονται.

Πρώτος ο Μιχάλης, δεύτερος Σταυράκης, τρίτος Μηνάς, τέταρτος Γιακουμής, πέμπτος Αρίστος. Οι άλλοι πολύ πίσω.

1ος ...πρώτος... Μιχάλης, 2ος ..... Σταυράκης, 3ος ..... Γιακουμής, 4ος ..... Μηνάς, 5ος ..... Αρίστος. Οι άλλοι πίσω, ούτε λόγος πια.

1ος ..... Σταυράκης, 2ος ..... Μιχάλης, 3ος ..... Γιακουμής, 4ος ..... Αρίστος, 5ος ..... Μηνάς.

- 2ος ..... γύρος, φωνάζει ο διαπτητής.

1ος ..... Γιακουμής, (ο Μιχάλης τα παρατάει), 2ος ..... Σταυράκης, 3ος ..... Αρίστος, 4ος ..... Μηνάς.

Τελευταία πενήντα μέτρα.

1ος ..... Γιακουμής, 2ος ..... Σταυράκης. Στα τριάντα μέτρα όμως τον προσπερνάει ο Αρίστος. Ο Σταυράκης πάει ακόμα 10 μέτρα, ύστερα τα παρατάει και βγαίνει από τη γραμμή.

Τέρμα: πρώτος Γιακουμής, δεύτερος Αρίστος, τρίτος Μηνάς. Οι άλλοι εκατό και πάνω μέτρα πίσω.

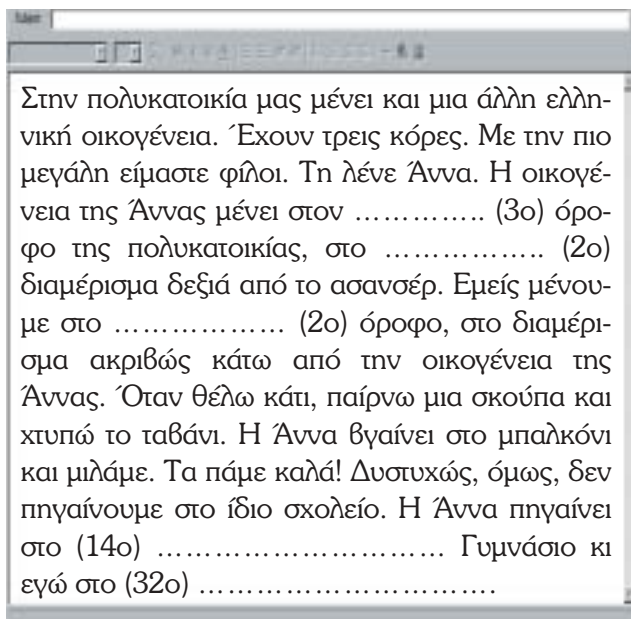
Τακτικά αριθμητικά

1ος	πρώτος, η, ο
2ος	δεύτερος, η, ο
3ος	τρίτος, η, ο
4ος	τέταρτος, η, ο
5ος	πέμπτος, η, ο
6ος	έκτος, η, ο
7ος	έβδομος, η, ο
8ος	όγδοος, η, ο
9ος	ένατος, η, ο
10ος	δέκατος, η, ο
11ος	ενδέκατος, η, ο
12ος	δωδέκατος, η, ο
13ος	δέκατος τρίτος, η, ο
...	
20ός	εικοστός, ή, ό
21ος	εικοστός πρώτος, η, ο
22ος	εικοστός δεύτερος, η, ο
23ος	εικοστός τρίτος, η, ο
...	
30ός	τριακοστός, ή, ό
31ος	τριακοστός πρώτος, η, ο
...	
40ός	τεσσαρακοστός, ή, ό
50ός	πεντηκοστός, ή, ό
60ός	εξηκοστός, ή, ό
70ός	εβδομηκοστός ή, ό
80ός	ογδοηκοστός, ή, ό
90ός	ενενηκοστός, ή, ό
100ός	εκατοστός, ή, ό
101ος	εκατοστός πρώτος, η, ο
...	
200ός	διακοσιοστός, ή, ό
201ος	διακοσιοστός πρώτος, η, ο
...	
1000ός	χιλιοστός, ή, ό

49

Συμπλήρωσε τα αριθμητικά επίθετα.τακτικά αριθμητικά –
ονομαστική και αιτιατική

Ο Λέο γράφει στη Μαρίνα για μια φίλη του Ελληνίδα που μένει στην ίδια πολυκατοικία ...

- Εσύ σε ποιο σχολείο πηγαίνεις; .....
- Αν μένεις σε πολυκατοικία, σε ποιο όροφο μένεις; .....

50

Διάβασε τις προτάσεις με τα αριθμητικά επίθετα.τακτικά αριθμητικά:
όλες οι πτώσεις

1. Έλυσα το 1 πρόβλημα αλλά δεν κατάλαβα το 2.
2. Στο 24 Γυμνάσιο έχουν κατάληψη* εδώ και τρεις εβδομάδες.
3. Ο Βαγγέλης είναι το 5 παιδί της οικογένειας.
4. Ο γυμναστής μας βγήκε 8 στους Πανελλήνιους Αγώνες Στίβου*.
5. Οι μαθητές της 3 Λυκείου θα πάνε πενθήμερη* εκδρομή στη Ρόδο.
6. Πέρσι ήμασταν στην 6 Δημοτικού.
7. Ο γυμνασιάρχης του 27 Γυμνασίου οργάνωσε τους 1 Μαθητικούς Αγώνες Στίβου.
8. Θα πάω για 1 φορά εκδρομή με το σχολείο.
9. Προσέξτε καλά τη 15 ερώτηση. Κρύβει μια παγίδα.
10. Ο Νοέμβρης είναι ο 12 μήνας του χρόνου.
11. Πήρε την 34 θέση και δεν προκρίθηκε*.
12. Στα 100 μέτρα, οι χρόνοι των οκτώ 1 αθλητών ήταν κάτω από τα 10 δευτερόλεπτα.

Κοίτα τα βιβλία του σχολείου. Πώς γράφεται ο αριθμός της τάξης;

Πρώτη Γυμνασίου = ...
 Δεύτερα Γυμνασίου = ...
 Τρίτη Γυμνασίου = ...

Έτσι έγραφαν τους αριθμούς οι Αρχαίοι Έλληνες. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, τώρα ζούμε στον κα΄ αιώνα!

Για να διαβάζεις τα γράμματα που δηλώνουν* αριθμούς, πρέπει να ξέρεις απέξω το αλφάβητο...

α΄	1ος	Τα γράμματα α΄ - θ΄ δηλώνουν τις μονάδες 1 έως 9. Πρόσεξε όμως το 6ο που γράφεται στ΄. Το ι΄ δηλώνει το 10ο και τα επόμενα γράμματα δηλώνουν τις επόμενες δεκάδες: 20ό - 90ό.
β΄	2ος	
γ΄	3ος	
δ΄	4ος	
ε΄	5ος	
στ΄	6ος	
ζ΄	7ος	
η΄	8ος	
θ΄	9ος	

ι΄	10ος
ια΄	11ος
ιβ΄	12ος
.....	.....
κ΄	20ός
κα΄	21ος
.....	.....
λβ΄	32ος

Για τα επόμενα αριθμητικά συνδυάζουμε* το γράμμα της δεκάδας με τα γράμματα για τις μονάδες, όπως κάνουμε όταν γράφουμε τους διψήφιους αριθμούς*: (10, 25, 72...)

51

Μπορείς να βρεις σε ποια ραφωδία της Οδύσσειας ταιριάζουν οι εικόνες; Γράψε τους αριθμούς με γράμματα.

Οδύσσεια /
 χρήση των τακτικών αριθμητικών

- Δεν κλίνονται μόνο τα τακτικά αριθμητικά! Κλίνονται και μερικά απόλυτα αριθμητικά (1, 2,...). Οι αριθμοί (1, 3, 4 κλίνονται) όταν είναι μόνοι και όταν είναι μέσα σε έναν άλλον αριθμό, π.χ. (13, 14, 23)...

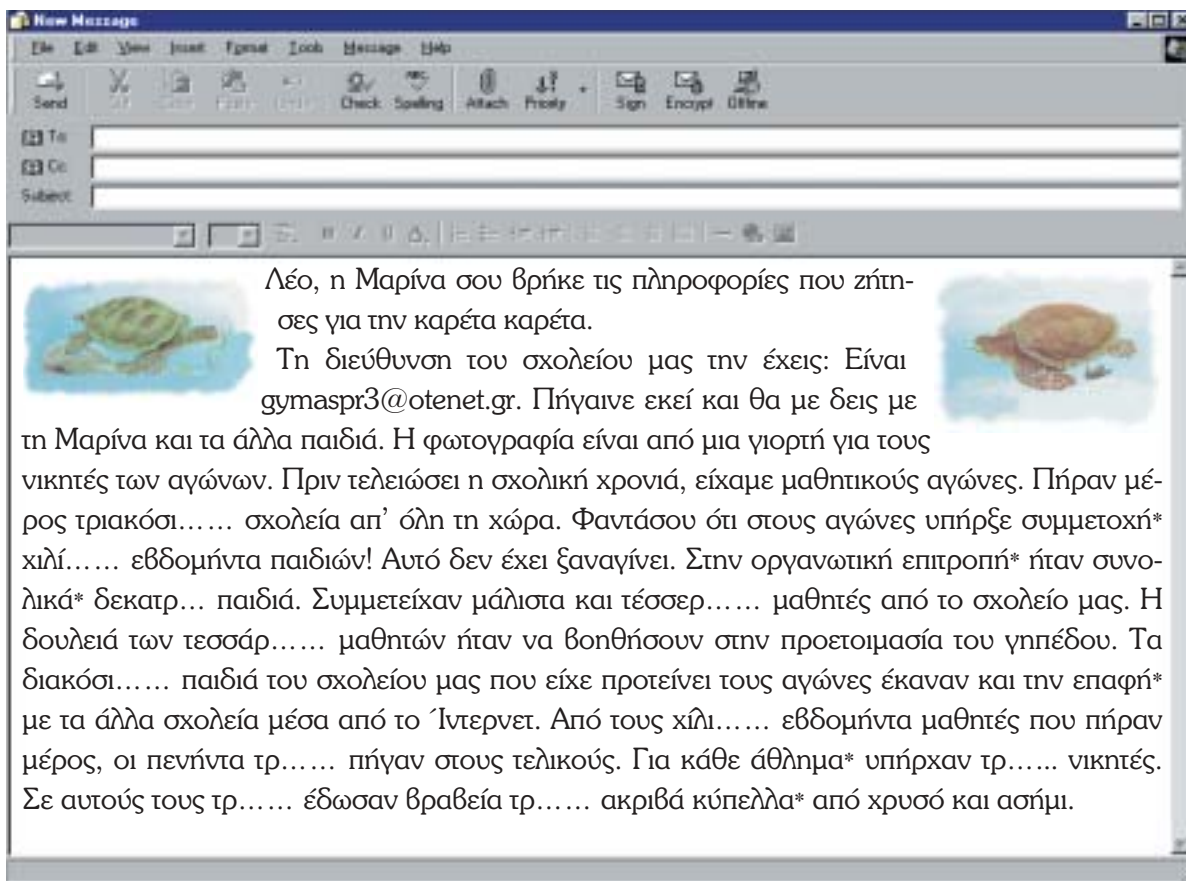
	αρσ.	θηλ.	ουδ.		αρσ./θηλ.	ουδ.		αρσ./θηλ.	ουδ.	
1	ένας	μία	ένα	3	τρεις	τρία	4	τέσσερις	τέσσερα	
	ενός	μιας	ενός			τριών			τεσσάρων	
	ένα	μία	ένα		τρεις	τρία		τέσσερις	τέσσερα	

- ▶ Πέρασαν τις εξετάσεις Αγγλικών είκοσι τρεις μαθητές, δεκατέσσερα κορίτσια και εννιά αγόρια.
- ▶ Από το σχολείο μας δεκατέσσερις μαθητές και δεκατρείς μαθήτριες θα πάρουν μέρος στους αθλητικούς αγώνες.
- ▶ Τα κύπελλα των τριών πρώτων ομάδων είναι χρυσά.
- Οι εκατοντάδες από το 200 και μετά κλίνονται και όταν είναι με άλλους αριθμούς: 200, 201, ... 500, ... 1000, ... 1600, ... Κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο
- ▶ Πέρασαν τις εξετάσεις Αγγλικών τετρακόσια πενήντα τρία παιδιά: διακόσιες τέσσερις μαθήτριες και διακόσιοι σαράντα εννέα μαθητές.
- ▶ Τα εισιτήρια των χιλίων πεντακοσίων θεατών, που ήρθαν στο σχολείο για τους μαθητικούς αγώνες, μας έφεραν ..... δραχμές.

52

Πρόσεξε τη γραμματική και συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

κλιτά απόλυτα αριθμητικά

53

επίθετο και επίρρημα

Συνέχισε τα λόγια της Μαρίνας: Πόσο γρήγορα τρέχουν τα αγόρια;

Από το ημερολόγιο της Μαρίνας

Εγώ δεν είμαι πολύ καλή στα σπορ και τα βαριέμαι κιόλας, αλλά στο σχολείο μας έχουμε πολλά «αστέρια» στον αθλητισμό. Κορίτσια και αγόρια. Στους πανελλήνιους μαθητικούς αγώνες τέσσερις από τους νικητές στους αγώνες δρόμου ήταν μαθητές του σχολείου. Τρεις μαθήτριες και ένας μαθητής. Από τα κορίτσια η Μελίνα τρέχει πολύ γρήγορα. Ήρθε, όμως, τρίτη γιατί η Κάτια τρέχει ακόμα πιο γρήγορα. Αυτή πήρε τη δεύτερη θέση. Πιο γρήγορα απ' όλες, πάντως, τρέχει η Άντζελα. Αυτή ήρθε πρώτη στα 100 μέτρα και με διαφορά*. Όλοι στο σχολείο τη φωνάζουν Μάριον!

(Από τα αγόρια: 1. Νίκος, 2. Γιώργος, 3. Γρηγόρης) .....

.....
 .....
 ..... Τον φωνάζουμε Λουί!

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο Γρηγόρης είναι γρήγορος στο τρέξιμο. ➤ Η Άντζελα είναι γρήγορη στο τρέξιμο. ➤ Τα παιδιά είναι γρήγορα στο τρέξιμο. 	Ο Γρηγόρης τρέχει Η Άντζελα τρέχει Τα παιδιά τρέχουν	} γρήγορα.
Πώς είναι στο τρέξιμο ο Γρηγόρης, η Άντζελα, τα παιδιά;	γρήγορος, -n, -o επίθετο	Πώς τρέχουν; γρήγορα επίρρημα
➤ Είμαστε καλοί κολυμβητές .	επίθε-	-ουσιαστι-
➤ Κολυμπάμε καλά .	επίρρη-	-ρήμα

54

επίθετο και επίρρημα

α. Φτιάξε ένα επίρρημα από το επίθετο στην παρένθεση.

- Η Μαρίνα χορεύει ..... (ωραίος, -α, -ο).
- Ο Γρηγόρης τρέχει ..... (γρήγορος, -n, -ο).
- Η Μαρία πηδάει ..... (ψηλός, -ή, -ό).
- Ο Πέτρος παίζει ..... (έξυπνος, -n, -ο).
- Ο Μιχάλης προπονείται..... (σκληρός, -ή, -ό).
- Η Μίνα οδηγεί..... (προσεκτικός, -ή, -ό).
- Η Μαρία πηδάει ..... (ψηλός, -ή, -ό).
- Ο Μάνος παίζει τένις πολύ ..... (καλός, -ή, -ό).

β. Αντιστοιχίσε.

χωρίς να βιαστώ	γρήγορα
με προσοχή	δυνατά
την ίδια στιγμή	σωστά
με δύναμη	αργά
χωρίς διακοπή	προσεκτικά
με μεγάλη ταχύτητα	βιασικά
χωρίς λάθος	αμέσως
χωρίς να περιμένω	αδιάκοπα

55

Σύγκρινε* τις αθλήτριες.

παραθετικά επιρρημάτων

α) Η Μελίνα τρέχει πιο γρήγορα από την Εύη. Η Κάτια ..... από τη Μελίνα. Πιο γρήγορα από όλες τρέχει ... ..

β) Η Μελίνα είναι πιο γρήγορη από την Εύη. Η Κάτια ..... από τη Μελίνα. Η πιο γρήγορη είναι .....

Κάνουμε συγκρίσεις

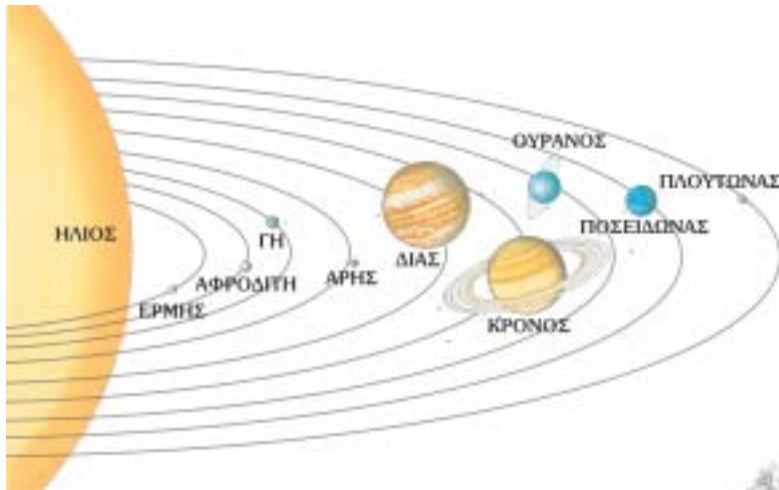
- Ο Νίκος είναι **γρήγορος**. επίθετο
- Ο Γιώργος είναι **πιο γρήγορος από τον Νίκο**. πιο + επίθετο + από (αιτιατική)
- Ο Γρηγόρης είναι ο **πιο γρήγορος**. ο πιο + επίθετο

56

α) Οι πλανήτες έχουν διαφορετικό* μέγεθος...

περιφραστικοί τύποι

Τι νομίζεις: Ποιος πλανήτης είναι ο πιο κρύος και ποιος είναι ο πιο ζεστός; Γιατί;

.....
.....
.....
.....

β) Τα βουνά έχουν διαφορετικό ύψος* ...

- Σε ποια ήπειρο βρίσκονται τα πιο ψηλά βουνά του κόσμου;
.....
- Ποιο είναι το πιο ψηλό βουνό της Αφρικής;
.....
- Σε ποια ήπειρο είναι το τρίτο μεγαλύτερο βουνό του κόσμου;
.....

Μπορούμε να το πούμε κι αλλιώς. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

➤ Ο Γρηγόρης είναι ψηλός.

➤ Ο Γιώργος είναι ψηλότερος (πιο ψηλός) από το Γρηγόρη.

➤ Ο Νίκος όμως είναι ο ψηλότερος (ο πιο ψηλός).

ο, η, το ψηλ-	- ός, -ή, -ό
	- ότερος, -ότερη, -ότερο
	- ότερος, -ότερη, -ότερο

■ Στη γραμματική, τα επίθετα που χρησιμοποιούμε για να συγκρίνουμε πράγματα λέγονται παραθετικά. Υπάρχουν τρεις βαθμίδες.

θετικός βαθμός

ψηλός
φτηνός

.....

δύσκολος

συγκριτικός βαθμός

πιο ψηλός / ψηλότερος

πιο φτηνός/.....

..... / εξυπνότερος

..... / .....

υπερθετικός βαθμός

ο πιο ψηλός / ο ψηλότερος

ο ..... / ο φτηνότερος

ο πιο έξυπνος / .....

..... / .....

57

μονολεκτικοί /
περιφραστικοί τύποι

α. Κάνε συγκρίσεις: Ποιος είναι νεότερος / μεγαλύτερος / ψηλότερος;

ο Τάκης

ο Πάνος

1. Ο ... Τάκης ... είναι νεότερος από ... τον Πάνο ....

2. Ο ..... είναι μεγαλύτερος από .....

3. Ο ..... είναι ψηλότερος από .....

β. Ποια λιχουδιά βρίσκεις πιο νόστιμη: το παγωτό, το κέικ, τη σοκολάτα ή τη μαρμελάδα;

γ. Ποιο αυτοκίνητο νομίζεις ότι είναι ακριβότερο / φτηνότερο;

58

Ποιο ζώο ζει περισσότερα χρόνια;

Γιγάντια κελώνα	150 χρόνια
Άλμπατρος	80 »
Ασιατικός ελέφαντας	70 »
Βόας	40 »

ανώμαλα παραθετικά / συγκρίσεις

Προσοχή: Ανωμαλίες!

Βαθμίδες

Θετικός

συγκριτικός

υπερθετικός

πολύς
κακός
καλός
μεγάλος
απλός
γλυκός

περισσότερος
χειρότερος
καλύτερος
μεγαλύτερος
απλούστερος
γλυκύτερος

ο περισσότερος
ο χειρότερος
ο καλύτερος
ο μεγαλύτερος
ο απλούστερος
ο γλυκύτερος

59

Τα παραθετικά κλίνονται! Συμπλήρωσε με το σωστό παραθετικό του καλός, -ή, -ό.

ο καλύτερος

Ο Βασίλης και η Μαρίνα συζητούν για σινεμά.

- Δεν έχω δει ...καλύτερη... ταινία από το *Jurassic Park*. Τη βρίσκω ακόμα ..... και από το *Δεινόσαυρο*.
- Για μένα ..... σκηνοθέτης* του κόσμου είναι ο Στίβεν Σπίλμπεργκ. Έχει κάνει ..... ταινίες. Διαλέγει ..... ηθοποιούς* και βρίσκει ..... ιστορίες.

60

Συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός. Διάλεξε το σωστό.

επιλογή συγκριτικού / υπερθετικού βαθμού

1. Καμιά φορά πηγαίνω μόνη μου στο σινεμά αλλά *περισσότερες* / *τις περισσότερες* φορές πηγαίνω με φίλους.
2. *Περισσότερες* / *οι περισσότερες* ταινίες που βλέπουμε είναι αμερικανικές.
3. Στο σινεμά οι πρωταγωνιστές κερδίζουν ακόμα *περισσότερα* / *τα περισσότερα* λεφτά και από τους σκηνοθέτες.
4. Ο αδελφός μου λατρεύει* τον κινηματογράφο αλλά βαριέται να πηγαίνει στο σινεμά: Βλέπει *περισσότερες* / *τις περισσότερες* ταινίες σε βίντεο.
5. Εγώ βλέπω πολλά έργα στην τηλεόραση αλλά ο αδελφός μου βλέπει ακόμα *περισσότερα* / *τα περισσότερα*.

Η ΠΙΟ ΓΛΥΚΙΑ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ

ελεύθερη περιγραφή / σύγκριση

61

Οι τρεις κοπέλες θέλουν να πάρουν μέρος σ' ένα διαγωνισμό ομορφιάς.

Εσύ τι λες; Ποια θα νικήσει; Δικαιολόγησε* τη γνώμη σου.

• Αν βρίσκεις ότι είναι δύσκολο να βγάλεις νικήτρια, μπορείς να πεις: **το ίδιο ... με + αιτιατική**

➤ Η ..... είναι **το ίδιο ψηλή με** την .....

➤ Η ..... και η ..... είναι **το ίδιο λεπτές με** την .....

• Μπορείς επίσης να πεις:

τόσο ... όσο, τόσο ...όσο και ...

➤ Η ..... είναι **τόσο ψηλή όσο** η .....

➤ Η ..... και η ..... είναι **τόσο λεπτές όσο** και η .....

62

Πες ότι είναι ίδια.

τόσο... όσο / το ίδιο με

✓ δυο διασκεδαστικές εκπομπές

η μία εκπομπή είναι το ίδιο διασκεδαστική με την άλλη - τόσο διασκεδαστική όσο (και) η άλλη

1. δυο συναρπαστικά* έργα.....

2. δυο πετυχημένες κατασκευές* .....

3. δυο δύσκολοι κανόνες .....

4. δυο βαρετές ασκήσεις .....

5. δυο απαίσια τραγούδια.....

63

ανάγνωσμα σχετικά με
την ομορφιά

Η Μαρίνα έχει μια θεία στην Αμερική. Είναι λίγο παλαβή, αλλά η Μαρίνα την αγαπάει πολύ. Όταν ήταν μικρή, η θεία της έγραφε ολόκληρα παραμύθια. Τώρα που μεγάλωσε, κάθε χρόνο, μαζί με τις ευχές για το νέο έτος, στέλνει ένα γράμμα στις ανιψιές της με συμβουλές και ιδέες.

α. Διάβασε προσεκτικά το γράμμα της θείας! Αναγνωρίζεις τώρα τα πρόσωπα πιο κάτω; Γράψε ό,τι ξέρεις για το καθένα.

Αγαπητές μου ανιψιές!

Καλή χρονιά σε όλες σας. Σας εύχομαι μια χρονιά γεμάτη δουλειά και χαρά. Μια χρονιά που θα σας κάνει ένα χρόνο μεγαλύτερες, αλλά πολύ πιο σοφές, πιο καλές και πιο όμορφες. «Πιο όμορφες; Πώς θα γίνουμε όμορφες όταν δεν είμαστε;» Κάνετε λάθος. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνετε όμορφες: Πιο καθαρό δέρμα, πιο καλοχτενισμένα, λαμπερά μαλλιά, πιο ίσια πλάτη, πιο περιποιημένα χέρια...Αλλά αυτά τα ξέρετε καλύτερα από μένα..

Τώρα όμως δε θέλω να σας μιλήσω για αυτά! Θα' θελα να σκεφτείτε την πολύ καλή σας φίλη, τη Σοφία. Αυτή δεν είναι καθόλου όμορφη. Κι όμως, όταν τη βλέπετε, ποτέ δε σκέφτεστε: «Τι άσχημο δέρμα που έχει! Τι χοντρή που είναι!» Αισθανόσαστε* μόνο χαρά γιατί την αγαπάτε.

Σκεφτείτε και εκείνη τη θαυμάσια καθηγήτρια, την κ. Πάνου. Ήταν κοντή με πεταχτά* δόντια και πολύ κατσαρά μαλλιά. Αγριόφατσα. Και όμως, σας έκανε ν' αγαπήσετε για πάντα την Ιστορία! Α, θυμηθείτε και εκείνη τη γριά κυρία που τη λέγατε γιαγιά! Δεν ήσασταν αληθινά της εγγόνια κι όμως ήταν η πιο γλυκιά γιαγιά του κόσμου! Ξέρω ότι στα νιάτα της ήταν άσχημη κοπέλα, αλλά στα γεράματα το πρόσωπό της είχε τόση ηρεμία και τόση καλοσύνη! Την έβλεπες κι έλεγες: «Τι όμορφη γριουλά!». Ο πλούσιος εσωτερικός κόσμος* είναι τελικά χάρισμα* «πιο ωραίο από την ομορφιά». Ένα πρόσωπο που είναι μόνο όμορφο πολύ γρήγορα σταματάει να μας φαίνεται ωραίο.

Αφήστε λοιπόν τη μύτη και τα μαλλιά σας! Κοιτάξτε τα μάτια σας να είναι λαμπερά από γνώση και να χαμογελάτε ακόμη και στα δύσκολα. Είστε τόσο νέες. Ο κόσμος όλος είναι δικός σας.

Σας φιλώ.
Η θεία σας

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

6. Πώς βλέπει η θεία την ομορφιά; Συμφωνείς; Γράψε κι εσύ για κάποιον που δεν είναι «κούκλος» (ή «κούκλα») αλλά έχει μια άλλη ομορφιά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πρόσεξε τον τόνο στο επίθετο «γέρος» και «γερός»:

► Ο **γέρος** αγρότης είχε ένα **γέρικο** αλλά **γερό** άλογο!

Ένας **γέρος** άντρας - Μια **γριά** γυναίκα - Ένα **γέρικο** άλογο

Ένας **γερός** νέος - Μια **γερή** κοπέλα - Ένα **γερό** άλογο

γέρος, γριά, γέρικο = ηλικιωμένος, -η, -ο, μεγάλης ηλικίας

γερός, -ή, -ό = δυνατός, -ή, -ό, με καλή υγεία

Επίθετα ως ουσιαστικά

Στα επίθετα ο τόνος δεν αλλάζει θέση όταν κλίνονται.

Καμιά φορά, όμως, χρησιμοποιούμε ένα επίθετο (μόνο του, ως ουσιαστικό):

► Στην Ελλάδα ζουν πολλοί ξένοι.

Τότε (ο τόνος μπορεί να αλλάξει θέση). Αυτό συμβαίνει όταν το επίθετο τονίζεται στην προπαραλήγουσα, δηλαδή στην τρίτη συλλαβή από το τέλος:

π.χ. *άρρωστος*, -η, -ο

► Η νοσοκόμα φροντίζει **τους αρρώστους** (ως ουσιαστικό).

► Ο γιατρός είδε **τους άρρωστους** εργατές και τους έδωσε φάρμακο (επίθετο).

64

Σχημάτισε φράσεις όπως στο παράδειγμα.

φάρμακα – άρρωστος - άρρωστο παιδί

τα φάρμακα του άρρωστου παιδιού, τα φάρμακα του αρρώστου

1. δικαιώματα* – εργαζόμενοι* – εργαζόμενες γυναίκες

2. αυτοκίνητα – επίσημοι* - επίσημοι πελάτες

3. σπίτι – πλούσιος – πλούσια οικογένεια

4. επιθέσεις – βάρβαροι* – βάρβαροι λαοί

χρήση ως ουσιαστικό / τονισμός

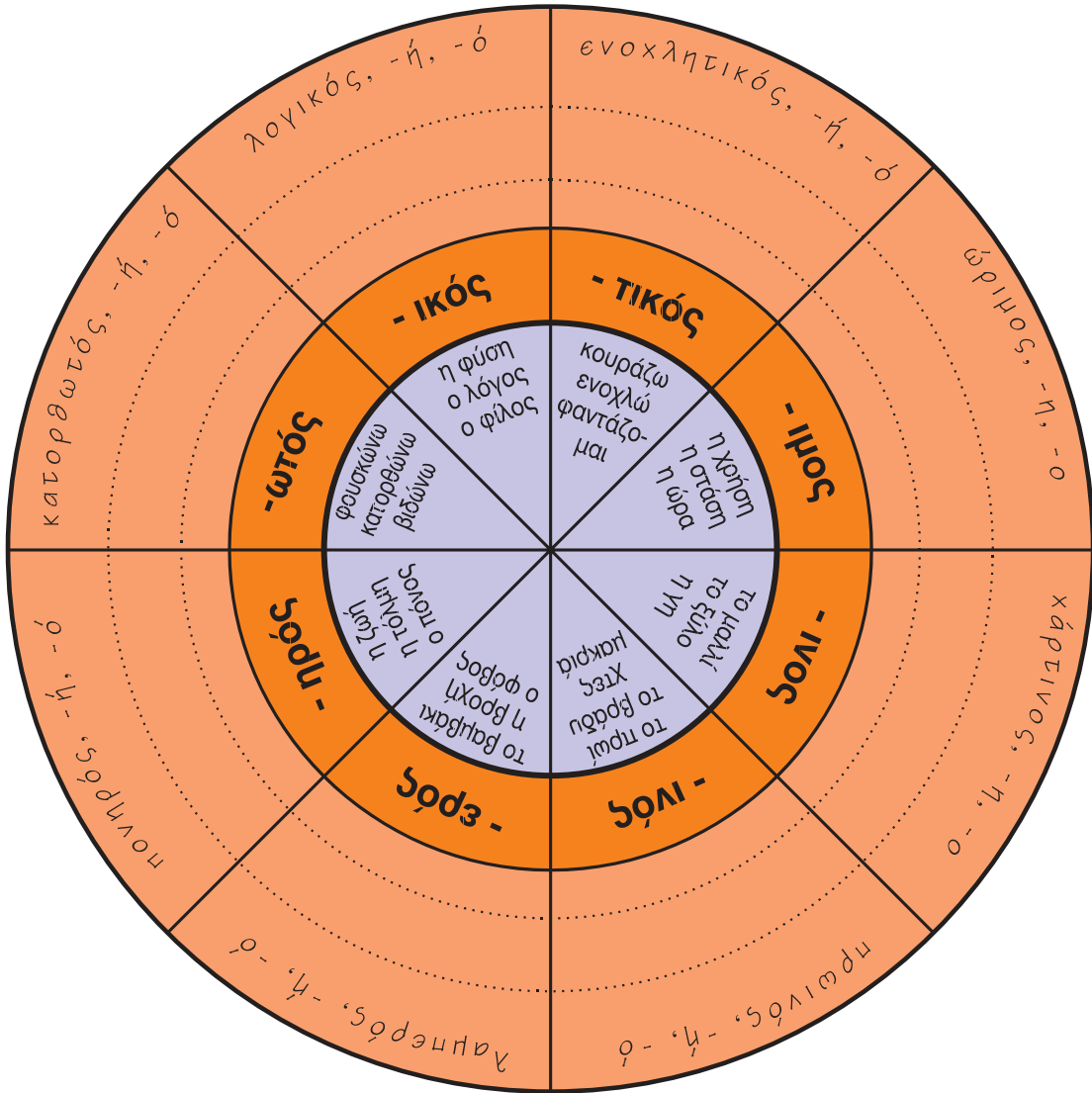

65

Συμπλήρωσε τη ρόδα.

επίθετα σε -ος, -η, -ο /
κύριες παραγωγικές καταλήξεις

66

Από ποια ουσιαστικά παράγονται (βγαίνουν) τα επίθετα;

-ικός: πιο απαιτητικό λεξιλόγιο /
συμφωνία

- σχολικός ← το σχολείο
- κανονικός .....
- αθλητικός .....
- σφαιρικός* .....
- δημιουργικός .....
- φανταστικός .....
- βασικός .....

Πολλά επίθετα λήγουν σε -ικός. Τα επίθετα που λήγουν σε -ικός γράφονται με **Ι**.

► **Αλλά:** γλυκός, δανεικός

67

επίθετα σε -ικός από ουσιαστικά

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με επίθετα σε -ικός που παράγονται από τα ουσιαστικά.

- (ο λόγος) Δεν είναι ..... αυτό που λες.
- (ο νόμος) Από ..... άποψη εσύ έχεις δίκιο.
- (η τέχνη*) Πολλοί μαθητές τελειώνουν κάποια ..... σχολή.
- (η κοινωνία*) Οι νέοι κάνουν εύκολα ..... σχέσεις.
- (η επιστήμη*) Στα παιδιά αρέσουν πολύ τα βιβλία ..... φαντασίας.
- (το γένος*) Αυτά που λες είναι πολύ ..... Μίλα συγκεκριμένα!
- (το είδος*) Στις εκπτώσεις τα μαγαζιά κάνουν ..... τιμές.
- (το κράτος*) Το μετρό είναι ένα από τα ..... έργα.

68

-ικός: πιο απαιτητικό λεξιλόγιο / συμφωνία

Κάθε χώρα και μια νοστιμιά!

- η Γαλλία: το κρασί → το γαλλικό κρασί
- η Γερμανία: η μπίρα → .....
- η Ρωσία: το χαβιάρι → .....
- η Ελβετία: η σοκολάτα → .....
- η Βραζιλία: ο καφές → .....
- η Κίνα: το ρύζι → .....
- η Ιταλία: τα μακαρόνια → .....
- η Ολλανδία: το τυρί → .....
- η Ελλάδα: το ούζο → .....

Πολλά εθνικά επίθετα (επίθετα από τα ονόματα των χωρών) λήγουν σε -ικός:
 η Αμερική: το **αμερικανικό** δολάριο
 η Αγγλία: η **αγγλική** λίρα.

69

Πώς λέγεται .....

επίθετα σε -τικός από ρήματα

- ✓ μια κατάσταση που σε απελπίζει; ... μια απελπιστική κατάσταση ...
1. ένα φρούτο που σε δροσίζει; .....
  2. ένα εργαλείο που σε βοηθάει; .....
  3. ένας βαθμός που σε ανησυχεί; .....
  4. μια γνώμη που σε πείθει; .....
  5. μια μηχανή που ράβει; .....

κουράζω	κουράζομαι
είμαι κουραστικός = κουράζω τους άλλους	είμαι κουρασμένος = νιώθω κούραση, έχω κουραστεί
ενοχλώ	ενοχλούμαι
είμαι ενοχλητικός = ενοχλώ τους άλλους	είμαι ενοχλημένος = μ' ενοχλούν, έχω ενοχληθεί
κουρασ.....	κουρασ.....
ενοχλη.....	ενοχλη.....

70

✓ η απογοήτευση

διάφορα σημασίας -τικός - μένος / σχέση με το ρήμα

Ένα αποτέλεσμα που δεν είναι τόσο καλό, όπως το περιμέναμε, είναι ... απογοητευτικό ....
Με αυτό το κακό αποτέλεσμα είμαστε ... απογοητευμένοι...

1. η ενόχληση

Θες να δεις ένα έργο. Ο αδερφός σου αλλάζει συνέχεια πρόγραμμα. Είναι .....
Με τους φίλους σου κάνετε πολύ θόρυβο στο σπίτι. Ο πατέρας σου είναι πολύ .....

2. η απελπισία

Κάποιος που έχει χάσει κάθε ελπίδα είναι .....
Μια κατάσταση που δεν αφήνει ελπίδες είναι .....

3. το πέρασμα / το πέρας

Κάποιος που απλώς περνάει από το σπίτι σου είναι .....
Τα παλιά πράγματα λέγονται και .....

4. το σπάσιμο

Κάτι που σου σπάει τα νεύρα είναι .....
Ένα γυάλινο ποτήρι που έπεσε κάτω είναι .....

5. η γοητεία

Μια κυρία κομψή και όμορφη είναι .....
Μια κυρία που της αρέσει πολύ κάτι είναι .....

6. η ικανοποίηση

Μια εργασία που είναι αρκετά αλλά όχι πολύ καλή είναι .....
Αυτός που του αρέσει αυτή η εργασία είναι .....

το μαλλί → μάλλινος, -η, -ο
το πρῶι → πρῶινός, -ή, -ό

71

Πώς λέγεται;

υλική σύσταση

1. μια τσάντα από δέρμα	.....	μια δερμάτινη τσάντα
2. μια μπλούζα από μαλλί	.....	
3. παπούτσια από πανί	.....	
4. φάκελοι από χαρτί	.....	
5. ένα βάζο από πηλό	.....	
6. ένα άγαλμα από μάρμαρο	.....	
7. ένας τοίχος από πέτρα	.....	
8. ένα έπιπλο από ξύλο	.....	
9. ένα παιχνίδι από πηλό	.....	

- Πολλά επίθετα που δηλώνουν την ύλη (από τι είναι φτιαγμένο ένα πράγμα) λήγουν σε **-ινος**.
  - Επίθετα από λέξεις που δηλώνουν την απόσταση και το χρόνο λήγουν σε **-ινός**.
  - Τα επίθετα σε **-ινος** και **-ινός** γράφονται με **ι**.
- Αλλά:** φῶτεινός, σκοτεινός, ορεινός, υγιεινός, ταπεινός, ελεεινός

72

Πες τις φράσεις με ένα επίθετο σε -ινός, όπως στο παράδειγμα.

-ινός / χώρος και χρόνος

1. το μάθημα που γίνεται το απόγευμα	.....	... το απογευματινό μάθημα ...
2. οι διακοπές του καλοκαιριού	.....	
3. ο διαγωνισμός που έγινε πέρυσι	.....	
4. τα χρώματα που φοράνε φέτος	.....	
5. το πρόγραμμα που υπάρχει απόψε	.....	
6. οι ειδήσεις που ακούσαμε χθες	.....	
7. ο καφές που πίνουμε το πρωί	.....	
8. οι πόλεις που είναι μακριά	.....	
9. η βόλτα που κάνουμε το βράδυ	.....	
10. ο καιρός του φθινοπώρου	.....	
11. τα χωριά που είναι κοντά	.....	
12. οι συνήθειες που επαναλαμβάνονται κάθε μέρα	.....	

73

Βάλε τον τόνο και την κατάληξη στα επίθετα.

-ινός / -ινος

- Έχω παχύνει και δε μου κάνουν τα περσ..... ρούχα.
- Οι δερματ..... τσάντες είναι ευαίσθητες στο νερό.
- Φέτος θα περάσουμε τις καλοκαιρ..... διακοπές στην πατρίδα μας.
- Τα πετρ..... σπίτια διατηρούν τη δροσιά το καλοκαίρι.
- Οι μαρμαρ..... σκάλες θέλουν γυάλισμα.
- Ευτυχώς, άρχισαν οι φθινοπορ..... βροχές.
- Ονειρεύομαι μακρ..... ταξίδια στα νησιά.

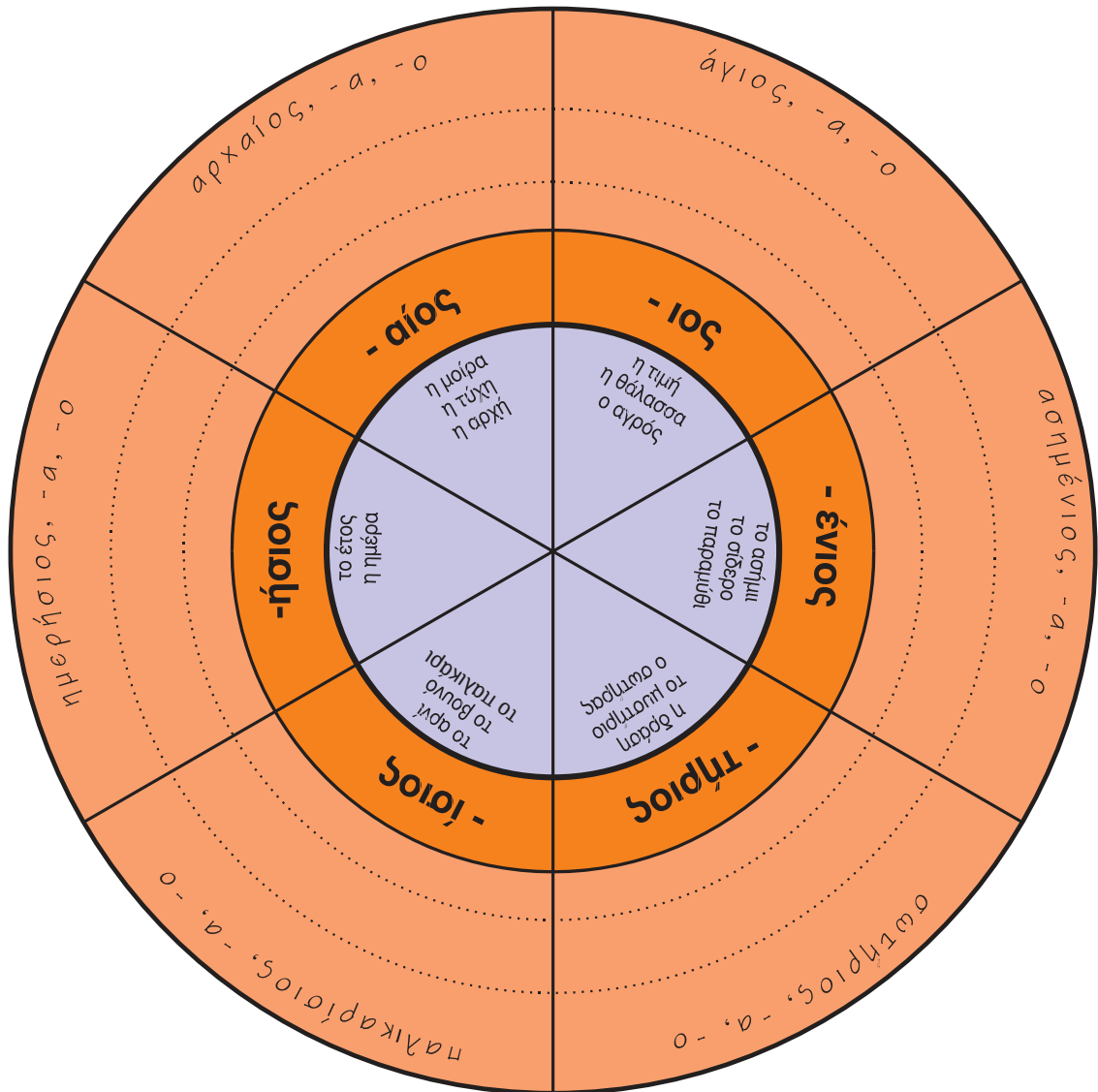

74

Συμπλήρωσε τη ρόδα.

επίθετα σε -ος -α -ο

75

Συμπλήρωσε και γράψε τα επίθετα στη σωστή στήλη.

1. μια παρόμ.....* σκέψη,
2. μια αδέξ.....* κίνηση,
3. μια δραστήρ..... γυναίκα,
4. ένας μακρόβ.....* οργανισμός,
5. μια αποχαιρετιστήρ..... εκδήλωση*,
6. αρνίσ.....* κρέας,
7. ένα υπόγ..... διαμέρισμα

ένα ..... διαμέρισμα

τυχαίος, -α, -ο
νέος, -α, -ο

γράφω σωστά
-εος, -αίος

Τα επίθετα που λήγουν σε [-εος]
γράφονται **-αίος** ή **-εος**.

-εος

νέος, -α, -ο
στέρεος, -η, -ο
δικαστέος, -α, -ο
παραδοτέος, -α, -ο*
θαρραλέος, -α, -ο
κραυγαλέος, -α, -ο*
πειναλέος, -α, -ο
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

-αίος

ωραίος, -α, -ο
τυχαίος, -α, -ο
τελευταίος, -α, -ο
αρχαίος, -α, -ο
ενιαίος, -α, -ο
γιγαντιαίος, -α, -ο
μηνιαίος, -α, -ο
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Όσα επίθετα λήγουν σε **-λέος** και όσα
λήγουν σε **-τέος** και δηλώνουν ότι
κάτι μπορεί ή πρέπει να γίνει γράφονται με **-ε**.

- ένας προακτέος μαθητής: ένας μαθητής που μπορεί να προαχθεί (να περάσει στην επόμενη τάξη)
- μια καταδικαστέα πράξη: μια πράξη που πρέπει να καταδικαστεί

76

Συμπλήρωσε και γράψε στη σωστή στήλη τα επίθετα.

μια μεσ..... λύση,
η διδακτ..... ύλη*,
ένα γωνι..... λίθος,
μια φρικαλ.....* πράξη,
χυδ.....* λόγια,
ένας ακαρι.....* θάνατος,
προακτ.....* μαθητές,
το εβδομαδι..... πρόγραμμα,
το πληρωτ..... πόσο,
ένα πανάρχ..... όπλο

77

Βρες για κάθε επίθετο ένα ουσιαστικό που ταιριάζει και γράψε τη φράση.

✓ κραυγαλέος, -α, -ο ..... μια κραυγαλέα αδικία .....
θαρραλέος, -α, -ο .....
μηνιαίος, -α, -ο .....
τυχαίος, -α, -ο .....
στέρεος, -α, -ο .....
καταδικαστέος, -α, -ο .....

Η Μαρίνα βρίσκει σ' ένα συρτάρι ένα τρελό παραμύθι που της είχε γράψει η παλαβή θεία από την Αμερική όταν ήταν μικρή... Το διαβάζει και της φαίνεται ακόμα διασκεδαστικό. Εσένα σ' αρέσει;

Ο Ουφ και η Όχου

Μια φορά, ήταν ένας πολύ άσχημος νάνος* που τον λέγαν Ουφ. Ζούσε σ' ένα άσχημο νανόσπιτο μέσα σ' ένα άσχημο δάσος με πολύ άσχημα και κοντά δέντρα, κι έτσι δεν ήξερε πως ήταν άσχημος και νάνος, αλλά νόμιζε πως ήταν ωραίος και ψηλός.

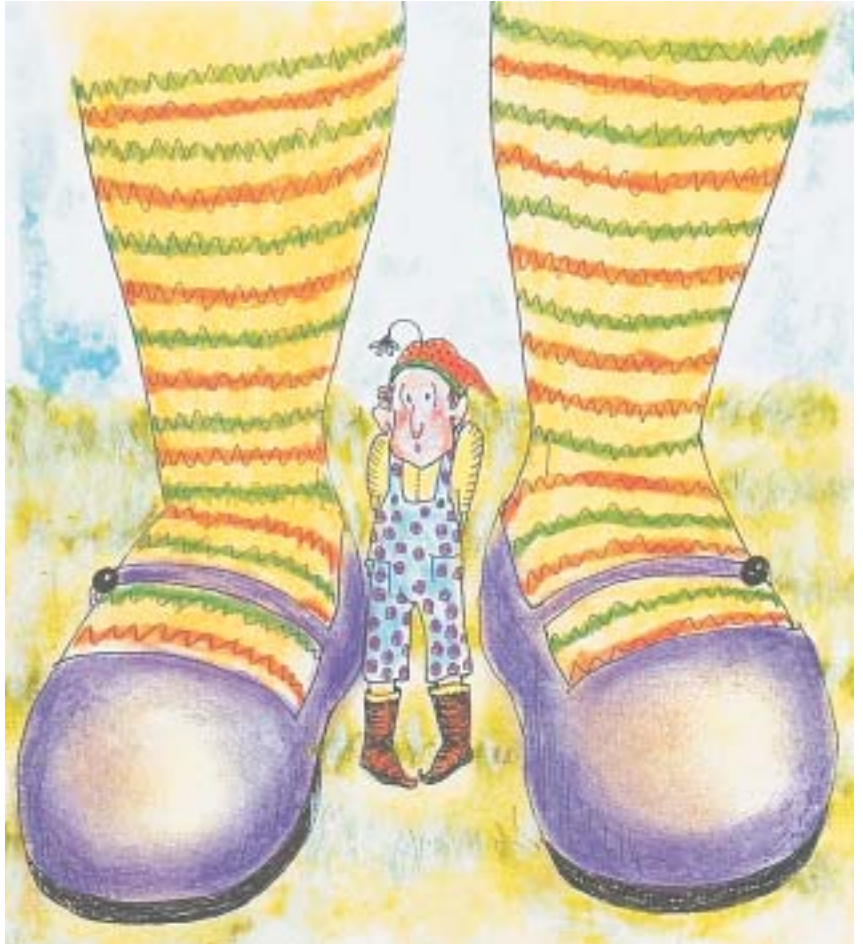
Ένα πρωί, έφτασε ξαφνικά στην περιοχή μια άσχημη γιγάντισσα* που την έλεγαν Όχου. Γκρέμισε ένα σωρό δέντρα με τα πελώρια παπούτσια της και τελικά, αφού αναστάτωσε* όλο τον κόσμο, ανακάλυψε κάπου το νάνο Ουφ, τον τσάκωσε* και τον σήκωσε ψηλά μέσα στη χούφτα* της.

«Παιδάκι μου! Μοναχογιέ μου!» φώναξε κοιτάζοντάς τον προσεκτικά. «Αχ, σε ξαναβρήκα επιτέλους! Σε είχα αρπάξει* ο αέρας όταν ήσουν μωράκι και σε είχα χάσει!» εξήγησε.

Ο νάνος Ουφ δεν την πίστεψε βέβαια, αλλά τι να κάνει; Βρισκόταν σε πολύ δύσκολη θέση έτσι κρεμασμένος απ' το μπλουζάκι του στο κενό* και φοβόταν μην τη θυμώσει και τον πετάξει κάτω. Προσποιήθηκε*, λοιπόν, πως ήταν κι αυτός συγκινημένος* και δέχτηκε να την ακολουθήσει στο γιγαντόσπιτό της, με σκοπό να το σκάσει μόλις βρει ευκαιρία.

Αμέσως, η γιγάντισσα Όχου έβαλε το νάνο Ουφ στην τσέπη της και ξεκίνησε.

Η τσέπη κουνούσε πέρα δώθε, καθώς η Όχου προχωρούσε με άγαρμπα* βήματα, κι ο Ουφ γρήγορα ζαλίστηκε κι αποκοιμήθηκε.

Όταν ξύπνησε, ήταν πολύ αργά για να το σκάσει. Είχαν φτάσει.
 Η Όχου τον έβγαλε απ' την τσέπη της και τον έβαλε μέσα σ' ένα χρυσό κλουβί.
 «Εδώ, δε θα κινδυνεύεις καθόλου» είπε ευχαριστημένη.
 Ο Ουφ άρχισε να κλαίει απαρηγόρητα*. Ξαφνικά, από την πιο σκοτεινή μεριά του κλουβιού ακούστηκε μια φωνή που έτρεμε απ' τη συγκίνηση:
 «Παιδάκι μου! Μοναχογιέ μου!»

Ο Ουφ στράφηκε* κατάπληκτος*. Απέναντί του βρισκόταν ένας άσχημος γερο-νάνος που του έμοιαζε πολύ!
 «Καλωσήρθες στο σπίτι μας, μωρό μου! Εγώ είμαι ο μπαμπάς σου!» συνέχισε ο γερο-νάνος.
 «Μπαμπά!» αναφώνησε* ο Ουφ όλο χαρά κι αγκάλιασε τον μπαμπά του. «Κι αυτή;» ρώτησε μετά απορημένος*. «Ποια είναι αυτή η φοβερή γυναίκα;»
 «Η μαμά σου, βέβαια, παιδάκι μου!»
 «Και γιατί δε μας μοιάζει;»
 «Να σου εξηγήσω: Κάποτε, ήταν κι αυτή όμορφη και κανονική, σαν κι εμάς. Αλλά από τότε που σ' έχασε, σιγά σιγά άλλαξε... Απ' τη θλίψη* της τράβηξε τα μαλλιά της τόσο πολύ, που ψήλωσε. Και ξεχείλωσε*, τόσο βαθιά που αναστέναζε* συνέχεια. Πάντως, είναι εξαιρετική* νοικοκυρά, άψογη* σύζυγος* κι υπέροχη* μητέρα!»
 «Και γιατί μας έχει κλεισμένους στο κλουβί;»
 «Για να μας προστατέψει!* Για να μη μας χάνει!»
 «Μα θα περάσουμε τη ζωή μας έτσι; Μέσα σ' ένα χρυσό κλουβί; Γιατί;» αναρωτήθηκε καταστενοχωρημένος ο Ουφ.
 «Αυτά συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες» είπε σοφά* η Όχου που παρακολουθούσε τη συζήτηση.
 «Είναι απλό: Έτσι σας αγαπώ καλύτερα!»
 Κι άστραψαν* τα δόντια της σ' ένα πλατύ*, τρυφερό χαμόγελο.

• **Τι είναι άσχημο; Ποιος είναι άσχημος στο παραμύθι;**

.....
 .....
 .....

• **Κατάλαβες γιατί η μαμά δε μοιάζει στους άλλους;**

.....
 .....
 .....

• **Βρες τρία επίθετα που σημαίνουν πολύ καλή.**

.....
 .....
 .....

Στην πολυκατοικία του Πέτρου γίνονται καμιά φορά καβγάδες. Σήμερα, πρωί πρωί, να τι άκουσε ο Πέτρος στο διάδρομο...

- – Βλέπεις τι έκανε η ζαβολιάρη γάτα σου στο καινούριο χαλάκι μου;
- ▲ – Η γάτα μου το έκανε; Αποκλείεται. Η Σουσού είναι η πιο καθαρή γάτα του κόσμου. Δεν κοιτάς τη δικιά σου που είναι πανάσχημη και καταβρόμικη...
- – Σιγά την πεντακάθαρη γάτα σου. Που τριγυρνάει όλη την ημέρα με τους βρομιάρηδες γάτους του δρόμου και προτιμάει μάλιστα τον πιο σιχαμένο* απ' όλους.
- ▲ – Έτσι ε, κουτσομπόλα!* Εσύ φυσικά, σαν τεμπέλα που είσαι, έχεις χρόνο να καζεύεις τις γάτες της γειτονιάς. Και τι σε νοιάζει εσένα αν η γάτα μου είναι ερωτιάρα. Μήπως γιατί η δική σου είναι ηλίθια και πανάσχημη;
- – Είπες ηλίθια και πανάσχημη τη γάτα μου, την πανέξυπνη και πανέμορφη γάτα μου;

1

Πώς είναι οι γάτες τους;

αναγνώριση των επιθέτων

	γνώμη της ●	γνώμη της ▲
γάτα της ●	....., ..., ...	....., ..., ...
γάτα της ▲	....., ..., ...	....., ..., ...

2

Οι γειτόνισσες όμως υπερβάλλουν όταν μιλάνε για τις γάτες τους.

τύποι υπερθετικών

Πώς λένε ότι η γάτα τους είναι ...

πολύ ωραία; ..... πολύ έξυπνη; .....

πολύ άσχημη; ..... πολύ βρόμικη; .....

πολύ καθαρή; .....

- Πώς μπορούμε να πούμε το **πάρα πολύ** με τα επίθετα;

-τατος, -τατη, -τατο	φιλικότατος, εξυπνότατος, νοσιμότατος
παν- / παμ-	πανέξυπνος, πανέμορφος, πανέτοιμος, παμπάλαιος, πάμφτωχος
κατα-	κατακόκκινος, κατάλευκος, καταβρόμικος, κατακουρασμένος, καταταλαιπωρημένος
τρις- / πεντα- / τετρα-	πεντάμορφος, τετραπέρατος, τρικούβερτος, τρισευτυχισμένος
θεό-	θεόχοντρος, θεόψηλος
- Δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όλους αυτούς τους τύπους με όλα τα επίθετα. Τα επίθετα σε -μένος, -η, -ο δεν έχουν τύπο σε -τατος, -η, -ο:
  - ευτυχισμένος → **πανευτυχισμένος, πάρα πολύ** ευτυχισμένος αλλά όχι ~~ευτυχισημένότατος~~
  - βρόμικος → **καταβρόμικος, πάρα πολύ** βρόμικος

Τότε λέμε το **πάρα πολύ** και καμιά φορά λέμε δυο φορές το επίθετο.
- Στο καλάθι κοιμούνται έξι **μικρά μικρά** γατάκια.

- Κάποια επίθετα έχουν ανώμαλους τύπους για το *πάρα πολύ*. Δε χρησιμοποιούμε συχνά αυτούς τους τύπους.

καλός, -ή, -ό	άριστος, -η, -ο	➤ Έγραψε μια άριστη έκθεση.
κακός, -ή, -ό	κάκιστος, -η, -ο	➤ Αυτό είναι ένα κάκιστο παράδειγμα.
μικρός, -ή, -ό	ελάχιστος, -η, -ο	➤ Ευτυχώς ο τοίχος είχε μόνο μια ελάχιστη σχισμή.
μεγάλος, -η, -ο	μέγιστος, -η, -ο	➤ Με την επίσκεψή σου μας έδωσες τη μέγιστη χαρά.
λίγος, -η, -ο	ελάχιστος, -η, -ο	➤ Μόνο ελάχιστοι μαθητές έμειναν στην ίδια τάξη.
απλός, -ή, -ό	απλούστατος, -η, -ο	➤ Σε αυτό το πρόβλημα η λύση είναι απλούστατη .

3

Πώς μπορείς να πεις αλλιώς ότι ...

σχηματισμός υπερθετικών

(Γράψε μόνο το επίθετο. Καμιά φορά ταιριάζουν περισσότερα από ένα επίθετα.)

- ✓ Η άσκηση δεν έχει κανένα πρόβλημα → (η άσκηση είναι) πανεύκολη, ευκολότατη
- 1. Η μακαρονάδα που τρως είναι άψογη* .....
- 2. Σ' αρέσει πάρα πολύ ένα δώρο που σου κάνουνε .....
- 3. Βγάζεις πάρα πολύ καλούς βαθμούς στο σχολείο.....
- 4. Μια οικογένεια είναι πολύ πλούσια .....
- 5. Ο φίλος σου έχει στεναχωρηθεί πάρα πολύ.....
- 6. Η γειτόνισσα φορά πολύ ακριβά ρούχα.....
- 7. Ο διάδρομος της πολυκατοικίας είναι πάρα πολύ βρόμικος.....
- 8. Έχεις ταξιδέψει πάρα πολύ λίγες φορές με το αεροπλάνο .....
- 9. Η Οδύσσεια είναι ένας πάρα πολύ παλιός μύθος .....
- 10. Μια κοπέλα έχει πολύ μαύρα μαλλιά .....

4

Μη νομίζεις ότι μόνο οι γαϊδάρες μαλώνουν για τα ζώακια τους και λένε υπερβολές.

λεξιλόγιο / υπερθετικά

Δες τι γίνεται στο πάρκο που πηγαίνουν καμιά φορά ο Πέτρος και η Μαρίνα.

Μπορείς να συνεχίσεις τον καβγά;

5

αναγνώσματα / κατανόηση

Κάποιοι τσακώνονται για τις γάτες τους, άλλοι τις αγαπούν και τις νοιάζονται. Δες πόσο νοιάζεται η κοπέλα για το γατάκι του και τι απάντησε στις ερωτήσεις.

Από τη γειτονιά μάς έδωσαν ένα γατάκι. Ένα χαριτωμένο άσπρο γατάκι, θηλυκό αλλά με πολύ μακριά μουστάκια, εξυπνότατο και ζωηρότατο.

Ένα μόνο θα σας πω: πως το γατάκι μου είναι πιο όμορφο και πιο έξυπνο από κάθε άλλο στον κόσμο, επομένως και από το δικό σας. Είν' ένα γατάκι εξαιρετικό. Το μαρτυρούν* τα μουστάκια του και τα μάτια του. Ποτέ δεν είδα σε γατάκι δυο μηνών φωτεινότερα μάτια και τόσο μεγάλα.

Ναι, αλλά αυτό το έκτακτο γατάκι είναι τάχα ευτυχισμένο; ...Εσείς τώρα νομίζετε πως είναι, και πολύ. Αφού το αγαπάμε όλοι τόσο, αφού έχει ολάκερο σπίτι, αφού μπορεί να τρώει, να κοιμάται και να παίζει όσο θέλει, τι του λείπει για μια τέλεια γατίσια ευτυχία; Αλήθεια, κι εγώ αυτή την ιδέα είχα προχθές. Είδα όμως πως ήμουν γελασμένος*. Το γατάκι μας δεν είναι πολύ ευτυχισμένο. Κάτι του λείπει: κι αυτό είναι η συντροφιά* των δικών του - η αγκαλιά, το γάλα και η περιποίηση* της μητέρας του, τα χάδια, τα παιχνίδια, τα μαλωματάκια των αδερφών του.

Προχθές, λοιπόν, βλέπει έναν: Είδε τον ίδιο του τον εαυτό στον καθρέφτη. Και είναι αδύνατον να φανταστείτε την έπληξη και τη χαρά του! Άρχισε αμέσως να μυρίζει, να φιλά, να γλείφει και να ορμά* για παιχνίδια. Με μεγάλη μου απορία* έτρωγε τα μούτρα του στο γυαλί, κοίταζε να ανακαλύψει τον παράξενο αυτό σύντροφο!

Ένα γατάκι στον καθρέφτη

γένος, χαρακτήρας, μουστάκια, μάτια, γενική εμφάνιση

- Πώς βλέπει η κοπέλα το γατάκι της; Κάνε το πορτρέτο του.

.....

.....

.....

- Τι έγινε και σκέφτηκε η κοπέλα ότι το γατάκι της δεν είναι ευτυχισμένο;
- Θέλουν όλες οι γάτες άλλες γάτες για παρέα; Τι λες εσύ;
- Φαντάσου μια συνέχεια για την ιστορία.

.....

.....

.....

.....

.....

6

Κοντεύουν τα Χριστούγεννα και η συγγραφέας νιώθει πολύ μοναχική. Αποφασίζει να αποκτήσει ένα ζωάκι.

Στρίγκλα* και καλλονή*

Γέλασα τόσο πολύ με τα πιθηκάκια στη βιτρίνα, που χωρίς να το σκεφτώ μπήκα στο κατάστημα...

Ολόγυρα, στα αραδιασμένα* κοφίνια*, πρόβαλλαν φατσούλες, σκυλάκια, γατούλες πεντάμορφες, χαμστεράκια* πολύχρωμα. Περπατούσα αργά, όταν είδα δυο ολόλευκα στρόγγυλα μπαλάκια κουρνιασμένα* στα πεντακάθαρα άχυρα. Δεν ήμουνα σίγουρη αν ήταν κάτι ζωντανό ή σκέτες μεγάλες κουβαρίστρες μαλλί για πλέξιμο. Βούτηξα το χέρι μου και έπιασα τη μια από τις δυο άσπρες μπαλίτσες. Δυο μαύρα στρογγυλά μάτια άνοιξαν και καρφώθηκαν στα δικά μου. Ύστερα, τέντωσε δυο ηλίθια κοντά ποδαράκια, τα ακούμπησε στο πουλόβερ μου και κούρνιασε το κεφάλι στο στήθος μου. Το κρατούσα εκεί, μαλακό και ζεστό, τόσο εύθραυστο*. Με το άλλο χέρι πήρα και το άλλο, που δεν άνοιξε τα μάτια του, και το ξανάβαλα στο καλάθι.

«Βλέπετε», μου λέει ο μαγαζάτορας, «το θηλυκό σας διάλεξε».

• Εσύ τι λες, η συγγραφέας μιλά για σκυλάκια ή για γατάκια;

Αν δεν το κατάλαβες, διάβασε και αυτό το κομμάτι από την ιστορία:

Σιχαινόταν τη Φύση. Δεν της άρεσε καθόλου η ζωή στο χωριό. Έπρεπε να τη δεις να περπατάει στους χωματόδρομους του χωριού. Σήκωνε το ένα πόδι μετά το άλλο τόσο αργά, λες και πατούσε επάνω σε γυαλιά... Όταν πηγαίναμε περίπατο, μετά τριάντα βήματα σταματούσε. «Θα' ρθεις;» της φώναζα. Αλλά πέτρωνε* στη μέση του δρόμου με τα μάτια της γεμάτα απόγνωση* καρφωμένα στα δικά μου. Καθώς έσκυβα κοντά της, μου άπλωνε το ποδαράκι.... Την έπαιρνα αγκαλιά και συνεχίζαμε το περίπατο. Έμενε τότε ακίνητη, πανευτυχής που ταξίδευε απάνω μου.

• Υπάρχει ακόμα το ζωάκι ή πέθανε ή μήπως χάθηκε; Από πού το καταλαβαίνεις;

Διάβασε τώρα τι έγινε.

Ήταν πανέμορφη και μ' έκανε κυριολεκτικά* ό,τι ήθελε. Μια φορά μόνο αποφάσισα να λείψω πέντε μέρες χωρίς να την πάρω μαζί μου και μ' εκδικήθηκε*: Πέθανε! Ναι, πέθανε. Και κανείς δε θα μου βγάλει από το μυαλό πως πέθανε για να με τιμωρήσει. Η ανόητη, η τρελή, η άπονη*. Τέσσερις μέρες έφτασαν. Έπεσε μες στο πανέρι της, πάνω σε μια φούστα μου, κι αρνήθηκε να φάει, να πιει, να ζήσει. Και το πέτυχε, το άκαρδο.

• Από τα τρία σκυλάκια ποιο σου φαίνεται ότι μοιάζει περισσότερο στο σκυλάκι της;

εντοπισμός επιθέτων σε
-ης, -α, -ικο

Λέο, ξέρεις διευθύνσεις για ζώα; Ο Πέτρος πήρε ένα γλυκούλιο γατάκι κι έχουμε τρελαθεί όλοι.

α) Κύκλωσε όλες τις λέξεις που μοιάζουν σε αυτές με τα κόκκινα γράμματα.

β) Συμπλήρωσε τις φράσεις.

Στα ζώα, τα περισσότερα μικρά είναι **παιχνιδιάρικα**. Αλλά ορισμένα τα παρακάνουν, όπως οι μικροί μπαμπούνοι που κάνουν τσουλήθρα* στην κοιλιά των μπαμπάδων τους και βομβαρδίζουν με πέτρες τις μαμάδες τους...

Άλλα είναι πολύ χαδιάρικα* και λίγο φοβισιάρικα, όπως το πουλάρι* που περπατάει κολλημένο στη μαμά του για έναν ολόκληρο μήνα.

Άλλα πάλι είναι γκρινιάρικα, όπως τα πουλάκια που τσιρίζουν όλη την ώρα για να τα ταΐζουν. Ο μικρός μελισσοφάγος είναι ιδιαίτερα **γκρινιάρης** και θέλει φαΐ ως και 50 φορές την ώρα. Οι γονείς του δε φτάνουν και παίρνουν βοηθό για να προλάβουν...

Στον κόσμο των ζώων υπάρχουν και οι ζηλιάρηδες. Αυτοί συνήθως είναι οι αρσενικοί.

Υπάρχουν και οι τεμπέληδες και λίγο ζαβολιάρηδες*. Να, ο κούκος είναι ένας μεγάλος **τεμπέλης** που βαριέται να φροντίσει τα αυγά του και τα βάζει σε ξένη φωλιά για να τα κλωσήσουν άλλοι γονείς. Είναι και λίγο ζαβολιάρης γιατί, όταν βγει από το αυγό ο μικρός κούκος, μπορεί και να πετάξει τα άλλα αυγά από τη φωλιά. ...

Το μόνο που δεν υπάρχει στον κόσμο των ζώων είναι οι τσιγκούνηδες*... αλλά ούτε και οι **απλοχέρηδες***, γιατί τα λεφτά τα έχει μόνο ο άνθρωπος!

1. Τα περισσότερα μικρά είναι .....
2. Ο μικρός μελισσοφάγος είναι .....
3. Η κουκουβάγια είναι ..... και .....
4. Κάποιοι άνθρωποι είναι ....., κάποιοι άλλοι .....

κούκος	ουεστίνος	βαλιάρης	ουδέτερο
ονομαστική	(ο) τεμπέλης	(η) τεμπέλα	(το) τεμπέλικο
γενική	(του) τεμπέλη	(της) τεμπέλας	(του) τεμπέλικου
αιτιατική	(τον) τεμπέλη	(την) τεμπέλα	(το) τεμπέλικο
πληθυντικός			
ονομαστική	(οι) τεμπέληδες	(οι) τεμπέλες	(τα) τεμπέλικα
γενική	(των) τεμπέληδων	(των) τεμπέληδων	(των) τεμπέλικων
αιτιατική	(τους) τεμπέληδες	(τις) τεμπέλες	(τα) τεμπέλικα

Ο βραδύποδας είναι το πιο τεμπέλικο ζώο στον κόσμο. Περνάει 80% του χρόνου του κοιμισμένος, κρεμασμένος με τα τέσσερα πόδια του από κάποιο κλαρί. Κοιμάται 19 ώρες την ημέρα.

8

κλίση / τεμπέλης

Συμπλήρωσε με το σωστό τύπο του επιθέτου τεμπέλης, τεμπέλα, τεμπέλικο.

Από το ημερολόγιο της Μαρίνας

Σήμερα μάλωσα με το Γιάννη. Πάλι μου ζητούσε να αντιγράψει από το τετράδιό μου τις ασκήσεις χιμείας.

Ο Γιάννης είναι ο πιο..... μαθητής της τάξης. Όλοι τον φωνάζουμε αρχιτεμπέλη ή «Βραδύποδα». Δεν κάνει τίποτα. Μόνο κάθεται στην καφετέρια με τους άλλους ..... φίλους του ή κάνει βόλτες με το ..... σκυλί του. Τώρα τελευταία έχει μια φιλενάδα, τη Σούλα. Αυτή είναι ακόμα πιο ..... απ' αυτόν. Δεν τους ενδιαφέρει τίποτα άλλο παρά μόνο πού θα πάνε το Σάββατο, τι ρούχα θα φορέσουν και άλλα θέματα ..... Μπορεί να είμαι λίγο σπαστική αλλά δεν αντέχω τους .....

9

λεξιλόγιο

Γράψε δίπλα στην πρόταση το επίθετο που ταιριάζει.

τσιγκούνης, -α, -ικο, κατεργάρης, -α, -ικο*, παλαβιάρης, -α, -ικο*, ζαβολιάρης, -α, -ικο, βρομιάρης, -α, -ικο, πεισματάρης, -α, -ικο*, κατσούφης, -α, -ικο*, κουτσομπόλης, -α, -ικο

1. Συνέχεια κατεβάζει το κεφάλι του και κάνει γκριμάτσες. Δεν του αρέσει τίποτα. ....
2. Στα διαγωνίσματα κάνω σκονάκι και ρίχνω μια ματιά, όταν δεν ξέρω κάτι. ....
3. Ο πατέρας μου μου δίνει μόνο 1.500 δρχ. χαρτιζιλίκι την εβδομάδα. ....
4. Από τη Μαρία μαθαίνω τα πάντα για τους γείτονες. Δεν της ξεφεύγει τίποτα. ....
5. Η φίλη μου μισεί το νερό. Λούζεται μια φορά το μήνα... μπιερκ! ....
6. Η αδερφή μου κάνει πάντα το δικό της και δεν αλλάζει με τίποτα γνώμη. ....
7. Από τον Πέτρο όλα να τα περιμένεις! Ξαφνικά μπορεί να κάνει τα πιο τρελά πράγματα. ....
8. Όταν παίζουμε χαρτιά με τον μπαμπά, πάντα έχω ένα χαρτί κρυμμένο στο μανίκι! ....

10

α. Πώς λέμε ...

1. αυτόν / αυτήν που ξεχνάει τα πάντα; ..... / .....
2. αυτόν / αυτήν που θέλει όλο χάδια; ..... / .....
3. αυτόν / αυτήν που φοβάται τα πάντα; ..... / .....
4. αυτόν / αυτήν που όλο αρρωσταίνει; ..... / .....

β. Σκέψου κάτι που κάνει ένας φίλος / μια φίλη σου που είναι:

- γκρινιάρης / γκρινιάρα .....
 παραπονιάρης / παραπονιάρια .....
 ζαβολιάρης / ζαβολιάρια .....
 ζηλιάρης / ζηλιάρια .....

11

Κάνε συγκρίσεις: Ποιος σου φαίνεται πιο ζηλιάρης; Ποιος σου φαίνεται πιο κατεργάρης; Βάλε ✓.

έλεγχος κατανόησης / παραθετικά

1. Αγόρασα μια ωραία μπλούζα. Η Μαρία πήγε και αγόρασε ακριβώς την ίδια.
2. Ο φίλος μου δε μ'αφήνει ποτέ να πάω μόνη μου σε πάρτι.
3. Κάθε φορά που θέλω να μιλήσω με τους γονείς μου, εμφανίζεται ο αδελφός μου, μας διακόπτει* και λέει τα δικά του.

1. Στο διαγώνισμα χημείας, ο Πέτρος αντέγραψε τα μισά από το διπλανό του.
2. Η αδελφή μου όλο καλοπιάνει τους γονείς μας και τους υπόσχεται να κάνει ό,τι της λένε. Έτσι παίρνει παραπάνω χαρτζιλίκι*.
3. Ο φίλος μου, ο Βασίλης, χρειάζεται πολλά λεφτά για ηλεκτρονικά παιχνίδια: Όταν το πορτοφόλι του είναι άδειο, ανοίγει τα άλλα πορτοφόλια της οικογένειας...

Τα επίθετα σε **-ης -α -ικο** σχηματίζουν παραθετικά μόνο με το **πιο**.

► Ο Γιάννης είναι **ο πιο τεμπέλης** μαθητής της τάξης, αλλά η Σούλα, η φιλενάδα του, είναι ακόμα **πιο τεμπέλα** από το Γιάννη.

Τα επίθετα σε **-ης -α -ικο** χρησιμοποιούνται πολλές φορές μόνο τους ως ουσιαστικά:

- Δεν αντέχω **τους τεμπέληδες**.
- Ένας **φουκαριάρης*** μου ζήτησε 100 δραχμές.
- **Κάποιοι εικοσάρηδες** τρέχουν από καφετέρια σε καφετέρια και παίζουν τάβλι με τις ώρες.
- **Οι ξανθομάλλης** αρέσουν πολύ στους άντρες!

12

Συμπλήρωσε τον πίνακα.

παράγωγα
(-άρης, -ούλης, -μάτης, -χέρης...)

ηλικία

μαλλιά

μάτια

χέρια

20.....			χρυσό.....
30.....			στραβο.....
40.....			κούλο.....*
90.....			απλό.....

λίγο

πονηρούλης

χαζ.....

καλ.....

νοστιμ.....

ομορφ.....

ασχημ.....

χοντρ.....

φτωχ.....

μικρ.....

Τα επίθετα που λήγουν σε **-άρης, -ούλης, -χέρης, -μάτης, -μάλλης** .... κλίνονται όπως το **τεμπέλης**.

13

περιγραφές / παράγωγα
σε -ης, -α, -ικο

Στη γειτονιά του Πέτρου και της Μαρίνας οι καταστηματάρχες* είναι συμπαθητικοί τύποι.

Διάλεξε και φτιάξε επίθετα από τον πίνακα για να τους περιγράψεις.

Η γυναίκα του μανάβη
περίπου 50, όχι πολύ
έξυπνη, γκρίζα μαλλιά,
κάνει πολύ ωραία κε-
ντήματα

.....
.....
.....

Η κόρη του φούρναρη
περίπου 18, καθόλου
άσχημη, ξανθιά, γαλάζια
μάτια

.....
.....
.....

Ο περιπεράς
περίπου 30, λίγο πονηρός,
μαύρα μαλλιά, μαύρα μάτια

.....
.....
.....

Ο χασάπης
περίπου 60, λίγο χοντρός,
άσπρα μαλλιά, πράσινα
μάτια

.....
.....
.....

Το σκυλί του ταβερνιάρη
μικρό, λίγο άσχημο, αγα-
πάει τα χάδια, τρέχει πίσω
απ' όλες τις σκύλες της
γειτονιάς

.....
.....
.....

Ο παντοπώλης*
περιπού 40, λίγο ντροπαλός
αλλά συμπαθητικός, μπού-
κλες, καστανά μάτια

.....
.....
.....

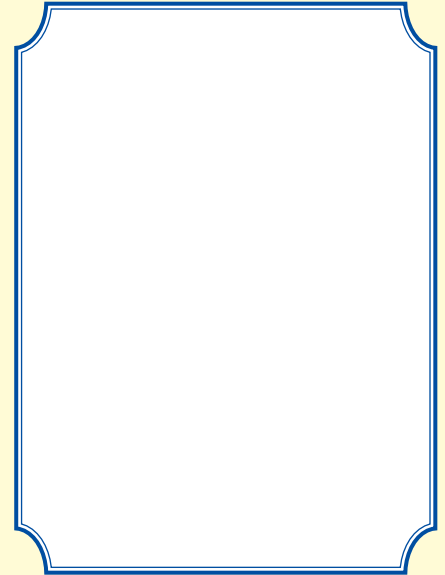

14

Διάβασε την περιγραφή και φτιάξε ένα απλό σκίτσο για τον Δ. Σγουρογιάννη.

Ο Δημήτριος Σγουρογιάννης, ο επιστήθιος* φίλος μου: στα σαράντα πέντε του πια, μα γερός ακόμα σα βούβαλος*, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Δημήτρης Χατζής Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου

Του γειτόνα μας η σοδειά καλύτερη λογιέται απ' τη δική μας.

... λέγανε οι Ρωμαίοι

Του γείτονα τα μήλα είναι τα πιο γλυκά.

... λένε οι Εβραίοι

15

Η Παλαβιάρρα έχει κρίση...

κλητική

Η φιλόλογός μας είναι καλή και τη συμπαθούμε. Καμιά φορά όμως, συνήθως τη Δευτέρα το πρωί, την πιάνει κρίση. Και αρχίζει μια γκρίνια σαν ποτάμι...

«Παιδιά, δεν υπάρχει ούτε μια πλήρης* πρόταση στις εκθέσεις σας, το λεξιλόγιο είναι τελείως ανακριβές*. Και όχι μόνο αυτό: ούτε ένα επαρκές* γραπτό στο τεστ ιστορίας, όλες οι απαντήσεις ελλιπείς* και οι περισσότερες εκτός θέματος. Γιατί παιδιά; Τι θα κάνω με σας; Δεν καταλαβαίνετε ότι έτσι δεν πρόκειται να βγάλετε το Λύκειο, ούτε καν να τελειώσετε το Γυμνάσιο με ευπρεπείς* βαθμούς; Δε σκεφτόσαστε λίγο τους δυστυχείς γονείς σας που καταξοδεύονται σε πανάκριβα

φροντιστήρια και ιδιαίτερα; Τα μαθήματα, παιδιά, θέλουν συνεχείς προσπάθειες σε καθημερινή βάση, δεν το καταλαβαίνετε αυτό; Δε λέω, είστε θαυμάσια παιδιά, ευγενή, πάντα ειλικρινή, προσφιλή* στους καθηγητές σας. Αλλά αυτό δε φτάνει. Η μελέτη, η προσπάθεια, η συγκέντρωση, αυτά έχουν σημασία...», και ξαναρχίζει, αλλά εμείς έχουμε ήδη γυρίσει το διακόπη* και ασχολούμαστε με τα δικά μας...

Πώς τα λέει η καθηγήτρια; Βρες τις λέξεις στο κείμενο.

εντοπισμός των επιθέτων
σε -ής, -ής, -ές

1. Δεν υπάρχει ούτε μια ολόκληρη πρόταση .....
2. Τα μαθήματα θέλουν μόνιμες προσπάθειες .....
3. Ούτε ένα ικανοποιητικό γραπτό στο τεστ ιστορίας .....
4. Ούτε καν θα τελειώσετε το Γυμνάσιο με υποφερτούς βαθμούς .....
5. Δε σκεφτόσαστε τους καμμένους γονείς σας .....
6. Δε λέω, είστε ευγενικά παιδιά .....

	ειλικρινής 	ειλικρινής 	ειλικρινής 	ειλικρινές
Ονομαστική	(ο)ειλικρινής	(η)ειλικρινής	(το)ειλικρινές	
Γενική	(του)ειλικρινούς	(της)ειλικρινούς	(του)ειλικρινούς	
Αιτιατική	(τον)ειλικρινή	(την)ειλικρινή	(το)ειλικρινές	
πληθυντικός 				
Ονομαστική	(οι)ειλικρινείς	(οι)ειλικρινείς	(τα)ειλικρινή	
Γενική	(των)ειλικρινών	(των)ειλικρινών	(των)ειλικρινών	
Αιτιατική	(τους)ειλικρινείς	(τις)ειλικρινείς	(τα)ειλικρινή	

• Τα επίθετα που κλίνονται όπως το *ειλικρινής*, *-ής*, *-ές* έχουν τους ίδιους τύπους στο αρσενικό και το θηλυκό γένος.

18

Κλίνε το επίθετο *αγενής, αγενής, αγενές*.

κλίση / αγενής

ο ..... καθηγητής
του ..... καθηγητή
.....

η ..... καθηγήτρια
της ..... καθηγήτριας
.....

το ..... παιδί
του ..... παιδιού
.....

οι ..... καθηγητές
των .....
.....

οι ..... καθηγήτριες
.....
.....

τα ..... παιδιά
.....
.....

19

Αντίθετα με *-α ή αν-*: Βρες το αντίθετο.

στερητικό μόριο

✓ ένα διαφανές κουτί → ένα *αδιαφανές* κουτί

- 1. συνεπείς πολιτικοί
- 2. μια ακριβής παρατήρηση
- 3. ειλικρινείς υποσχέσεις
- 4. ένας επαρκής βαθμός
- 5. σαφείς απαντήσεις
- 6. ένα ασφαλές σπίτι
- 7. ένα ευπρεπές φέρσιμο

Πρόσοχη!

Τα επίθετα **ακριβής** και **ακριβός** δεν έχουν την ίδια σημασία.
ακριβός - φτηνός: κοστίζει πολλά / λίγα λεφτά
ακριβής - ανακριβής: σωστός / λάνθασμένος

20

Ακριβός ή ακριβής;

ακριβός - ακριβής

- 1. Η απάντησή σου στην ερώτηση δεν ήταν .....
- 2. Είδα στο βιβλιοπωλείο ένα ενδιαφέρον βιβλίο για τα ζώα, αλλά δυστυχώς κάποιες πληροφορίες που δίνει είναι .....
- 3. Όλοι οι μαθητές κάνανε πολλά λάθη στο διαγώνισμα, γιατί οι οδηγίες που τους έδωσαν ήταν .....
- 4. Τα έπιπλα στο σπίτι της θείας μου είναι τόσο ..... που δε μας αφήνει να τα αγγίξουμε.

21

Στην τάξη της Μαρίας είναι και δυο αδέρφια, ο Άρης και η Ντίνα...

χαρακτήρας

Όμως δε μοιάζουν στο χαρακτήρα. Τι λέει η φιλόλογος για τους δυο μαθητές;

Πρόσεξε το σκίτσο και χρησιμοποίησε τα επίθετα στο πλαίσιο.

εσωστρεφής*, εξωστρεφής*, επιμελής*,
 τεμπέλης, τελειομανής*, τσαπατσούλης*,
 υγιής*, αρρωσιάρης
 και τα δύο: ειλικρινής, συμπαθής

Ο Άρης και η Ντίνα είναι αδέρφια. Κι όμως, είναι τελείως διαφορετικοί μεταξύ τους. Ο ... Άρης είναι ...
 ..... Η Ντίνα .....
 ..... Και τα δυο παιδιά, πάντως, είναι
 ..... και .....

22

έκφραση - λεξιλόγιο

Καμιά φορά η φιλόλογος γίνεται σπαστική. Μας βάζει για έκθεση μια περιγραφή και κάνει συγκρίσεις: Ποια έκθεση είναι πιο ακριβής, ποια είναι πιο σαφής, ποια είναι πληρέστερη. Χθες μας έβαλε το θέμα: «Οι φίλοι μου».

α. Άλλαξε τις λέξεις που δεν αρέσουν στη φιλόλογο. Γράψε άλλα επίθετα.

β. Αφού διαβάσεις τις εκθέσεις του Πέτρου και της Μαρίνας, πες ποια είναι ακριβέστερη και πληρέστερη.

Έχω πολλούς φίλους.
Ο πιο καλός μου φίλος είναι ο Βασίλης.
Είναι λίγο χοντρός.
Έχει κόκκινα μαλλιά.
Είναι αρκετά καλός.
Όλοι θέλουν να τον κάνουν παρέα. Μόνο η αδελφή του λέει ότι ζηλεύει και δεν κάνει τίποτα.

Πέτρος

Η καλύτερή μου φίλη είναι η Μαρία. Είναι ψηλή και λεπτή. Είναι σγουρομάλλα και καστανή. Εγώ τη βρίσκω αρκετά όμορφη. Έχει καλή καρδιά και πάντα δίνει στους άλλους. Δεν είναι καθόλου πονηρή. Καμιά φορά μάλιστα δεν καταλαβαίνει ότι την κοροϊδεύουν. Έχω κι άλλες φίλες, αλλά οι περισσότερες σκέφτονται μόνο τον εαυτό τους, όλο μιλάνε για τους άλλους και πολλές φορές λένε ψέματα.

Μαρίνα

Συμπλήρωσε τον πίνακα.

θετικός βαθμός

-ής, -ής, -ές
σαφής*, -ής, -ές

συγκριτικός βαθμός

-έστερος, -η, -ο
σαφέστερος, -η, -ο

υπερθετικός βαθμός

ο, η, το -έστερος, -η, -ο
ο, η, το σαφέστερος, -η, -ο

➤ Η απάντηση της Μαρίνας είναι **σαφέστερη** από αυτήν του Πέτρου.

➤ Αλλά **η σαφέστερη** απάντηση από όλες είναι αυτή του Κώστα.

✓ ένα ασφαλές σπίτι

ένα ασφαλέστερο σπίτι

το ασφαλέστερο σπίτι

μια πλήρης απάντηση

μια ακριβής λέξη

ένας ευφυής* μαθητής

μια αγενής πωλήτρια

• πάρα πολύ σαφής → **-έστατος, -έστατη, -έστατο**
→ **σαφέστατος, -η, -ο**

➤ Η απάντηση του Κώστα είναι **σαφέστατη** και δε χρειάζεται καμιά αλλαγή.

➤ μια ευφυής σκέψη ... μια ευφυέστατη σκέψη ...

ένας υγιής άνθρωπος

ένα ελλιπές κείμενο

23

άσκηση ελέγχου /
διάφορες κλίσεις

Η φιλόλογος έγραψε κάτω από την έκθεση του Πέτρου:
ελλιπής, ανακριβής και ασαφής. Ξαναγράψε την έκθεση στο σπίτι. Βάλε περισσότερες λεπτομέρειες. Μην γράφεις μόνο τα καλά των φίλων σου.

Ο Πέτρος τσαντίστηκε αλλά τι να κάνει; Στο σπίτι προσπαθεί να γράψει μια καινούρια έκθεση «πληρέστερη, ακριβέστερη, σαφέστερη, λεπτομερέστερη και ειλικρινέστερη».

Εσύ βοήθησέ τον και συμπλήρωσε τα επίθετα.

Έχω πολλούς φίλους, αλλά οι καλύτεροί μου φίλοι είναι ο Βασίλης, ο Λέο και η Μαρίνα. Ο Βασίλης είναι πολύ καλ..... παιδί. Τον έχουμε για λίγο αφελ..... . Είναι επιμελ..... μαθητής και καμιά φορά μας παίζει τον πολυμαθ.... Ο Λέο είναι κολλητ..... με το Βασίλη. Έχει όμως διαφορετικ.... χαρακτήρα. Είναι πολύ δημοφιλ.... σε όλη την παρέα. Θέλει να είναι φιλικ.... σε όλους αλλά δεν είναι πάντα ειλικριν... . Τη Μαρίνα τη φωνάζουμε «γατούλα», γιατί είναι πρασινομάτ.... και πονηρούλ.... Καμιά φορά μας το παίζει υψλομύτ.... αλλά την προσγειώνουμε και τη φέρνουμε εύκολα πίσω στην πραγματικότητα. Είναι η καλύτερ... φίλη του κόσμου, απλοχέρ... και πάντα πρόθυμ... να σε βοηθήσει. Αυτοί είναι οι φίλοι μου με τα πλεονεκτήματα* και τα μειονεκτήματά* τους.

24

Ο Λέο βαρέθηκε τα σύννεφα και τις βροχές. Γράφει ένα νοσταλγικό μήνυμα στη Μαρίνα για το νησί και τις διακοπές.

Βάλε επίθετα για να ομορφύνεις το μήνυμα του Λέο.

Για δες τι γίνεται εδώ αυτές τις μέρες. Έχουμε βδομάδες να δούμε τον ήλιο. Πού είναι το αγαπημένο νησί μας, πού είναι ο ουρανός, ο ήλιος, η παραλία, η θάλασσα, τα μαγαζάκια; Ακόμα τέσσερις μήνες για να δω ήλιο, κοχύλια, άμμο... Στείλε μου καμιά φωτογραφία από τις διακοπές στο νησί να ξεχάσω για λίγο τον ουρανό της Γερμανίας.

Η Ελλάδα γίνεται Σαχάρα

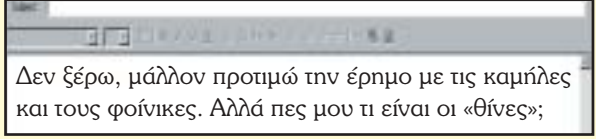
Μην παραπονιέσαι Λέο, μήπως προτιμάς την έρημο; Διάβασε τι λέει η εφημερίδα. Σε λίγο θα έχουμε κι εδώ κάκτους και θίνες και, στην καλύτερη περίπτωση, καμιά άσπ.

25

σύνθετα επίθετα με -ειδής

Περιγράψε με ένα επίθετο σε -ειδής, -ής, -ές πώς είναι οι θίνες.

Οι θίνες είναι κινούμενοι λόφοι* άμμου που σχηματίζονται από τον άνεμο.
Οι θίνες έχουν διάφορα σχήματα. Άλλες μοιάζουν με αστέρια. Τις λένε *αστεροειδείς*. Άλλες μοιάζουν με τόξο. Τις λένε ..... Άλλες πάλι είναι σαν κύματα. Τις λένε .....

Αν βάλουμε την κατάληξη **-ειδής, -ειδής, -ειδής** σε διάφορα ουσιαστικά, μπορούμε να φτιάξουμε επίθετα που σημαίνουν «μοιάζει με, είναι σαν, ανήκει στο είδος του ...».

Αυτό το ψάρι είναι σαν τέρας:
Είναι **τερατοειδής**.

Οι χιμπαντζήδες δεν είναι κοινοί πίθηκοι. Είναι λίγο σαν άνθρωποι.
Είναι .....

Πολλά επίθετα σε **-ης, -ης, -ες** είναι σύνθετες λέξεις.

ανθρωπο- τερατο- παλαμο- βελονο-	-ειδής που είναι σαν, που μοιάζει με	γλωσσο- πολυ- αγγλο- α-	-μαθής που έχει μάθει και ξέρει από
τοξικο- ναρκο- πυρο- μεγαλο- βιβλιο-	-μανής που έχει μανία με, που τρελαίνεται για	πολυ-, ολιγο- τρι- δεκα- πλημ-*	-μελής που έχει τόσα άτομα...
φωτο-, ευ-, α-, γη-*, συγ-, ομοιο-, ετερο-*, εξω-, ενδο-*	-γενής 1. που γεννιέται από, που βγαίνει από 2. που το γένος του είναι ...	δουλο- αξιο- ευ- α-	-πρεπής που η στάση του είναι σαν ...
μυστικο-, μετριο-*, ψυχο-, ηπο-, α-*, συμ-	-παθής 1. που έχει πάθος με 2. που πάσχει από	δια-, αδια- αληθο-, εμ-, προ-*, πρωτο-*	-φανής που φαίνεται σαν...

26

σύνθετα επίθετα σε -ής, -ής, -ές

α) Κοίτα αυτά τα φύλλα. Με ποιο πράγμα μοιάζουν; Βρες πώς λένε το σχήμα τους.

	→		.....
	→		.....
	→		.....
	→		.....

β) Φτιάξε δυο σύνθετα επίθετα με τα κομμάτια μονο / πολυ / ετής και συμπλήρωσε τις προτάσεις:

..... είναι τα φυτά που γεννιούνται, μεγαλώνουν και πεθαίνουν μέσα στον ίδιο χρόνο.
..... είναι τα φυτά που ζουν περισσότερο από ένα χρόνο.

27

λεξιλόγιο – σύνθετα επίθετα
σε -ής, -ής, -ές

Βρες ένα επίθετο που ταιριάζει και αντικατάστησε τις μπλε φράσεις.

- ✓ Το πρόγραμμα για τον καθαρισμό των ακτών **διαρκεί τρία χρόνια**.
Είναι **τριετές**.
- 1. Καμιά φορά μου φαίνεται ότι ο Πέτρος **έχει μανία με τη φωτιά**.
- 2. Η φιλόλογος **ξέρει αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά και αραβικά**.
- 3. Η δικαιολογία σου **φαίνεται αληθινή**, αλλά εγώ ξέρω ότι λες ψέματα.
- 4. Μπορεί να μην είναι πολύ όμορφος, αλλά ο Λέο **βγαίνει πάντα καλός στις φωτογραφίες**.
- 5. Το όνομά του είναι ξένο αλλά **γεννήθηκε εδώ**.
- 6. Το Μαθητικό Συμβούλιο **έχει πέντε μέλη**.
- 7. Τα τελευταία χρόνια γύρισαν στην Ελλάδα πολλοί Έλληνες **που ζούσαν στο εξωτερικό**.
- 8. Χωρίζουμε τις δυνάμεις που αλλάζουν την επιφάνεια της Γης σε δυνάμεις που **γεννιούνται μέσα στη Γη** και δημιουργούν τα βουνά αλλά και προκαλούν τους σεισμούς και σε δυνάμεις που **γεννιούνται έξω από τη Γη**, όπως είναι η βροχή και ο άνεμος.
- 9. Το χειρότερο για την ομάδα είναι ότι σε κάθε αγώνα οι παίκτες **νομίζουν ότι θα χάσουν**.
- 10. Δεν έχει ανάγκη από χρήματα, όμως, όπου και να πάει, **πάντα κάτι κλέβει**.

28

**Παρατήρησε τις ερήμους. Πώς είναι το έδαφος;
Χρησιμοποίησε ένα επίθετο σε -ώδης, -ώδης, -ώδες.**

επίθετα σε -ώδης, -ώδης, -ώδες

α .....

πε .....

βρ.....

Πολλά επίθετα σε
-ης, -ης, -ες
λήγουν σε:

**-ώδης, -ώδης,
-ώδες**

- Έπεσαν καταρρακτώδεις* βροχές.
- Έτρεχε με ιλιγγιώδη* ταχύτητα.

29

λεξιλόγιο - παραγωγή / επίθετα σε
-ώδης, -ώδης, -ώδες

- α) Φτιάξε επίθετα σε -ώδης από τα ουσιαστικά στο πλαίσιο.
β) Βρες ποια ουσιαστικά συνοδεύουν πολλές φορές αυτά τα επίθετα
και γράψε τη φράση.**

ο όγκος*	.....	η ταχύτητα	.....
ο καταρράκτης*	.....	η εξέλιξη	.....
ο ίλιγγος*	.....	η παρέλαση	.....
✓ η ιδέα	ιδεώδης	η ευγένεια	.....
η αγωνία	.....	οι προετοιμασίες	.....
ο πυρετός	.....	✓ κατάσταση	μια ιδεώδης κατάσταση
το άλμα	.....	οι προσπάθειες	.....
το στοιχείο	.....	οι βροχές	.....

30

Έτσι ε, πολυμαθής ο Πετράκος μας! Εσύ θες να είσαι έτοιμος για το μέλλον σου και μαζεύεις πληροφορίες για τις ερήμους. Εγώ όμως έχω μπει σε όλες τις τοποθεσίες για θάλασσες και ωκεανούς. Διάβασε τι έμαθα για το βυθό.

Ο Λέο όμως δεν έχει πολύ πλούσιο λεξιλόγιο. Μπορείς να τον βοηθήσεις και να θάλεις επίθετα σε -ης εκεί που βλέπεις μπλε λέξεις;

σύνθετα και παράγωγα επίθετα /
-ώδης, -γενής, -πληθής

Ο βυθός της θάλασσας έχει πολλά διαφορετικά τοπία και δεν είναι **παντού το ίδιο**. (ομοιογενής)
Στους **βυθούς με άμμο** ζουν ψάρια που μοιάζουν «πατικωμένα»*, σαν να έχει περάσει πάνω τους οδοστρωτήρας*. Πολλές φορές έχουν το χρώμα του βυθού και δε φαίνονται καθόλου. Αν είσαι τυχερός, ίσως τα δεις να φεύγουν με **κινήσεις σαν κύματα** ή να κώνονται μέσα στην άμμο.
Στους **βυθούς από βράχους** πολλά ψάρια έχουν σχήμα περίεργο που βοηθάει το καμουφλάζ στα βράχια.
Τον πιο ωραίο βυθό, όμως, τον βλέπεις στους ύφαλους* **που είναι από κοράλλια**. Μοιάζουν σαν πολύχρωμοι κήποι. Μόνο που τα λουλούδια τους είναι ζώα με πλοκάμια που λέγονται κοράλλια και ζουν σε ομάδες **με πολλά μέλη**. Μέσα στους ύφαλους **από κοράλλια** ζουν πολλά πλάσματα* με ζωηρά χρώματα, ανεμώνες **με δηλητήριο** και θανατηφόρα χέλια αλλά και τα αστεία ψάρια-κλόουν. Δεν τα πειράζουν οι **κεραίες με δηλητήριο** της ανεμώνας και γι' αυτό κρύβονται μέσα τους για να γλιτώσουν από τους καρχαρίες.

Τα κοράλλια είναι μικροσκοπικά ζώα που ζουν στις ζεστές θάλασσες. Είναι πολύποδες με πλοκάμια και μαλακό σώμα που φτιάχνουν ένα σκληρό σκελετό-σπίτι για να προστατευτούν. Αυτός ο σκελετός δε χάνεται όταν πεθαίνει το κοράλλι. Πάνω του χτίζει το σκελετόσπίτι του ένα άλλο κοράλλι. Έτσι σχηματίζονται τεράστιοι σχηματισμοί.

31

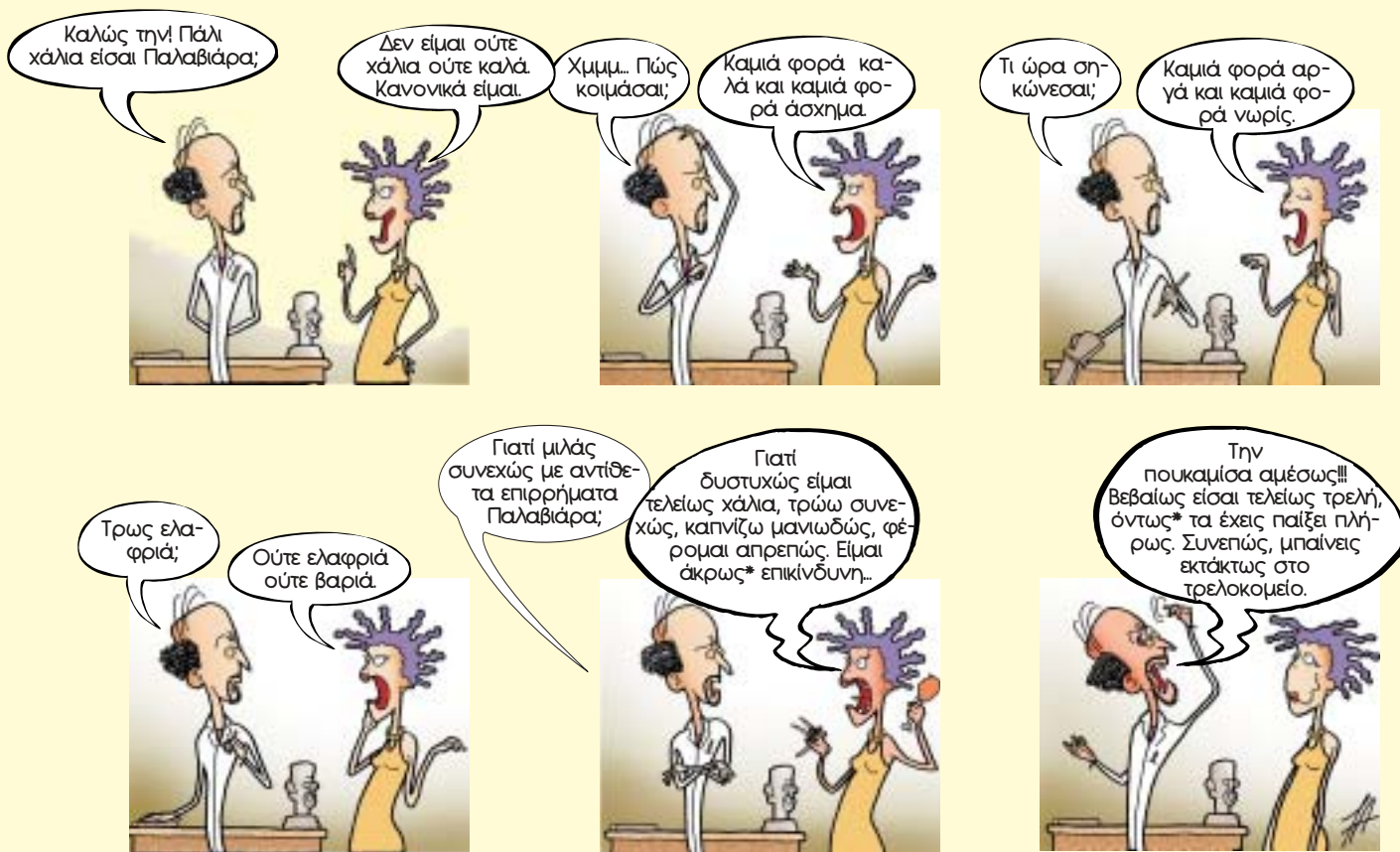
εντοπισμός επιρρημάτων σε -ως

Παρακολούθησε την καινούρια επίσκεψη της Παλαβιάρας στον ψυχίατρο και μέτρησε τα επιρρήματα σε -α και σε -ως.

επιρρήματα σε -α:

επιρρήματα σε -ως:

... και νέα κρίση της Παλαβιάρας

32

Κατά τη γνώμη σου ...

εντοπισμός επιρρημάτων σε -ως

- 1) Ο ψυχίατρος είναι *τελείως* / *τυχαίως* / *στοιχειωδώς* ακατάλληλος ως γιατρός και *φέρεται* *απρεπώς* / *βεβαίως* / *δυστυχώς* στον ασθενή.
- 2) Η Παλαβιάρα είναι *ψευδώς* / *πυρετωδώς* / *όντως* τρελή και χρησιμοποιεί *ιδεωδώς* / *πλήρως* / *μανιωδώς* τα επιρρήματα.

Επίθετα σε **-ης, -ης, -ες** → επιρρήματα σε **-ως**

► Κάνουν **πυρετώδεις** προετοιμασίες για τους αγώνες.

Προετοιμάζονται **πυρετωδώς** για τους αγώνες.

33

Σχημάτισε επιρρήματα και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

σχηματισμός επιρρημάτων σε -ως

πλήρης, -ης, -εσ	Δεν απαντήσατε ..... στην ερώτηση.
συνεπής, -ής, -ές*	Έφτασα καθυστερημένη. .... δεν είδα την αρχή του παιχνιδιού.
συνήθης, -ης, -εσ*	..... υπάρχουν θέσεις και δε χρειάζεται να κάνουμε κρατήσεις.
απρεπής, -ής, -ές	Μίλησε μάλλον..... στο διευθυντή και μας έφερε σε δύσκολη θέση.
ευτυχής, -ής, -ές	..... ήρθε στην ώρα του και δεν έχασε χρόνο από την εξέταση.
δυστυχής, -ής, -ές	..... δεν κατάφερε να περάσει τις εξετάσεις.
συνεχής, -ής, -ές	Επαναλαμβάνει τα ίδια πράγματα .....
μανιώδης, -ης, -εσ	Ο πατέρας μου καπνίζει .....
ιδεώδης, -ης, -εσ	Μας περιέγραψε ..... τις διακοπές του στο εξωτερικό.
στοιχειώδης, -ης, -εσ*	Δεν έχει εκπαιδευτεί ούτε καν ..... για να κάνει αυτή τη δουλειά.
πυρετώδης, -ης, -εσ	Προετοιμάζονται ..... για την παράσταση.
ψευδής, -ής, -ές	Κατέθεσε ..... στο δικαστήριο.

- Κάποια επίθετα σε **-ος, -η/α, -ο** παραγούν επίσης επιρρήματα σε **-ως**.
κακός, -ή/ιά, -ό → **κακώς**
➤ *Κακώς δε μ’ άκουσες.*
- Κάποια επίθετα σε **-ος, -η/α, -ο** παράγουν (**δυο επιρρήματα**), ένα σε **-α** και ένα σε **-ως**.
βεβαιός, -η, -ο → **βεβαιο** - **βεβαίως**
➤ *Βεβαίως έχεις δίκιο. Βέβαια έχεις δίκιο.*
- Καμιά φορά τα δύο επιρρήματα έχουν διαφορετική σημασία.
ευχάριστος, -η, -ο → **ευχάριστα**: ωραία, καλά - **ευχαρίστως**: με προθυμία
➤ **Ευχαρίστως** θα σε βοηθήσω.
*Περάσαμε πολύ **ευχάριστα** στη γιορτή.*
- Πρόσεξε την **(αλλαγή του τόνου)**:
Τα πιο γνωστά ζευγάρια τέτοιων επιρρημάτων με διαφορετική σημασία είναι:
τέλεια: άψογα, χωρίς κανένα λάθος
ακριβά: δίνοντας πολλά χρήματα
απλά: με απλό τρόπο
άμεσα: κατευθείαν, ευθέως, με άμεσο τρόπο
ιδιαίτερα: πάρα πολύ
έκτακτα: πολύ καλά, εξαιρετικά
τελείως: πλήρως, εντελώς
ακριβώς: σωστά, όπως πρέπει
απλώς: μόνο
αμέσως: αυτή τη στιγμή, πολύ γρήγορα
ιδιαιτέρως: ξεχωριστά, χωρίς κάποιον άλλον
εκτάκτως: εκτός προγράμματος, εξαιρετικά

34

Συμπλήρωσε το επίρρημα: **-α ή -ως**; Βάλε και τον τόνο εκεί που χρειάζεται.

Είμαι τελ..... απογοητευμένος με τα αποτελέσματα των τελευταίων διαγωνισμάτων. Αν μπορούσα, θα άλλαζα αμεσ... τμήμα αλλά δε γίνεται. Πληρώνω ακριβ... τα ξενύχτια με σας. Μπορεί να περνούσαμε έκτακτ..... αλλά τώρα ..... Κακ..... δεν άκουσα τη φιλόλογο που μου έλεγε να διαβάσω κανένα εξωσχολικό μπας και γράψω μια έκθεση της προκοπής. Μην στα πολυλογώ, η μητέρα μου έγινε έξω φρενών όταν είδε τους βαθμούς. Δε μου το είπε αμεσ... αλλά μου έδωσε να καταλάβω ότι φταίει η παρέα... Εγώ της είπα ότι φταίει η φιλόλογος που είναι ιδιαίτερ..... άδικη με μένα και δεν μπορεί να εξηγήσει κάτι απλ.... . Όπως καταλαβαίνεις, δεν την έπεισα. «Απλ..... δε διαβάζεις αρκετά, γι' αυτό παίρνεις τέτοιους βαθμούς. Πάντ....., θα ζητήσω να δω το διευθυντή ιδιαίτερ....., να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε». Ευτυχώς, ο διευθυντής είναι μονίμ..... απασχολημένος με το χρηματιστήριο και δε τη δέχθηκε ούτε εκτακ..... Προσπάθησα να μπω στη σελίδα των Iron Maiden για να ξεχάσω λίγο τους βαθμούς, αλλά δεν μπόρεσα. Στείλε μου ξανά τη διεύθυνση, ακριβ..... όμως, όχι με λάθη όπως πάντ.....

35

Κύκλωσε τα επιρρήματα και προσπάθησε να βρεις τις λέξεις ή τα μεγαλύτερα κομμάτια που επηρεάζουν.

φραστικά και προτασιακά επιρρήματα

Καμιά φορά το επίρρημα επηρεάζει όχι μόνο το ρήμα ή το επίθετο αλλά ολόκληρη την πρόταση:
 ► Στα ραντεβού μας ο Πέτρος σπανίως αργεί αλλά δυστυχώς χθες άργησε και δεν προλάβανε το καράβι.
 Πρόσεξες ότι το επίρρημα δυστυχώς το λέμε για όλη την πρόταση χθες άργησε και δεν προλάβανε το καράβι;

Κακώς σε στεναχωρούν τόσο οι βαθμοί. Εμένα μ' αφήνουν τελείως αδιάφορο. Ξέρω καλά σε ποια μαθήματα έχω μέλλον και συγκεντρώνομαι σ' αυτά. Απλώς, προσπαθώ να μην πέσω σε κανένα κάτω από τη βάση. Έψαξα για τη διεύθυνση των Iron Maiden, αλλά δυστυχώς η σελίδα τους έχει πρόβλημα αυτές τις μέρες. Προσπάθησε να μπεις στη σελίδα των Prodigy. Είναι τέλεια οργανωμένη και βρίσκει εύκολα τα πάντα.
 Τα κορίτσια θα σε κάνουν να ξεχάσεις τα δυσάρεστα. Γεια!

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ!

ΑΓΑΠΑΣ
Ή ΜΙΣΕΙΣ ΤΟ...

ΚΟΚΚΙΝΟ
Αν προτιμάς το κόκκινο είσαι εξωστρεφής τύπος, δυναμικό κι αισιόδοξο* άτομο, συμπάθεις στους άλλους. Αν είναι το μοναδικό σου χρώμα, τότε προσοχή, είσαι πολύ παρορμητικό και τολμηρό άτομο, μπορεί να κάνεις εσφαλμένες* εκτιμήσεις για τους άλλους. Αυτό συμβαίνει γιατί πιθανόν δεν είσαι ικανοποιημένος με τον εαυτό σου. Αν δε σου αρέσει το κόκκινο, σημαίνει ότι δεν τα πας καλά με το ένστικτό σου. Αστρολογικά αυτό το χρώμα αντιστοιχεί στον Άρη.

ΠΡΑΣΙΝΟ
Αν προτιμάς το πράσινο, σημαίνει ότι είσαι αισιόδοξο και σταθερό άτομο. Δεν το δείχνεις, όμως είσαι εσωστρεφής τύπος. Σου ταιριάζει η παροιμία «το σιγανό νερό είναι πιο βαθύ». Αν το χρησιμοποιείς υπερβολικά, τότε δείχνεις επιφυλακτικός* στην κριτική των άλλων. Αν δε σου αρέσει καθόλου, τότε νιώθεις ανασταθλις* και κατώτερος από τους άλλους. Αυτό το χρώμα ανήκει στην Αφροδίτη.

ΚΑΦΕΤΙ
Όποιος αγαπάει το καφετί χρώμα είναι εργατικό και πεθαρχημένο άτομο. Αν το αγαπάς πολύ, θέλεις να περνάς απαρτήτως και είσαι πολύ μετρίοφρων*. Αν δε σου αρέσει καθόλου, δε σου αρέσουν οι κανόνες, είσαι κάπως αμελής*. Το χρώμα αυτό, όπως και το μαύρο, ανήκει στον Κρόνο.

ΜΑΥΡΟ
Το χρώμα μαύρο δείχνει ότι είσαι ήρεμο, χαλαρό και ασφαλές άτομο. Αν είναι το μοναδικό που σου αρέσει, σημαίνει πως είσαι αγχώδης, νευρικός, ανασταθλις. Αν δε σου αρέσει καθόλου, σημαίνει ότι είσαι ανεπαρκής και δεν μπορείς να αντιμετωπίσεις τη ζωή. Το χρώμα αυτό ανήκει στον Κρόνο και στον Πλούτονα.

ΚΙΤΡΙΝΟ
Αν σου αρέσει το κίτρινο, είσαι ζωντανό και κεφάλαιο άτομο, αγαπάς τα ασυνήθη* πράγματα. Όμως προσοχή! Το υπερβολικό κίτρινο δείχνει ότι αγαπάς πολύ τον εαυτό σου. Ίσως γιατί δεν μπόρεσες να λύσεις κάποια προβλήματα. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ερμή και σε χρυσαφιούς τύπους στον Ήλιο.

ΜΠΛΕ
Αν χρησιμοποιείς πολύ το μπλε, είσαι σοβαρός και ίσως έχεις κάποια προβλήματα στις σχέσεις σου με τους άλλους. Είσαι άτολμος* τύπος, ιδεαλιστής. Δε σου αρέσει το μπλε; Είσαι κάπως μη αυστηρός, το παρελθόν σε έχει πληγώσει. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ποσειδώνα, στο θεό της θάλασσας.

ΒΙΟΛΕΤΙ
Το χρώμα βιολετί δείχνει δημιουργικό άτομο, με πρωτότυπες* ιδέες. Αν το προτιμάς συχνά, τότε είσαι και μεγαλοχολικό. Αν δε σου αρέσει αυτό το χρώμα, είσαι πολύ αυστηρός με τον εαυτό σου, αλλά και με τους άλλους. Αυτό το χρώμα είναι του Δία.

Πες μου το χρώμα που σε ενδιαφέρει!

36

Τα λαμπερά χρώματα της Ινδίας.

παρουσίαση θέματος / κλίση επιθέτων
σε - ος / επανάληψη

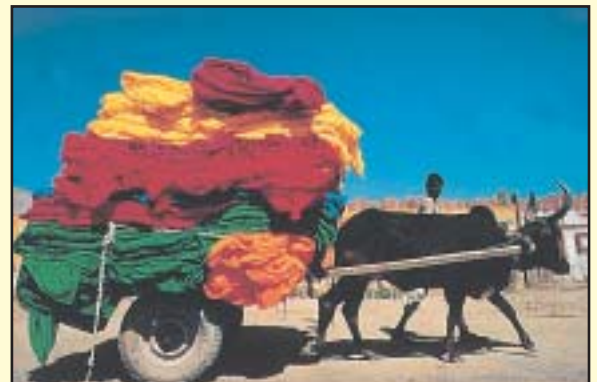
Διάβασε το κείμενο με τα επίθετα στο σωστό τύπο και γράψε λεζάντες για τις εικόνες.

Στην Ινδία λατρεύουν τα ..... χρώματα (φωτεινός, -ή, -ό). Σε μια ..... πόλη (μικρός, -ή, -ό), την Πάλι, οι βαφείς ξέρουν να δίνουν ..... χρώματα (υπέροχος, -η, -ο) στο ..... ύφασμα (λευκός, -ή, -ό, βαμβακερός, -ή, -ό). Βάφουν πολλά χιλιόμετρα ύφασμα κάθε μέρα, αλλά δε λένε σε κανέναν το μυστικό τους για τη βαφή.

Το ..... ύφασμα (βαμβακερός, -ή, -ό) πρέπει να είναι ..... (πεντακάθαρος, -η, -ο) για να πιάσει καλά το χρώμα. Γι' αυτό, πρώτα το βάζουν για 12 ώρες σε ... μεγάλους... κάδους (μεγάλος, -η, -ο) με ..... νερό (ζεστός, -ή, -ό). Μετά φτιάχνουν τα τόπια και τα περνούν πολλές φορές στη βαφή για να ποτιστεί καλά το ύφασμα με το χρώμα. Ύστερα, κρεμούν το ύφασμα σε καλαμωτές από μπαμπού. Πρέπει να είσαι ..... (λεπτός, -ή, -ό) για αυτή τη δουλειά, γιατί αλλιώς κινδυνεύει να πέσει η κατασκευή.

Μόλις στεγνώσει το ύφασμα, είναι ..... (έτοιμος, -η, -ο). Το πουλούν για σαρί* και τουρμπάνια* σε όλη την Ινδία μέχρι και την Αραβία.

Για να περιγράψουμε τα πανέμορφα χρώματα της Ινδίας, δε μας φτάνουν τα επίθετα που μάθαμε ως τώρα... Να λοιπόν και άλλα επίθετα για χρώματα!

37

α) Βρες ποιο πράγμα έδωσε το όνομά του στο χρώμα.

προέλευση των επιθέτων σε -ής/-ιά/-ί από συγκεκριμένο αντικείμενο

Βάλε αριθμούς δίπλα στα χρώματα.

☐		1. ✓ το βύσσινο (το κεράσι)	βυσσινής, βυσσινιά, βυσσινί		☐
☐		2.	θαλασσής, θαλασσιά, θαλασσί		☐
☐		3.	καφετής, καφετιά, καφετί		☐
☐		4.	σοκολατής, σοκολατιά, σοκολατί		☐
☐		5.	λαδής, λαδιά, λαδί		☐
☐		6. ...η στάχτη...	σταχτής, σταχτιά, σταχτί		☐
☐		7.	λαχανής, λαχανιά, λαχανί		☐

β) Ανάποδα τώρα: Σου δίνουμε το πράγμα και βρίσκεις το χρώμα.

☐		8. το πορτοκαλί	.....	☐		☐
☐		9. η κανέλα	.....	☐		☐
☐		10. η μουστάρδα	.....	☐		☐
☐		11. το χρυσάφι	.....	☐		☐
☐		12. το ασήμι	.....	☐		☐
☐		13. ο μενεξές*	.....	☐		☐
☐		14. το κεραμίδι	.....	☐		☐

Λίγα επίθετα για χρώματα κλίνονται όπως το καφετής, καφετιά, καφετί.

ο / ένας καφετής φιόγκος   η / μια καφετιά ζώνη   το / ένα καφετί φόρεμα

οι / - καφετιοί φιόγκοι   οι / - καφετιές ζώνες   τα / - καφετιά φορέματα

38

Συνέχισε την περιγραφή. Ποια χρώματα φοράει στην πρώτη εικόνα, ποια στη δεύτερη;

εφαρμογή της κλίσης

κάτω μια λεπτή πορτοκαλιά μπλούζα. Είχε βάλει πολύ κομψές καφετιές γόβες* και κρατούσε στο χέρι ένα ταιριαστό μουσταρδί τσαντάκι. Μετά έβαλε... και μετά...

Η Λένα είναι 18 χρονών, είναι ψηλή και πολύ εντυπωσιακή. Το μαλλί της είναι χρυσαφί. Έχει θαλασσιά μάτια και τώρα που είναι καλοκαίρι το δέρμα της είναι σοκολατί. Είναι πραγματικά κούκλα. Εδώ και λίγο καιρό δουλεύει ως μοντέλο. Στην τελευταία επίδειξη μόδας φορούσε πρώτα ένα λαδί φόρεμα και από

39

Βρες στο κείμενο της Μαρίνας τα επίθετα σε -ος και σε -ύς. εντοπισμός επιθέτων -ύς, -ιά, -ύ
Χρωμάτισε κόκκινα τα επίθετα σε -ος και γαλάζια τα επίθετα σε -ύς.

Από το ημερολόγιο της Μαρίνας

Ψάρεμα

Όταν έχουμε κουράγιο, σηκωνόμαστε νωρίς νωρίς και πάμε για ψάρεμα κοντά στο λιμάνι. Καθόμαστε στην πλατιά προβλήτα, σ'ένα μέρος που τα νερά είναι πολύ βαθιά. Η δική μου πετονιά είναι λεπτή και πολύ ελαφριά. Το καλάμι του Πέτρου έχει πολύ μακρύ νήμα. Εμένα δε μ'αρέσει γιατί είναι βαριά και κουράζεσαι να το κρατάς με τις ώρες. Εγώ συνήθως μετά από λίγη ώρα αρχίζω να βαριέμαι και ζηλεύω αυτούς που βρίζει ο Πέτρος γιατί ταράζουν τα νερά με τα ταχεία σκάφη τους. Τις πιο πολλές φορές πιάνουμε μόνο μικρά ψαράκια που δεν τρώγονται κιόλας. Αλλά χθες είχαμε μια τυχερή μέρα: Πιάσαμε δυο μεγάλα ψάρια, το ένα στρογγυλό και παχύ, το άλλο λεπτό αλλά πολύ μακρύ. Οι δικοί μου κάλεσαν τους γονείς του Πέτρου και το βράδυ ψήσαμε τα ψάρια. Ήταν πολύ νόστιμα και εμείς καταχαρήκαμε.

Λίγα επίθετα λήγουν σε **-ύς**. Κάποια κλίνονται όπως το **βαθύς, βαθιά, βαθύ** και κάποια όπως το **ευθύς, ευθεία, ευθύ***.

	 -ύς	 -ιά	 -ύ
Ονομαστική	ο βαθύς ύπνος	η βαθιά θάλασσα	το βαθύ πηγάδι
Γενική	του βαθιού / -ύ ύπνου	της βαθιάς θάλασσας	του βαθιού / -ύ πηγαδιού
Απαιτική	το βαθύ ύπνο	τη βαθιά θάλασσα	το βαθύ πηγάδι
Ονομαστική	οι βαθιοί τάφοι	οι βαθιές λίμνες	τα βαθιά νερά
Γενική	των βαθιών τάφων	των βαθιών λιμνών	των βαθιών νερών
Απαιτική	τους βαθιούς τάφους	τις βαθιές λίμνες	τα βαθιά νερά
	-ύς	-εία	-ύ
Ονομαστική	ευθύς	ευθεία	ευθύ
Γενική	ευθέος	ευθείας	ευθύ
Απαιτική	ευθύ	ευθεία	ευθύ
Ονομαστική	ευθείς	ευθείες	ευθέα
Γενική	ευθέων	ευθειών	ευθέων
Απαιτική	ευθείς	ευθείες	ευθέα

Όπως το **βαθύς** κλίνονται:
βαρύς, ελαφρύς, μακρύς, τραχύς*, πλατύς, παχύς, φαρδύς.

Όπως το **ευθύς** κλίνονται:
οξύς*, ταχύς*.

40

εφαρμογή της κλίσης

Συμπλήρωσε με το επίθετο στο σωστό τύπο.

- ✓ Ο δρόμος είναι μακρύς.   • Η σακούλα.....
- Η γέφυρα είναι μακριά.   3. Το μπαλκόνι είναι φαρδ...
- 1. Η θάλασσα είναι βαθ.....   • Ο διάδρομος .....
- Το ποτάμι .....
- 2. Το πούπουλο είναι ελαφρ...   4. Ο δρόμος είναι ευθ.....
- Η γραμμή .....
- 5. Ο ελέφαντας είναι βαρ.....
- Η φάλαινα .....
- 6. Ο αδελφός μου είναι θρασ...
- Η αδελφή μου.....

41

ονομαστική πληθυντικού

Γράψε τις φράσεις στον πληθυντικό.

- ✓ ένας πλατύς ποταμός ..... πλατιοί ποταμοί .....
- 1. μια φαρδιά ζώνη .....
- 2. ένας μακρύς δρόμος .....
- 3. ένα βαθύ τραύμα .....
- 4. μια ελαφριά μπλούζα .....
- 5. ένας παχύς άνδρας .....
- 6. μια τραχιά επιφάνεια .....
- 7. ένας θρασύς πελάτης .....
- 8. ένα οξύ μαχαίρι .....

42

παραγωγή / εφαρμογή της κλίσης

- α) Γράψε το αντίθετο που λείπει.
- β) Συμπλήρωσε τις προτάσεις με ένα επίθετο σε -ύς.

- (το βάρος:) ..... / ελαφρύς
- Όσοι κουβαλούν ..... αντικείμενα πρέπει να προσέχουν τη μέση τους.
- (το πλάτος:) ..... / στενός
- Η περιοχή έχει ..... δρόμους και πολύ πράσινο.
- (το φάρδος:) ..... / στενός
- Στα κορίτσια δεν αρέσουν οι ..... φούστες.
- (το μάκρος:) ..... / κοντός
- Στο γάμο μόνο η κουμπάρα φορούσε ..... φόρεμα.
- (το βάθος:) ..... / ρηχός
- Στο σημείο του ναυαγίου η θάλασσα είναι πολύ .....
- (το πάχος:) ..... / λεπτός
- Η θεία μου είναι τόσο ..... που δε χωράει σε κανένα ρούχο.

43

λεξιλόγιο

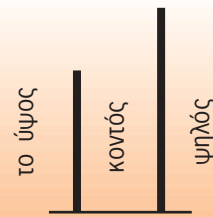
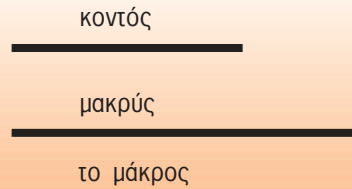
Πώς αλλιώς μπορείς να το πεις;

- ✓ ένα οξύ μαχαίρι   ένα κοφτερό μαχαίρι   4. ένα βραχύ ταξίδι .....
- 1. ένας βραδύς ρυθμός .....
- 5. μια ευθεία γραμμή .....
- 2. ένα ταχύ σκάφος .....
- 6. μια τραχιά επιφάνεια .....
- 3. ένας πλατύς δρόμος .....

Ποιο είναι το αντίθετο;

1. ένα κοντό παντελόνι
2. μια κοντή κοπέλα
3. ένα χαμηλό τραπέζι
4. ένα κοντό τραπέζι

44

Η Μαρίνα θέλει να καλέσει φίλες της στο νησί και τους μιλάει για το εξωκικό της εκεί.

άσκηση ελέγχου: διάφορα επίθετα

Βάλε τα επίθετα στο σωστό τύπο.

Στο νησί μένουμε κοντά στη χώρα. Το σπίτι μας έχει ένα ..... (φαρδύς) μπαλκόνι και αυλή με μια ..... (βαρύς) ..... (μπλε) ..... (σιδερένιος) πόρτα που τη βλέπεις από μακριά. Μέσα στην αυλή έχουμε ένα φοίνικα. Τα ..... (μακρύς) κλαδιά του είναι ..... (σωτήριος) το καλοκαίρι, γιατί μας δίνουν σκιά και δροσιά. Η περιοχή είναι ..... (καινούριος) και έχουν φτιάξει ..... (πλατύς) ..... (ίσιος) δρόμους. Δυστυχώς όμως, η διαδρομή από το λιμάνι είναι δώδεκα χιλιόμετρα. Το λεωφορείο περνάει από κάθε χωριουδάκι και είναι τόσο ..... (βραδύς*) στην ανηφοριά που κάνει σχεδόν μια ώρα. Περιμένουμε με αγωνία να λειτουργήσει η ..... (ταχύς) γραμμή που υπόσχεται ο Δήμος, αλλά προς το παρόν δεν το βλέπω, γιατί γίνονται συνέχεια καβγάδες ανάμεσα στους ντόπιους, και καμιά φορά σε ..... (οξύς) τόνους μάλιστα, για τα μέρη απ' όπου θα περάσει το ταχύ λεωφορείο. Όσο για το ..... (γλυκύτατος) ..... (ελαφρύς) μηχανάκι που είδα σ' ένα κατάστημα στην Αθήνα, με τους ..... (παχύδερμος*) γονείς μου ούτε αυτό το βλέπω στο ..... (άμεσος) μέλλον.

Μερικά επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ χρησιμοποιούνται και μεταφορικά:

μια **παχιά** αμοιβή αντίθετο: μια **μικρή** αμοιβή (η παχιά αμοιβή δεν είναι πραγματικά παχιά, απλώς είναι μεγάλη)
αλλά: μια **παχιά** γυναίκα αντίθετο: μια **αδύνατη** γυναίκα

45

Αντιστοιχίστε!

μεταφορικές σημασίες

- μια βαθιά φιλία
- μια ελαφριά κωμωδία
- ένας ευθύς χαρακτήρας
- μια βαριά αρρώστια
- ένα πλατύ χαμόγελο
- μια παχιά αμοιβή*
- ένας οξύς τόνος
- ένας τραχύς χωριάτης

- Αυτός παίρνει πάρα πολλά χρήματα.
- Ο Γιώργος δε λέει λόγια πίσω από την πλάτη των άλλων.
- Η Βάσω έχει μια ασθένεια που δε γιαιτρεύεται εύκολα.
- Τα παιδιά μας κάνουν παρέα εδώ και πολλά χρόνια.
- Αυτή η ταινία μας έκανε να γελάσουμε πολύ χωρίς σκέψη.
- Ο θεός μου είναι λίγο άγριος, ήταν μια ζωή με τα πρόβατα.
- Μου μίλησε πολύ απότομα και στεναχωρήθηκα.
- Ο Γιάννης έχει ένα ζεστό χαμόγελο ως τα αφτιά.

Ο Πέτρος και η Μαρίνα γυρίζουν στην Αθήνα. Έχουν πολλά και βαριά πράγματα και μαλώνουν για τις τσάντες. Δεν ξέρουν πώς θα βολέψουν τα πράγματά τους.

- - Πέτρο, εγώ να πάρω τη μαύρη τσάντα που είναι μακρύτερη από την κόκκινη και χωράει καλύτερα τις ρακέτες και τα βατραχοπέδιλα.
- ▲ - Καλά, τότε δώσε μου το δερμάτινο σακίδιο που είναι βαθύτερο από τα άλλα και θα μπορέσω να βάλω μέσα και τα CD και τα βότσαλα.
- - Α μπα, είναι δικό μου και δεν το δίνω ποτέ. Γιατί δεν παίρνεις τη σκληρή βαλίτσα;
- ▲ - Την βαρύτερη βαλίτσα απ' όλες να πάρω; Και να τη γεμίσω με τα CD και τα βότσαλά ΣΟΥ; Ευχαριστώ πολύ.

- - Πάντως, το δερμάτινο σακίδιο δεν το δίνω.
- ▲ - Τότε κουβάλησε μόνη σου τα ελαφριά βότσαλά σου. Γυμνασμένα μπράτσα δε θες να κάνεις;

46

Πώς το λένε ο Πέτρος και η Μαρίνα;

παραθετικά των επιθέτων σε -ύς

- η μαύρη τσάντα είναι πιο μακριά από την κόκκινη .....
- το δερμάτινο σακίδιο είναι πιο βαθύ από τα άλλα σακίδια .....
- η σκληρή βαλίτσα είναι η πιο βαριά απ' όλες .....

θετικός βαθμός

ύς, -ιά, -ύ

βαρύς, -ιά, -ύ

συγκριτικός βαθμός

-ύτερος, -ύτερη, -ύτερο

βαρύτερος, -η, -ο

υπερθετικός βαθμός

ο, η, το -ύτερος, -ύτερη, -ύτερο

ο, η, το βαρύτερος, -η, -ο

➤ Στο ταξίδι η τσάντα μου ήταν **βαρύτερη** από του Γιώργου.

Η βαρύτερη όμως από όλες ήταν η τσάντα της μαμάς.

- Τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούμε τους τύπους με το **πιο**:
- Η μαύρη τσάντα είναι **πιο βαριά** από την κόκκινη.
- Η μαύρη τσάντα είναι **η πιο βαριά** απ' όλες.

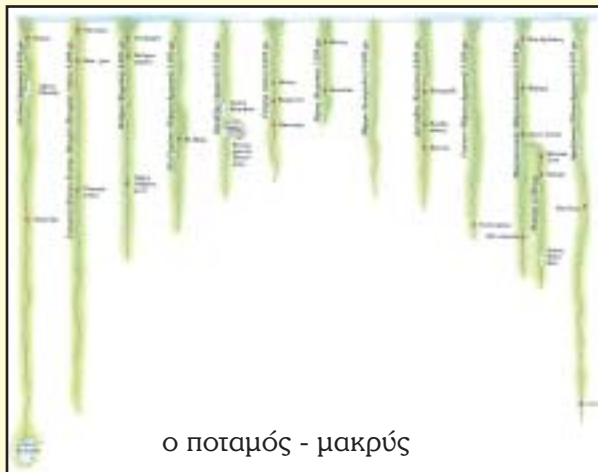
47

Κάνε συγκρίσεις!

ο ωκεανός - βαθύς

παραθετικά

το μέσο μεταφοράς - ταχύ

Ειρηνικός ωκεανός
11.033 μ.

Ατλαντικός ωκεανός
8.000 μ.

Ινδικός ωκεανός
7.400 μ.

48

Φτιάξε επιρρήματα από τα επίθετα στο πλαίσιο
και συμπλήρωσε τις προτάσεις.παραγωγή επιρρημάτων από
επίθετα σε -ύς

ελαφρύς, βαθύς, βαρύς, μακρύς

1. Οι δύτες βούτηξαν πολύ..... για να βρουν το ναυάγιο.
2. Έφυγε ..... και κανείς δεν μπορεί να τον βρει τώρα.
3. Κοιμάμαι πολύ ..... και ξυπνώ με τον πιο μικρό θόρυβο.
4. Πριν τις εξετάσεις, να τρώτε πάντα .....
5. Παίρνει ό,τι του λένε πολύ ..... και είναι συνέχεια στεναχωρημένος.

Ο δύτες έκανε μια πολύ **βαθιά** βουτιά. → Ο δύτες βούτηξε πολύ **βαθιά**.
Ο Γιάννης σκόνταψε και έπεσε **φαρδιά - πλατιά**.

49

Κύκλωσε τα -ι, -υ, -η, -ει, -οι στις καταλήξεις των επιθέτων.

καταλήξεις επιθέτων /
ορθογραφία του [ι]

Το πάρτι ήταν τέλειο. Ήρθαν πολλοί και όλοι ήταν ντυμένοι με στολές. Η Μαίρη έκανε τη μάγισσα. Ήταν

πανάσχημη. Φορούσε μια μακριά σκισμένη φούστα και καβαλούσε ένα μακρύ μπαστούνι. Στο χέρι κρατούσε ένα μαγικό ραβδί και εμείς τρώγαμε ξύλο. Ο Πέτρος ντύθηκε δέντρο. Φορούσε ένα φαρδύ πράσινο καπέλο και μια στενή φούστα μ' ένα τραχύ καφετί ύφασμα. Στους ώμους είχε ρίξει μια ελαφριά πράσινη κάπα για να κάνει τα φύλλα! Η Ελένη έκανε το μωρό. Έβαλε μια κοντή ροζ φόρμα και μια βρόμικη πιπίλα στο στόμα. Πολύ γέλιο! Εγώ ήμουν πανευτυχής. Κοίτα τη φωτογραφία και μάντεψε τι είχα ντυθεί.

Πρόσεξε τα -ι, -υ, -η, -ει, -οι!

- Στα επίθετα σε -ύς έχουμε:

1. (υ)	ένας μακρύς δρόμος	ένα μακρύ μπαστούνι	
2. (ι)	μια μακριά φούστα	μακριά μαλλιά	μακριούς δρόμους
3. (οι)	μακριοί δρόμοι		
4. (ει)	μια ευθεία γραμμή	ευθείς δρόμοι	

- Στα άλλα επίθετα (μικρός, μικρή, μικρό // διεθνής, διεθνής, διεθνές // καφετής, καφετιά, καφετί) έχουμε ακόμα (η) και (-ι).

50

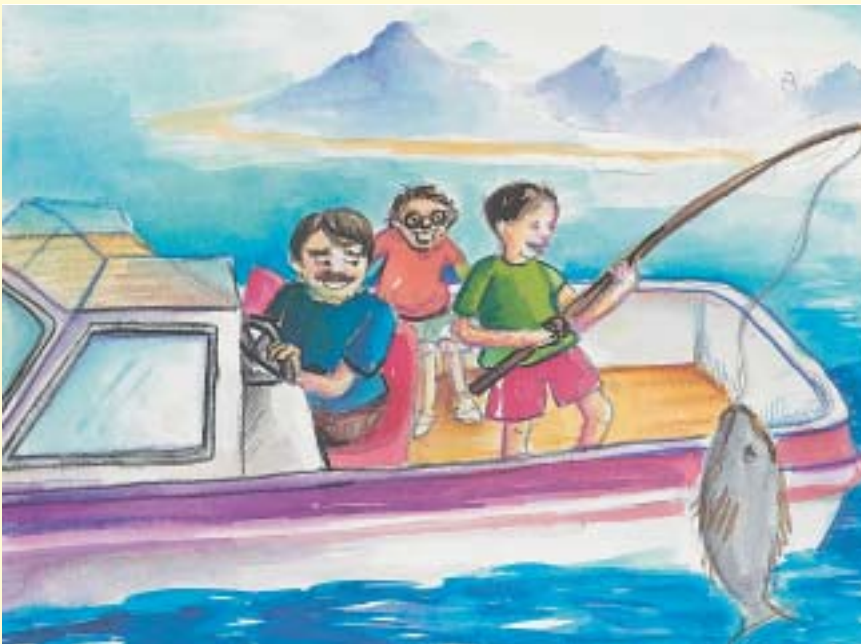
Γράψε σωστά το [ι].

1. Μην κουβαλές αυτόν το βαρ..... σάκο, αφού σου πονάει η μέση!
2. Στη γιορτή, οι περισσότερ..... ήταν ντυμέν..... κομψά.
3. Στην ιππασία, οι αναβάτες πρέπει να είναι κοντ..... και ελαφρ.....
4. Υπάρχουν αρκετοί διεθν..... οργανισμοί που ασχολούνται με τον αθλητισμό.
5. Φέτος ο χειμώνας δεν είναι καθόλου βαρ.....
6. Η κοπέλα είναι ψηλ..... και γυμνασμέν.....! Θα μπορούσε να παίζει μπάσκετ.
7. Δε μ' αρέσουν τα ψέματα: Προτιμώ οι άλλοι να είναι ειλικριν..... μαζί μου.
8. Ελένη, το θαλασσ... πουκάμισο είναι πολύ μακρ... και δεν πάει με τη φαρδ..... φούστα που φοράς.
9. Ο Γιώργος είναι τόσο νευρικός που δεν μπορεί να τραβήξει μια ευθ... γραμμή.
10. Αυτός είναι ευγενικός αλλά τα αδέρφια του είναι αγεν....

51

ορθογραφία του [ι] στα επίθετα

Ο Πέτρος δεν τα πάει καλά στην ορθογραφία. Πόσα λάθη έκανε; Βοήθησέ τον και διόρθωσε την έκθεσή του.

Διακοπές στο νησί

Κάθε καλοκαίρι πάμε στο νησί. Το σπίτι μας είναι κοντά στη θάλασσα. Η παραλία είναι πανέμορφη, πλατιά με ψηλί άμμο. Η θάλασσα δεν είναι πολύ βαθιά, γι αυτό για ψάρεμα πάμε σε μια άλλη βραχώδη παραλία. Ευτυχώς, ο δρόμος δεν είναι μακρίς και, όταν δεν είμαστε κουρασμένοι, πάμε με τα ποδιά. Είναι μια υπέροχη βόλτα το βράδυ, όταν φυσάει ένα ελαφρύ αεράκι. Καμιά φορά πηγαίνουμε στα

βαθύ με το ταχύπλοο του θείου. Εκεί στην ανοικτή θάλασσα έχει πολύ ψάρι. Μια μέρα έπιασα έναν τεράστιο ροφό. Το φάγαμε με τους φίλους μας και ήταν πολύ νόστιμο.

Ο Μυνχάουζεν έλεγε παλαβές ιστορίες. Διάβασε τώρα μια ακόμη πιο παλαβή ιστορία που έλεγε ο πατέρας του. Θα βρεις πολλά από τα επίθετα που έμαθες. Σκέψου πώς θα ήταν η ιστορία χωρίς αυτά τα επίθετα.

Ο πατέρας μου ήταν κι εκείνος ένας άνθρωπος που είχε περάσει πολλά στη ζωή του και έδινε μεγάλη σημασία στο να μη λείει ποτέ ψέματα. Πολλές φορές κρυφάκουγα* γοητευμένος τις ταξιδιωτικές του διηγήσεις*.

Θα σας πω τώρα μια περιπέτεια του πατέρα μου που μας την παρουσίαζε ως μια από τις ωραιότερες εμπειρίες της ζωής του. «Μια μέρα, εκεί που έκανα περίπατο αμέριμνος σε κάποια παραλία της Αγγλίας, ακούω πίσω μου δυνατά χλιμιντρίσματα*. Γυρίζω πίσω μου να δω, πολύ τρομαγμένος, και τι βλέπω να καλπάζει* αγριεμένο καταπάνω μου;

Ένα άλογο της θάλασσας! Έναν ολοζώντανο ιππόκαμπο! Όρμησε καταπάνω μου και σίγουρα θα με είχε τσαλαπατήσει*, αν δεν άρπαζα ενστικτωδώς* το μοναδικό μου όπλο, μια σφεντόνα*, και δεν έριχνα σ' αυτό το λυσσασμένο* άλογο μια πετριά* ανάμεσα στα μάτια! Αυτό ανάγκασε το άγριο ζώο να σταθεί για λίγο. Έτσι κατάφερα να το καβαλήσω με ένα σβέλτο* πήδημα. Κι εκείνο, σαν να κατάλαβε την επιθυμία μου, άρχισε να καλπάζει, έτρεξε ίσια στη θάλασσα και βούτηξε στα αλμυρά νερά.

Το άλογο κάλπαζε με τρελό ρυθμό προς τα βάθη της θάλασσας κι εγώ, βουβός*, απολάμβανα* όλα εκείνα τα μαγευτικά* πλάσματα που δεν τα είχε δει ανθρώπινο μάτι πριν από μένα. Το θαλασσίνο μου άλογο υπάκουγε* και στο παραμικρό τράβηγμα του χαλιναριού* και με πήγαινε από το ένα θαύμα στο άλλο.

Κι έτσι κατάφερα να γίνω ο πρώτος άνθρωπος που αντίκρισε* τα γιγάντια θαλασσινά δέντρα και τους θάμνους, όπου ζούσαν καβούρια, αστακοί, στρείδια, κοχύλια και άλλα θαλάσσια πλάσματα που μου ήταν τελείως άγνωστα.

Είχα την ευκαιρία να θαυμάσω υπέροχα

διάφανα κτίρια, όπου τα ψάρια μεγάλωναν τα μικρά τους και τα άφηγαν ελεύθερα να παίζουν.

Όταν τελικά ο ιππόκαμπος κίνησε πάλι για την επιφάνεια και πάτησε σε μια άγνωστη ακτή*, πέρασε ώρα ώσπου να καταλάβω ότι βρισκόμουν σε ολλανδικό έδαφος...».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΛΙΣΗΣ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

επιθετικός

πληθυντικός

-ος, -η, -ο

ονομαστική	(ο) μικρός	(η) μικρή	(το) μικρό
γενική	(του) μικρού	(της) μικρής	(του) μικρού
αιτιατική	(το) μικρό	(τη) μικρή	(το) μικρό

ονομαστική	(οι) μικροί	(οι) μικρές	(τα) μικρά
γενική	(των) μικρών	(των) μικρών	(των) μικρών
αιτιατική	(τους) μικρούς	(τις) μικρές	(τα) μικρά

-ος, -α, -ο

ονομαστική	(ο) ωραίος	(η) ωραία	(το) ωραίο
γενική	(του) ωραίου	(της) ωραίας	(του) ωραίου
αιτιατική	(τον) ωραίο	(την) ωραία	(το) ωραίο

ονομαστική	(οι) ωραίοι	(οι) ωραίες	(τα) ωραία
γενική	(των) ωραίων	(των) ωραίων	(των) ωραίων
αιτιατική	(τους) ωραίους	(τις) ωραίες	(τα) ωραία

-ος, -ια, -ο

ονομαστική	(ο) γλυκός	(η) γλυκιά	(το) γλυκό
γενική	(του) γλυκού	(της) γλυκιάς	(του) γλυκού
αιτιατική	(το) γλυκό	(τη) γλυκιά	(το) γλυκό

ονομαστική	(οι) γλυκοί	(οι) γλυκές	(τα) γλυκά
γενική	(των) γλυκών	(των) γλυκών	(των) γλυκών
αιτιατική	(τους) γλυκούς	(τις) γλυκές	(τα) γλυκά

-ης, -α, -ικο

ονομαστική	(ο) τεμπέλης	(η) τεμπέλα	(το) τεμπέλικο
γενική	(του) τεμπέλη	(της) τεμπέλας	(του) τεμπέλικου
αιτιατική	(τον) τεμπέλη	(την) τεμπέλα	(το) τεμπέλικο

ονομαστική	(οι) τεμπέληδες	(οι) τεμπέλες	(τα) τεμπέλικα
γενική	(των) τεμπέληδων	—	(των) τεμπέλικων
αιτιατική	(τους) τεμπέληδες	(τις) τεμπέλες	(τα) τεμπέλικα

-ής, -ής, -ές

ονομαστική	(ο/η) ειλικρινής	(το) ειλικρινές
γενική	(του/της) ειλικρινούς	(του) ειλικρινούς
αιτιατική	(τον/την) ειλικρινή	(το) ειλικρινές

ονομαστική	(οι) ειλικρινείς	(τα) ειλικρινή
γενική	(των) ειλικρινών	(των) ειλικρινών
αιτιατική	(τους/τις) ειλικρινείς	(τα) ειλικρινή

-ής, -ιά, -ί

ονομαστική	(ο) καφετής	(η) καφετιά	(το) καφετί
γενική	(του) καφετιού / -ή	(της) καφετιάς	(του) καφετιού
αιτιατική	(τον) καφετή	(την) καφετιά	(το) καφετί

ονομαστική	(οι) καφετιοί	(οι) καφετιές	(τα) καφετιά
γενική	(των) καφετιών	(των) καφετιών	(των) καφετιών
αιτιατική	(τους) καφετιούς	(τις) καφετιές	(τα) καφετιά

-ύς, -ιά, -ύ

ονομαστική	(ο) βαθύς	(η) βαθιά	(το) βαθύ
γενική	(του) βαθιού / -ύ	(της) βαθιάς	(του) βαθιού / -ύ
αιτιατική	(το) βαθύ	(τη) βαθιά	(το) βαθύ

ονομαστική	(οι) βαθιοί	(οι) βαθιές	(τα) βαθιά
γενική	(των) βαθιών	(των) βαθιών	(των) βαθιών
αιτιατική	(τους) βαθιούς	(τις) βαθιές	(τα) βαθιά

-ύς, -εία, -ύ

ονομαστική	(ο) ευθύς	(η) ευθεία	(το) ευθύ
γενική	(του) ευθέος	(της) ευθείας	(του) ευθύ
αιτιατική	(τον) ευθύ	(την) ευθεία	(το) ευθύ

ονομαστική	(οι) ευθείς	(οι) ευθείες	(τα) ευθεία
γενική	(των) ευθέων	(των) ευθειών	(των) ευθέων
αιτιατική	(τους) ευθείς	(τις) ευθείες	(τα) ευθεία

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

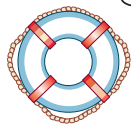
ΘΕΤΙΚΟΣ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ

ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός
μικρός	μικρότερος	πιο μικρός	ο μικρότερος	ο πιο μικρός
βαθύς	βαθύτερος	πιο βαθύς	ο βαθύτερος	ο πιο βαθύς
ειλικρινής	ειλικρινέστερος	πιο ειλικρινής	ο ειλικρινέστερος	ο πιο ειλικρινής
πολύς	περισσότερος	πιο πολύς	ο περισσότερος	ο πιο πολύς

Δύσκολες λέξεις

Προσοχή! Εδώ σου λέμε τι σημαίνει η λέξη στη σελίδα που διάβασες. Οι λέξεις όμως δεν έχουν μόνο μια σημασία. Για να βρεις όλες τις σημασίες, πρέπει να ανοίξεις το λεξικό.

8

περιγράφω: εξηγώ πώς είναι ή πώς έγινε κάτι
φανερώνω: δείχνω

9

κυκλώνω: βάζω μέσα σε κύκλο
η φράση: λέξεις που πάνε μαζί. Καμιά φορά λέμε «έκφραση». Δεν έχει πάντα ρήμα:
για ήσυχη παραλία

κατάλευκος, -η, -ο: πολύ λευκός, κάτασπρος

η αμμουδιά: η παραλία με άμμο

καυτός, -ή, -ό: πάρα πολύ ζεστός

ρηχός, -ή, -ό: που έχει μικρό βάθος

διαλεκτός, -ή, -ό: πολύ καλός, ξεχωριστός

το μπράτσο: το «χέρι» του αστερία, οι πιο πολλοί αστερίες έχουν πέντε μπράτσα (ή βραχίονες)

σκαρφαλώνω: ανεβαίνω σ' ένα ψηλό μέρος με χέρια και πόδια

το φύκι: φυτό της θάλασσας

11

στρογγυλός, -ή, -ό: που είναι σαν κύκλος, *η μπάλα είναι στρογγυλή*

ύπουλος, -η, -ο: που κάνει τα πράγματα κρυφά και με πονηρό τρόπο, ο πονηρός, αυτός που ενεργεί κρυφά

διαφανής, -ής, -ές: που αφήνει το φως να περνάει: *το τζάμι του παραθύρου είναι διαφανές*

αόρατος, -η, -ο: που δεν το βλέπεις, που δε φαίνεται

12

ίσαμ' αύριο: έως αύριο

13

ασημένιος, -α, -ο: που μοιάζει με ασήμι, λίγο γκρίζος και γυαλιστερός

υπέροχα: πολύ καλά

15

το φτυάρι: εργαλείο που μοιάζει με μια μεγάλη κουτάλα

η τσουγκράνα: εργαλείο που μοιάζει με μεγάλο πιρούνι

τριχωτός, -ή, -ό: που έχει πολλές και μακριές τρίχες, μαλλιαρός

πελώριος, -α, -ο: πάρα πολύ μεγάλος

ο φρουρός: ο φύλακας

αθώς, -α, -ο: αυτός που δε φταίει

17

ένας τόνος: 1000 κιλά (τόνος λέγεται κι ένα πολύ νόστιμο ψάρι)

πλησιάζω: πλησιάζω κοντά

σπάνιος, -α, -ο: που τον βρίσκουμε δύσκολα, που γίνεται πολύ λίγες φορές

πληγωμένος, -η, -ο: τραυματισμένος, -η, -ο, που έχει χτυπήσει

18

μέτριος, -α, -ο: ούτε καλός ούτε κακός, μεσαίος

19

παρδαλός, -ή, -ό: αυτός που έχει πολλά χρώματα που δεν ταιριάζουν μεταξύ τους
η περιπέτεια: κάτι που γίνεται με δυσκολίες και συχνά είναι επικίνδυνο. Σε πολλά παιδιά αρέσουν τα βιβλία που μιλάνε για περιπέτειες σε μακρινές χώρες, στη θάλασσα...

22

ο πρόγονος: που ζούσε πριν από μας, ο προπάππος ...

θάβω: βάζω μέσα στο χώμα

η βλάστηση: τα φυτά, η πρασινάδα

η ψύχρα: το κρύο

23

ο βαρόνος: ένας αριστοκράτης, όχι τόσο σημαντικός όσο ο πρίγκιπας

παλαβός, -ή, -ό: τρελός, -ή, -ό

η πυξίδα: το όργανο που δείχνει το βορρά, τη χρησιμοποιούν πολύ οι ναυτικοί

ο μεζές: ένα πολύ νόστιμο πρόχειρο φαγητό, που σερβίρεται σε μικρή ποσότητα

αχόρταγος, -η, -ο: που δε χορταίνει ποτέ, που πεινάει συνέχεια

απαίσιος, -α, -ο: πολύ άσχημος

σκαρώνω: βρίσκω ένα σχέδιο, ένα κόλπο

διέταξα (διατάζω): λέω σε κάποιον να κάνει κάτι και μιλώ αυστηρά

το κατάρτι: στα πλοία (ιστιοφόρα) το ψηλό κοντάρι (μακρύ ξύλο) όπου κρεμούν τα πανιά

στερεώνω: βάζω κάτι να σταθεί, να είναι στέρεο

το λαρύγγι: το πάνω μέρος του λαιμού

πανούργος, -α, -ο: πολύ έξυπνος και πονηρός

25

η ελιά: στο πρόσωπο ή το σώμα: μαύρη τελίτσα, καμιά φορά λίγο φουσκωμένη

σπαστός, -ή, -ό: σπαστά είναι τα μαλλιά που δεν είναι τελείως ίσια

σγουρός, -ή, -ό: με μπουκλές

κατσαρός, -ή, -ό: με μπουκλές

οβάλ: που έχει σχήμα σαν αβγό

μακρόστενος, -η, -ο: μακρύς και στενός

λεπτοκαμωμένος, -η, -ο: με λεπτό σώμα

εύσωμος, -η, -ο: λίγο κοντρός

πλαδαρός, -ή, -ό: που το σώμα του δεν είναι σφικτό

26

δραστήριος, -α, -ο: που κάνει πολλά πράγματα

γοπτευτικός, -ή, -ό: που τραβάει τους άλλους, τους αρέσει

απαιτητικός, -ή, -ό: που ζητά πολλά πράγματα, που δεν ευχαρισιέται εύκολα

θαρραλέος, -α, -ο: που έχει θάρρος, κουράγιο

ο κόλακας: αυτός που κάνει κομπλιμέντα, λέει συνέχεια καλά λόγια αλλά δεν τα πιστεύει πάντα

27

δειλός: αυτός που φοβάται, φοβισιάρης

αμήχανος: αυτός που δεν ξέρει τι να κάνει

αδιάφορος: αυτός που δε δείχνει ενδιαφέρον

απογοητευμένος, -η, -ο: είμαστε απογοητευμένοι όταν τα πράγματα δε γίνονται όπως περιμέναμε

ο πελάτης: αγοράζει πράγματα από τα μαγαζιά, π.χ. *το κατάστημα κάνει καλές τιμές, γι' αυτό έχει*

πολλούς πελάτες

ικανοποιημένος, -η, -ο: ευχαριστημένος γιατί κάτι έγινε όπως ήθελε

στεναχωρημένος, -η, -ο: λυπημένος, -η, -ο

συνεργάζομαι: δουλεύω μαζί με άλλους

το συναίσθημα: ο φόβος, η χαρά, το μίσος, η ζήλια είναι συναισθήματα

προκλητικός, -ή, -ό: που δεν είναι ευγενικός και προσεκτικός, λέει και κάνει πράγματα που μπορούν να πληγώσουν τον άλλον

28

σακλός, -ή, -ό: αυτός που λέει βλακείες, χαζός

εξαπίας της: γιατί το θέλει αυτή, λόγω αυτής

ο Τρωικός / ο Τρωικός πόλεμος: ο πόλεμος των Αχαιών κατά της Τροίας που διαβάζουμε στην Ιλιάδα του Ομήρου

βαθυστόχαστα: πολύ σοβαρά, κάνοντας πολύ βαθιές σκέψεις

ο κεφτές: μπαλάκι κρέας φτιαγμένο με κιμά

ρουφάω: τραβώ με το στόμα, πίνω με θόρυβο

τινάζω: κουνάω δυνατά πέρα δώθε

βαρυσήμαντα / βαρυσήμαντος: που έχει μεγάλη σημασία

σπάνια: πολύ λίγες φορές

βαρύγδουπος, -η, -ο / βαρύγδουπα λόγια: μεγάλα λόγια που θέλουν να κάνουν εντύπωση αλλά είναι υπερβολικά

θανάσιμος, -η -ο: που σε σκοτώνει

29

ο θάμνος: χαμηλό δεντράκι με κορμό που δεν ψηλώνει

μετακομίζω: αλλάζω σπίτι και πηγαίνω τα πράγματά μου εκεί

ο χώρος: το μέρος. Είμαστε πάντα σ' ένα χώρο. Μπορούμε να τον μετρήσουμε σε μέτρα ή σε χιλιόμετρα

άχρηστος, -η, -ο: που δεν μπορείς να τον κάνεις τίποτα, που δεν είναι χρήσιμος

ο ιδιοκτήτης: ο ιδιοκτήτης του σπιτιού: είναι δικό του το σπίτι και μπορεί να το πουλήσει αν θέλει

επισκευάζω: φτιάχνω, διορθώνω κάτι που είναι χαλασμένο

ο νεροχύτης: εκεί που πλένουμε τα πιάτα στην κουζίνα

ο θυρωρός: ο φύλακας της πολυκατοικίας

30

προσλαμβάνω: παίρνω προσωπικό (εργάτες ή υπαλλήλους) σε μια δουλειά, αφού συμφωνήσω μαζί τους για το μισθό

ξηλώνω: βγάζω

ο σοβάς: το στρώμα ασβέστη που ρίχνουν στους τοίχους πριν τους βάψουν

τοποθετώ: βάζω κάπου

ο νιπτήρας: εκεί που πλένουμε τα χέρια μας στο μπάνιο

κατεδαφίζω: ρίχνω κάτω, γκρεμίζω

το συνεργείο: η ομάδα εργατών ή τεχνιτών που κάνει μια δουλειά

ο κάδος απορριμμάτων: το μεγάλο δοχείο μπροστά στο σπίτι ή στο δρόμο όπου βάζουμε τα σκουπίδια

31

τα γεπονόπουλα: τα παιδιά των γεπόνων

ο διαχειριστής: αυτός που φροντίζει για την πολυκατοικία, μαζεύει τα λεφτά για τη θέρμανση και την καθαριότητα, παραγγέλλει το πετρέλαιο κ.ά.

ο κάτοικος: αυτός που μένει κάπου

η αποθήκη: ένα δωμάτιο όπου φυλάμε διάφορα πράγματα

η οικοδομή: ένα σπίτι που ακόμα χτίζεται

απολύω: διώχνω από τη δουλειά: *το εργοστάσιο κλείνει και το αφεντικό απολύει όλους τους εργάτες*

32

ο εργολάβος: αυτός που κλείνει μια συμφωνία για να πάρει, να αναλάβει μια δουλειά, μετά βρίσκει και πληρώνει εργάτες για να την κάνουν

33

ο συγγενής: ο πατέρας, ο θείος, τα ξαδέλφια, καθένας που ανήκει στην ίδια οικογένεια

το πιτσιρίκι: το μικρό παιδί

ομαδικώς: όλοι μαζί

34

λαλώ: ο κόκορας λαλεί: φωνάζει *κικιρίκου*

γυρεύω: ψάχνω

ξημερώνει: αρχίζει η μέρα

35

γίνεται λόγος για: μιλάνε για

η πελατεία: όλοι οι πελάτες

36

ο εξωγήινος: αυτός που ζει σε άλλον πλανήτη

η νεράιδα: η καλή μάγισσα

εύχομαι: ελπίζω κάτι και το λέω, κάνω μια ευχή

καμαρώνω: μιλάω με περηφάνια, είμαι περήφανος για κάποιον ή κάτι

γνέθω: φτιάχνω κλωστή, νήμα

το αδράχι: γύρω του τυλίγουν το μαλλί που γνέθουν. Μοιάζει σε μικρό μπαστούνι, φουσκωμένο στη μέση και μυτερό στην άκρη

τα μάγια λύθησαν: τα μάγια τελείωσαν, έφυγαν

37

ζουλάω: πιέζω

τενεκεδένιος, -α, -ο: φτιαγμένος από τενεκέ, ένα μέταλλο που λέγεται και λευκό σίδηρο

λογιών λογιών: πολλά και διάφορα

η σβούρα: παιχνίδι που γυρίζει μόνο του όταν του δώσεις φόρα

αποκτώ: μου δίνουν ή αγοράζω κάτι και γίνεται δικό μου

μολυβένιος, -α, -ο: φτιαγμένος από μόλυβδο, ένα πολύ βαρύ μέταλλο με χρώμα γκρι σκούρο

η έφοδος: ξαφνική επίθεση

μικροσκοπικός, -ή, -ό: πάρα πολύ μικρός (τόσο που τον βλέπουμε μόνο στο μικροσκόπιο)

ο παλιάτσος: ο κλόουν

κωμικός, -ή, -ό: αστείος

το τσιπί: λεπτό ύφασμα (πανί) από βαμβάκι

μεταξωτός, -ή, -ό: το λεπτό ύφασμα που φτιάχνεται με το νήμα του μεταξοσκώληκα

38

χάρις σε / χάρη (χάρις) στο βαρίδι: με τη βοήθεια του βαριδιού
το βαρίδι: κομμάτι από βαρύ μέταλλο που το βάζουμε κάπου για να δώσουμε πιο πολύ βάρος
ο μύς: με τη γυμναστική οι μύες μας γίνονται δυνατοί και σφίγγουν
το γκέμι: το λουρί που βάζουμε στο άλογο για να το οδηγήσουμε, το χαλινάρι

39

ο διαπτητής: αυτός που σφυρίζει την αρχή και το τέλος του ματς, που δίνει τις κίτρινες κάρτες

η κατάληψη / κάνω κατάληψη: δε βγαίνω από ένα μέρος και δεν αφήνω κανέναν να μπει μέσα-
πριν λίγα χρόνια οι μαθητές έκαναν πολλές φορές κατάληψη στο σχολείο τους, γιατί δε
συμφωνούσαν με το σύστημα των εξετάσεων

οι αγώνες στίβου: τα άλματα, οι αγώνες δρόμου

πενθήμερος, -η, -ο: που διαρκεί πέντε μέρες

προκρίνομαι: έχω νικήσει στους πρώτους αγώνες και μπορώ να περάσω στην επόμενη φάση

40

συνδυάζω: βάζω μαζί

διψήφιος αριθμός: αριθμός με δύο ψηφία, π.χ. 45

41

υπήρξε συμμετοχή: συμμετείχαν, ήταν εκεί και βοηθούσαν, πήραν μέρος

η οργανωτική επιτροπή: η ομάδα που ανέλαβε την οργάνωση

συνολικά: όλοι μαζί

η επαφή / έχω επαφή με κάποιον: του γράφω, τον παίρνω τηλέφωνο, τον βλέπω

το άθλημα: το αγώνισμα

το κύπελλο: η ωραία κούπα που δίνουν στο νικητή

43

συγκρίνω: παρατηρώ διάφορα πράγματα και διακρίνω τις διαφορές τους: ποιο είναι μικρό, ποιο
είναι ωραιότερο κ.λπ., κάνω σύγκριση

διαφορετικός, -ή, -ό: που δεν είναι ίδιος, έχει διαφορές, διαφέρει από τον άλλον

το ύψος: πόσο ψηλό είναι κάτι

45

ο ηθοποιός: αυτός που παίζει στο θέατρο ή στο σινεμά

ο σκηνοθέτης: αυτός που κατέχει την τέχνη να γυρίζει μια ταινία

λατρεύω: αγαπώ πάρα πολύ

47

δικαιολογώ: εξηγώ γιατί κάτι είναι σωστό

συναρπαστικός, -ή, -ό: που έχει πολύ ενδιαφέρον, που κρατά την προσοχή μας, που δεν το
βαριόμαστε ποτέ

η κατασκευή: κάτι που φτιάχνουμε, που χτίζουμε π.χ. *ο αδελφός μου φτιάχνει φοβερές κατασκευές
με σπέρτα*

48

αισθάνομαι: νιώθω

πεταχιά δόντια: δόντια που βγαίνουν προς τα έξω

ο εσωτερικός κόσμος: οι σκέψεις, τα συναισθήματα, αυτά που νιώθουμε ή σκεφτόμαστε μέσα μας

το χάρισμα: ένα ταλέντο ή κάποιο προσόν που έχουμε π.χ. η ομορφιά, η εξυπνάδα...

49

το δικαίωμα: η ελευθερία που μας δίνει ο νόμος να κάνουμε κάτι: το *δικαίωμα έκφρασης* είναι η ελευθερία που έχουμε να πούμε την άποψή μας

(ο) εργαζόμενος, -n, -ο: αυτός που δουλεύει, που έχει μια θέση εργασίας

(ο) επίσημος, -n, -ο: αυτός που έχει υψηλή θέση στο κράτος

(ο) βάρβαρος, -n, -ο: αυτός που δεν έχει τρόπους, που δεν είναι πολιτισμένος. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν *βάρβαρους* όλους τους ξένους, αυτούς που δε μιλούσαν ελληνικά

50

σφαιρικός, -ή, -ό: στρογγυλός σαν σφαίρα, σαν μπάλα

51

η τέχνη: η μουσική, η ζωγραφική, το σινεμά, το θέατρο είναι τέχνες

η κοινωνία: η ελληνική κοινωνία: οι άνθρωποι που ζουν στην Ελλάδα με τις συνήθειες, τη γλώσσα, τα πράγματα που πιστεύουν...

η επιστήμη: η βιολογία, η ιατρική, τα μαθηματικά, η γλωσσολογία είναι επιστήμες

το γένος: μια μεγάλη οικογένεια πραγμάτων ή ανθρώπων. Στη γραμματική: αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο γένος

το είδος: υπάρχουν είδη φυτών, είδη ζώων κ.λπ. Κάθε είδος έχει τα δικά του χαρακτηριστικά που το κάνουν να διαφέρει από τα άλλα είδη

το κράτος: η πολιτεία. Το κράτος είναι η κυβέρνηση, τα υπουργεία, η Βουλή και όλες οι δημόσιες υπηρεσίες

54

παρόμοιος, -α, -ο: περίπου ίδιος, σχεδόν όμοιος

αρνίσιο κρέας: κρέας από αρνί

αδέξιος, -α, -ο: που δεν κάνει τις σωστές κινήσεις, δεν τα καταφέρνει καλά

μακρόβιος, -α, -ο: που ζει πολλά χρόνια

η αποχαιρετιστήρια εκδήλωση: μια γιορτή, μια συνάντηση για να χαιρετήσουμε κάποιον που φεύγει

55

παραδοτέος, -α, -ο: που πρέπει να παραδοθεί, να δοθεί σε κάποιον που τον έχει ζητήσει ή τον περιμένει

κραυγαλέος, -α, -ο: που φαίνεται πολύ: *μια κραυγαλέα αδικία*

διδακτέος, -α, -ο: που πρέπει να διδαχθεί. Στο σχολείο, η διδακτέα ύλη είναι τα πράγματα που έχει αποφασίσει το υπουργείο Παιδείας ότι πρέπει να σας διδάξουν οι καθηγητές σε κάθε μάθημα

φρικαλέος, -α, -ο: πολύ φρικτός, κακός

χυδαίος, -α, -ο: χυδαία λόγια είναι οι βρισιές και οι κακές κουβέντες, χυδαίος είναι κάποιος που δεν έχει λεπτότητα, ευγένεια, μιλά με βρομόλογα...

ακαριαίος, -α, -ο: άμεσος, που γίνεται την ίδια στιγμή

προακτέος, -α, -ο: που μπορεί να περάσει στην επόμενη τάξη

56

ο νάνος: ένας πολύ πολύ κοντός άνθρωπος

η γιγάντισσα: μια πολύ ψηλή γυναίκα, η γυναίκα του γίγαντα

γκρεμίζω: καταστρέφω, ρίχνω κάτω

αναστατώνω: κάνω τα πράγματα άνω κάτω

τσακώνω: πιάνω, αρπάζω

η χούφτα: το χέρι, η παλάμη από μέσα

το κενό: εκεί που δεν υπάρχει τίποτα π.χ. *από το παράθυρο έπεσε στο κενό*

προσποιούμαι: κάνω σαν, *προσποιούμαι τον άρρωστο:* κάνω σαν να ήμουν άρρωστος

συγκινημένος, -η, -ο: από χαρά ή από λύπη: *η μητέρα της νύφης ήταν πολύ συγκινημένη και έκλαιγε*
άγαρμπος, -η, -ο: *άγαρμπο περπάτημα*, που δεν έχει χάρη: αδέξιος
απαρηγόρητος, -η, -ο: που στεναχωριέται πολύ και δεν μπορεί κανείς να τον παρηγορήσει, να τον κάνει να νιώσει καλύτερα

57

στρέφομαι: γυρίζω
κατάπληκτος, -η, -ο: που νιώθει μεγάλη έκπληξη
αναφωνώ: φωνάζω δυνατά
απορημένος, -η, -ο: που δεν έχει καταλάβει καλά κάτι και απορεί, αναρωτιέται
η θλίψη: η στεναχώρια
ξεχειλώνω: παχαίνω πολύ και χάνω τη σιλουέτα μου
αναστενάζω: αναστενάζουμε από στεναχώρια ή καμιά φορά από ανακούφιση: κάνουμε «ουφ!»
εξαιρετικός, -ή, -ό: πολύ καλός, ξεχωριστός
άψογος, -η, -ο: πολύ καλός, τέλειος
σοφά: με σωστή σκέψη, με σοφία
αστράφτει: λάμπει (σαν την αστραπή)

58

σιχαμένος, -η, -ο: που τον σιχαίνεσαι, που είναι πολύ άσχημος και βρόμικος
κουτσομπόλης, -α, -ικο: που λέει πολλά πράγματα για τους άλλους – πίσω από την πλάτη τους

59

άψογος, -η, -ο: πολύ καλός, τέλειος

60

μαρτυρώ: 1. δείχνω, φανερώνω 2. λέω ένα μυστικό
γελασμένος, -η, -ο: αυτός που τον έχουν κοροϊδέψει, που δεν του έχουν πει την αλήθεια
η συντροφιά: η παρέα
η περιποίηση: η φροντίδα
ορμώ: αρχίζω να τρέχω γρήγορα και με δύναμη, κινούμαι βίαια προς κάποιον
με μεγάλη μου απορία: χωρίς να καταλάβω καθόλου γιατί γίνεται κάτι

61

η στρίγκλα: αυτή που ουρλιάζει και γκρινιάζει συνέχεια
η καλλονή: η πολύ ωραία γυναίκα
αραδιάζω: βάζω στη σειρά
το κοφίνι: το καλάθι
το χάμστερ: μικρό ζώο που μοιάζει λίγο με ποντίκι και αρέσει σε πολλούς να το έχουν σπίτι
κουρνιάζω: μαζεύομαι στη φωλιά, στην αγκαλιά κάποιου, για να κοιμηθώ ή γιατί νιώθω ωραία εκεί
εύθραυστος, -η, -ο: που μπορεί να σπάσει πολύ εύκολα, που είναι πολύ ευαίσθητος
πετρώνω: γίνομαι σαν πέτρα, δεν μπορώ να βγάλω λέξη από το φόβο ή την έκπληξη
η απόγνωση: η απελπισία, αυτό που νιώθουμε όταν έχουμε μεγάλα προβλήματα και δεν ξέρουμε πια τι να κάνουμε για να τα λύσουμε
κυριολεκτικά: ακριβώς έτσι όπως το λέει, κατά λέξη
εκδικούμαι: κάνω κακό σε κάποιον επειδή μου έχει κάνει κι αυτός κακό, παίρνω εκδίκηση
άπονος, -η, -ο: που δε λυπάται τους άλλους

62

κάνω τσουλήθρα: γλιστρώ στην τσουλήθρα (ένα παιχνίδι για μικρά παιδιά που το βάζουν στις

παιδικές χαρές: τα παιδιά κάθονται και κατεβαίνουν γλιστρώντας)
καδιάρης, -α, -ικο: που του αρέσουν πολύ τα χάρδια
το πουλάρι: το μικρό του αλόγου
ζαβολιάρης, -α, -ικο: που δεν παίζει τίμια, δεν ακολουθεί τους κανόνες του παιχνιδιού, που κάνει ζαβολιές
τσιγκούνης, -α, -ικο: που δε δίνει εύκολα λεφτά
απλοχέρης, -α, -ικο: που δίνει εύκολα λεφτά στους άλλους

63

κατεργάρης, -α, -ικο: πολύ πονηρός, που κάνει πονηριές και κόλπα στους άλλους
παλαβιάρης, -α, -ικο: τρελός, παλαβός
πεισματάρης, -α, -ικο: που δεν αλλάζει εύκολα γνώμη, που έχει πείσμα
κασούφης, -α, -ικο: που δεν είναι χαρούμενος, που δεν έχει κέφια και μοιάζει λυπημένος

64

διακόπω: σταματώ για κάποιο χρόνο κάτι που κάνω ή που γίνεται
το καρτζιλίκι: λίγα χρήματα για μικροέξοδα, τα δίνουν συνήθως ο μπαμπάς και η μαμά στο παιδί
φουκαριάρης, -α, -ικο: αυτός που τον λυπούνται οι άλλοι γιατί είναι φτωχός ή δυστυχιμένος
κουλοχέρης, -α, -ικο: 1. που έχει μόνο ένα χέρι 2. ο κουλοχέρης: τυχερό ηλεκτρονικό παιχνίδι

65

ο καταστηματούχος: αυτός που έχει μαγαζί, κατάστημα
ο παντοπώλης: αυτός που έχει παντοπωλείο, δηλαδή ένα μικρό σούπερ μάρκετ

66

επιστήθιος, -α, -ο: ο επιστήθιος φίλος είναι ο πολύ στενός φίλος, ο «κολλητός»
ο βούβαλος: μεγάλο βόδι με μακριές τρίχες που ζει ελεύθερο στην Ασία και την Αφρική

68

πλήρης, -ες: που δεν του λείπει τίποτα
ανακριβής, -ές: που δεν είναι σωστός, που δεν είναι ακριβής
επαρκής, -ές: που δεν είναι τέλειος αλλά ούτε και κακός, που αρκεί, είναι αρκετός
ελλιπής, -ές: που έχει κενά, ελλείψεις, που δεν είναι ολόκληρος, πλήρης
ευπρεπής, -ές: που έχει μια σωστή στάση, που δεν κάνει άσχημα πράγματα
προσφιλής, -ές: αγαπητός, που τον συμπαθούν οι άλλοι
έχουμε γυρίσει το διακόπη: κάνουμε τα δικά μας, ασχολούμαστε με κάτι άλλο, δεν προσέχουμε πια

69

εσωστρεφής, -ές: που δε μιλάει πολύ, που δε λέει εύκολα στους άλλους αυτά που νιώθει και τον απασχολούν
εξωστρεφής, -ές: εκδηλωτικός, που λέει αυτά που σκέφτεται και εκφράζει τα αισθήματά του
επιμελής, -ές: εργατικός, που διαβάζει πολύ
τελειομανής, -ές: που θέλει να είναι τέλεια τα πράγματα που κάνει
τσαπατσούλης, -α, -ικο: που δεν προσέχει αυτό που κάνει, κάνει μισές δουλειές, αφήνει πολλά λάθη
υγιής, -ές: που δεν αρρωσταίνει εύκολα, που έχει καλή υγεία

70

σαφής, -ές: μια σαφής απάντηση: μια «καθαρή» απάντηση, που είναι απόλυτα κατανοητή
ευφυής, -ές: έξυπνος
απρεπής, -ές: που δεν είναι σωστός, που κάνει άσχημα πράγματα

71

το πλεονέκτημα: η καλή πλευρά, μια αρετή, ένα προσόν κ.λπ.

το μειονέκτημα: η κακή πλευρά, ένα ελάττωμα, μια αδυναμία κ.λπ., *τα πιο πολλά πράγματα έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα*

72

ο λόφος: μικρό βουνό, όχι απότομο

γηνγενής, -ές: που γεννήθηκε στη χώρα. Στην Ελλάδα γηνγενείς είναι οι Έλληνες

ετερογενής, -ές: που δεν είναι όλα από το ίδιο γένος: μια *ετερογενής τάξη* είναι μια τάξη που δεν είναι ενιαία, που έχει πολύ διαφορετικά παιδιά

ενδογενής, -ές: που προέρχεται από μέσα: ο σεισμός είναι μια *ενδογενής δύναμη* γιατί η αιτία του βρίσκεται μέσα στη Γη, ο άνεμος είναι μια *εξωγενής δύναμη* γιατί δημιουργείται έξω από τη Γη

μετριοπαθής, -ές: που δεν είναι υπερβολικός

απαθής, -ές: παθητικός, που δεν αντιδρά, δεν κάνει τίποτα

πλημμελής, -ές: που δεν έχει γίνει όπως πρέπει, που έχει κενά, ελλείψεις

προφανής, -ές: που φαίνεται εύκολα, αμέσως

πρωτοφανής, -ές: που γίνεται, παρουσιάζεται πρώτη φορά

74

καταρρακτώδης, -ες / καταρρακτώδεις βροχές: πολύ δυνατές βροχές, σαν καταρράκτης*

ιλιγγιώδης, -ες / τρέχει με ιλιγγιώδη ταχύτητα: τρέχει πολύ γρήγορα, τόσο γρήγορα που σε ζαλίζει

ο όγκος: αυτή η πέτρα έχει τεράστιο όγκο: είναι δηλαδή πολύ μεγάλη

ο καταρράκτης: εκεί που τα νερά του ποταμιού πέφτουν πολύ απότομα από ψηλά

ο ίλιγγος: η ζαλάδα

75

πατικωμένος, -η, -ο: που τον έχουν πατήσει και έχει γίνει λεπτός λεπτός, σαν πίτα

ο οδοστρωτήρας: μηχανήμα για να πατήσουμε το χώμα και το χαλίκι που βάζουμε για να φτιάξουμε δρόμους

ο ύφαλος: μικρό νησί που βγαίνει πολύ λίγο από την επιφάνεια της θάλασσας. Οι ύφαλοι είναι πολύ επικίνδυνοι για τα πλοία

το πλάσμα: ό,τι δημιούργησε η φύση: τα ζώα, οι άνθρωποι, τα φυτά

76

άκρως: πάρα πολύ

όντως: πράγματι

77

συνεπής, -ές: που κάνει αυτό που είπε ότι θα κάνει

συνήθης, -ες: που γίνεται συχνά, που συνηθίζεται

στοιχειώδης, -ες: που είναι ο πιο βασικός, ο απαραίτητος. Η *στοιχειώδης εκπαίδευση* είναι η εκπαίδευση που παίρνουμε στο Δημοτικό

79

αισιόδοξος, -η, -ο: αυτός που πιστεύει ότι τα πράγματα θα πάνε καλά

εσφαλμένος, -η, -ο: που είναι λάθος

άτολμος, -η, -ο: λίγο δειλός, που δεν τολμά

επιφυλακτικός, -ή, -ό: προσεκτικός, που σκέφτεται πριν κάνει κάτι, που δεν εμπιστεύεται εύκολα τους ανθρώπους
ανασφαλής, -ές: αυτός που δε νιώθει σίγουρος
πρωτότυπος, -η, -ο: αυτός που λέγεται, γράφεται ή παρουσιάζεται για πρώτη φορά
ασυνήθης, -ες: που δεν είναι συνηθισμένος
μετριόφρων, -ον: απλός, σεμνός: που δε μιλά συνέχεια για τον εαυτό του και τα έργα του
αμελής, -ές: που δε φροντίζει, δε νοιάζεται, δεν είναι συνεπής
το σαρί: το ρούχο που φορούν οι γυναίκες στην Ινδία και σε άλλες χώρες της Ασίας
το τουρμπάνι: το πανί που φορούν γύρω γύρω στο κεφάλι οι Ινδοί και οι άνδρες σε πολλές χώρες της Ασίας

81

ο μενεξές: η βιολέτα, ένα όμορφο μωβ (βιολετί) λουλούδι
η γόβα: κομψό γυναικείο παπούτσι

82

ευθύς, -εία, -ύ: ίσιος
οξύς, -εία, -ύ: 1. μυτερός, που έχει μύτη, 2. έντονος. Ένας οξύς ήχος είναι ένας πολύ δυνατός ήχος
ταχύς, -εία, -ύ: γρήγορος
τραχύς, -ιά, -ύ: *τραχιά επιφάνεια:* ανώμαλη, λίγο άγρια όταν την ακουμπάμε, όχι λεία

84

η αμοιβή: η πληρωμή, ο μισθός, το μεροκάματο
βραδύς, -εία, -ύ: αργός
παχύδερμος, -η, -ο: που έχει «παχύ δέρμα», δηλαδή που δεν τον νοιάζει τίποτα, ο αναισθητός

88

κρυφακούω: ακούω κρυφά
η διήγηση: μια ιστορία που λέει ή γράφει κάποιος
το χλιμίντρισμα: η φωνή του αλόγου
ενσπικτωδώς: χωρίς να σκέφτεται, με το ένστικτό του
η σφεντόνα: παιδικό παιχνίδι με λάστιχο, με το οποίο πετάμε μικρά αντικείμενα μακριά
λυσσασμένος, -η, -ο: πολύ αγριεμένος
η πετριά: το ρίζιμο μιας πέτρας
σβέλτος, -η, -ο / ένα σβέλτο πήδημα: ένα επιδέξιο πήδημα που δείχνει ότι είμαστε γυμνασμένοι
βουβός, -ή, -ό: που δεν έχει φωνή, αμίλητος
απολαμβάνω: χαίρομαι κάτι, το κάνω με χαρά
μαγευτικός, -ή, -ό: τόσο όμορφος που σε μαγεύει
υπακούω: ακούω και κάνω αυτό που μου λένε
το χαλινάρι: το λουρί με το οποίο κρατάμε το άλογο
αντικρίζω: κοιτάω, βλέπω
η ακτή: η παραλία

Για τον εκπαιδευτικό

Το φυλλάδιο **Επίθετα: Πώς είναι; Περιγράφω – συγκρίνω** αποτελεί μέρος του διδακτικού υλικού Υπόθεση Γλώσσα. Η σειρά συνοδεύεται από βιβλίο του εκπαιδευτικού με επισημάνσεις για τη διδασκαλία και λύσεις για όλα τα φυλλάδια.

Το φυλλάδιο για το Επίθετο χωρίζεται σε δύο μέρη:

- τα επίθετα σε -ος στις λευκές σελίδες
- τα επίθετα σε -ης και -ύς στις εκρού σελίδες.

Πέρα από τις κλίσεις και τα παραθετικά, υπάρχουν πληροφορίες και ασκήσεις για την παραγωγή και την ορθογραφία, για βασικές κατηγορίες επιθέτων όπως τα αριθμητικά, για τη χρήση των επιθέτων στην περιγραφή και τη σύγκριση. Το φυλλάδιο περιλαμβάνει επίσης διασκευασμένα λογοτεχνικά κείμενα, χαρακτηριστικά για τη χρήση του επιθέτου στις περιγραφές.

Το φυλλάδιο απευθύνεται σε λίγο προχωρημένους μαθητές. Πολλές ασκήσεις του πρώτου μέρους είναι κατάλληλες ακόμα και για τα πρώτα στάδια μάθησης.

Όπως ισχύει για όλα τα φυλλάδια της σειράς Υπόθεση Γλώσσα, το φυλλάδιο για το Επίθετο δεν προορίζεται να διδαχθεί εξ ολοκλήρου. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει οπωσδήποτε να επιλέξει τα σημεία γραμματικής και τις ασκήσεις που κρίνει απαραίτητες και ανταποκρίνονται στο επίπεδο της ομάδας.

Για διευκόλυνση στις επιλογές του, ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβουλευτεί τις αναφορές στο στόχο των ασκήσεων (αχνά γράμματα στην αρχή των ασκήσεων) και τον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων στο τέλος του φυλλαδίου.

Με αφορμή τις διακοπές μιας παρέας παιδιών σ' ένα ελληνικό νησί, οι ασκήσεις και τα κείμενα δίνουν διάφορες πληροφορίες για θέματα που σχετίζονται με τη θάλασσα και παράλληλα μεταφέρουν τις εμπειρίες, τις αναμνήσεις και την επικοινωνία των παιδιών μετά το τέλος των διακοπών.

Πηγές

Εικονογράφηση

Γκόρντον Ουέινραϊτ, *Η γλώσσα του σώματος*, σελ. 45, εκδ. Καστανιώτη, 1999

Κώστα Χριστόπουλου, *Το ψάρεμα και η τεχνική του*, σελ. 53, 101, Διεθνείς Ναυτικές Εκδόσεις, 1996

Περιοδικό *ΓΕΩ*, αρ. 20, σελ. 86-87, εκδ. Τεγόπουλος

Περιοδικό *Ανακαλύπτω τον κόσμο*, εκδ. Bayard / Ερευνητές, αρ. 1 σελ. 19, αρ. 4 σελ. 63-65, αρ. 7 σελ. 10, αρ. 9 σελ. 22, αρ. 10 σελ. 15, αρ. 11 σελ. 15, αρ. 6 σελ. 20

Εικόνες της θάλασσας, σελ. 43, 67, 76, εκδ. Modern Times, x.x.

Valérie Tracqui κ. ά., *Το βιβλίο της θάλασσας*, σελ. 173, 175, εκδ. Ερευνητές, 1995

Patrick Louisy, *Τα ζώα της θάλασσας*, σελ. 18, εκδ. Μίνωας, 2000

Άννα Κρεμεζί-Μαργαριτούλη, *Καρέτα*, σελ. 18, 19, 20, 21, εκδ. Ερευνητές, 1995

Miranda Macquitty, *Καρχαρίες, Αυτόπτης Μάρτυρας*, σελ. 15, 21, 29, 43, 44, εκδ. Dorling Kindersley / Ερευνητές, 1997

John Farnon, *Το Λεξικό της Γης*, σελ. 118, εκδ. Dorling Kindersley / Ερευνητές, 1995

Lucy Baker, *Η ζωή στις ερήμους*, σελ. 5, 7, εκδ. Ερευνητές, 1990

Η φώκια, σελ. 14, εκδ. Ερευνητές, x.x.

Barbara Taylor Cork, *Ο ελέφαντας*, σελ. 7, εκδ. Ερευνητές, 1993

Ο χιμπατζής, σελ. 7, εκδ. Ερευνητές, 1992

M. A. Χουλθέρτ, *Τα πουλιά, Ο μαγευτικός κόσμος των ζώων*, σελ. 14, εκδ. Κέδρος, x.x.

Peter Riley, *Τα μυστήρια των ωκεανών*, σελ. 15, εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες, 1999

Disney, *Δεινόσαυρος*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2000

Ο εικονογραφημένος Ατλαντας του κόσμου, σελ. 4, 10, 11, εκδ. Πατάκη, 1997

Τα εργαστήρια του καλλιτέχνη, σελ. 4, 107 (Πορτραίτο του Ν. Γκίκα, Εργαστήρι με μεγάλο παράθυρο), εκδ. Μουσείο Μπενάκη, 1999

Berlin, Merian, σελ. 24, 25, εκδ. Hoffmann und Campe, αρ. 1 / XXIII, 1970

Αξέλ Σέφλερ, *Παροιμίες απ' όλο τον κόσμο*, σελ. 35, εκδ. Πατάκη, x.x.

Θαλάσσια ζωή, εικονοπαideία, σελ. 17, 26, 30, 31, 41, 45, εκδ. Ερευνητές, 1995

Guiseppe Gabbi - Alessandra, *Οι ωκεανοί*, σελ. 47, εκδ. Opera / Itinera, x.x.

Το βιβλίο Guinness, *Τα θαύματα της φύσης*, σελ. 48, εκδ. Χρυσή Πέννα, x.x.

Κείμενα

Οι περιπέτειες του βαρόνου Μυνχάουζεν: *Κρασί παντού κρασί, Απίστευτα και τερατώδη*, (απόσπασμα, διασκευή), εκδ. Πατάκη, x.x.

Λίνα Κάσδαγλη, *Για την καινούρια χρονιά*, ελληνορωσικά κείμενα, σελ. 34-37, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1993

Λιλή Ζωγράφου, *Στριγκλα και καλλονή* (απόσπασμα, διασκευή), *Άνθρωποι και ζώα στη νεοελληνική πεζογραφία*, (Τα κλασικά 3), σελ. 126 – 133, εκδ. Ωκεανίδα, x.x.

Δημήτρης Χατζής, *Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου* (απόσπασμα σελ. 392), *Άνθρωποι και ζώα στη νεοελληνική πεζογραφία* (Τα κλασικά 3), σελ. 390–408, εκδ. Ωκεανίδα

Παυλίνα Παμπούδη, *Ο Όψη και η Όχου*, 15 ½ περίεργα παραμύθια, σελ. 15-17, εκδ. Πατάκη, x.x.

Νίκος Χ. Γκίκας, *Το χαλί όπου παίζαμε ήταν κόκκινο*, σελ. 105-107, εκδ. Ίκαρος, 1996

Κώστας Πολίτης, Αγώνες δρόμου (διασκευή), *Η γλώσσα μου για την τρίτη δημοτικού*, σελ. 41-42

Γρηγόρης Ξενόπουλος, *Ένα γατάκι στον καθρέφτη*, Αθηναϊκές Επιστολές, 27/10/1928, εκδ. Μπίρης, x.x.

Περιοδικό Κατερίνα, Το παιχνίδι των χρωμάτων, αριθμός 976, σελ. 34-36

Ευγένιος Τριβιζάς, Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα (σκίτσα Βαγγέλης Ελευθερίου), *Διακοπές στο νησί των πυροτεχνημάτων Γ 1*, σελ. 26-28, εκδ. Πατάκη

Η Παλαβιάρα: βασισμένο στην εικονογραφημένη ιστορία «Παλαμοβάρ και Σκορδοφίγκος», Ευγένιος Τριβιζάς / Στάθης Σταυρόπουλος, *Διακοπές στο νησί των πυροτεχνημάτων*, εκδ. Πατάκη, x.x.

Αναλυτικός πίνακας περιεχομένων για τον εκπαιδευτικό

γραμματική - αναγνώσματα - πληροφορίες

περιπέτειες των παιδιών - θέματα

επίθετα σε -ος	6 – 55	
σημασία (δήλωση ιδιοτήτων)	6	Στο νησί: (Πού είναι το κοκαλάκι μου;)
σύνταξη (συμφωνία με το ουσιαστικό)	7 – 11	Στο νησί:
προσδιορισμός	7 – 10	(Μια ωραία παραλία)
αστερίας	7	Τι είναι; Αινίγματα
χρώματα / τραγούδια	10	Στο νησί:
κατηγορούμενο	11 – 12	(Ψάρια ψάρια)
τρεις κλίσεις -ος, -η (/ -α / -ια), -ο	13 – 26	Στο νησί:
-ος, -η, -ο (μικρός, -ή, -ό)	14 – 15	(Ένας πελώριος πύργος)
καρχαρίες	15	Μικρά ζώα / Στο νησί:
-ος, -α, -ο (ωραίος, -α, -ο)	16 – 17	(Πού είναι ο φιόγκος - η χτένα;)
θαλάσσιες κελώνες	17	Στο νησί:
-ος, -ια, -ο (γλυκός, -ιά, -ό)	18 – 20	(Μια ενοχλητική ξανθιά)
σολομός	18	Στο νησί:
«Ο Μυνχάουζεν στην κοιλιά της φάλαινας»	20	(Ζαλίστηκε η Μαρίνα)
περιγραφές	21 – 26	Στο νησί:
εμφάνιση	21	(Εξαφανίστηκε η ξανθιά;)
προσωπικότητα	23	Στο νησί:
δυο τεστ προσωπικότητας	25	(Τα παιδιά της παρέας)
«Η μοιραία»	26	
αντωνυμίες – επίθετα	27 – 30	Πέτρος – Λέο:
κλίση (αυτός, κάποιος...)	27	(Η πολυκατοικία του Πέτρου)
σύνταξη (υποκείμενο/αντικείμενο)	28	
άρθρο (αυτός ο...)	29	(Πού μένει ο Λέο)
πολύς – πολλή – πολύ	31 – 33	Πέτρος - Λέο
Χριστούγεννα	31	(Χριστούγεννα στη Γερμανία)
παροιμίες	32	Η αλεπού και τα σύκα
τα πολλά λ (ποιημάκι)	33	Η ωραία κοιμωμένη
ανάγνωσμα	34 – 35	
«Ένας ζωγράφος θυμάται τα παιχνίδια του»	35	
αριθμητικά	36 – 39	Πέτρος - Λέο
τακτικά αριθμητικά	36 – 38	(Η γειτόνισσα του Λέο)
«Αγώνας δρόμου»	36	

βυζαντινή αριθμηση	38	ραψωδίες από την Οδύσσεια
<i>τρεις, τέσσερις</i>	39	Πέτρος – Λέο: (Μαθητικοί αγώνες)
επιρρήματα σε –α	40	ημερολόγιο Μαρίας:
παραθετικά	41 – 46	(Αγώνες κοριτσιών)
περιφραστικός τύπος (<i>πιο ψηλός</i>)	41	συγκρίσεις: βουνά, ποτάμια, ζωή
μονολεκτικός τύπος	42	άνθρωποι ...
ανώμαλος σχηματισμός	43	
«Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα»	44	
<i>το ίδιο με... / τόσο ... όσο</i>	45	
«Γράμμα από τη θεία»	46	
επίθετα ως ουσιαστικά (αλλαγή τονισμού)	47	
παραγωγή - ορθογραφία	48 – 53	
-(τ)ικός, -ινος, -ιμος, ηρός, -ερός, -ωτός	48 – 51	
-ικός	48 – 49	εθνικά επίθετα
-τικός	50	
-ιμος, -ινος, -ινός	51	ύλη, χρόνος
-ος, -α, -ο: -ιος (-ένιος, -ήριος, -ήσιος, -ίσιος),	52 – 53	
-αίος, -εος		
(ανάγνωσμα: «Ο Ούφ και η Όχου»)	54 – 55	

επίθετα σε -ης, -ύς

56 – 85

υπερθετικά	56 – 58	γειτόνισσες και
σύνθεση (παν- / κατα-...)	56	οι γάτες τους
μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος)	57	παιδιά και τα σκυλιά τους
ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη»	58	
«Στρίγκλα και καλλονή»	59	
επίθετα σε -ης, -α, -ικο (<i>τεμπέλης, -α, -ικο</i>)	60 – 64	παιχνιδιάρικα ζωή
παραθετικά	62	Μαρίνα: (Ο πιο ζηλιάρης)
σύνθετα		Καταστηματαρχές
(<i>-άρης, -ούλης, -μάτης...</i>)	62 – 53	Παροιμίες για ζηλιάρηδες
«Ο Δημήτρης Σγουρογιάννης»	64	
κλητική <i>Αγαπητέ γιατρέ!</i>	64 – 65	
Παλαβιάρα	64	
επίθετα σε -ής, -ής, -ές (<i>ειλικρινής, -ής, -ές</i>)	66 – 73	Πέτρος / Μαρίνα:
<i>ακριβής / ακριβός</i>	65	(Η φιλόλογος)
χαρακτήρας (<i>εσωστρεφής...</i>)	65	(Έκθεση: Οι φίλοι μου)

παραθετικά	68	
σύνθετα	70 – 73	
-ειδής, -γενής, -παθής, ...	70 – 71	
-ώδης	72	
Κοραλλιογενείς ύφαλοι	73	
επιρρήματα σε –ως	74 – 76	
Παλατιάρα	74	
διπλοί τύποι (ευχάριστ-α / ευχαρίστ-ως)	75	
φραστικά / προτασιακά επιρρήματα	76	
«Το παιχνίδι των χρωμάτων»	77	
επίθετα σε –ής, -ιά, –ί	78 – 79	
τα χρώματα της Ινδίας	78	
επίθετα σε -ύς, -ιά / -εία, -ύ (βαθύς, -ιά, -ύ /		
ευθύς, -εία, -ύ)	80 – 85	
διαστάσεις – βάρος	81	
μεταφορική χρήση	82	
παραθετικά	83	
ορθογραφία i	84 – 85	
ανάγνωσμα	86	
«Ο Μυρκάουζεν και το θαλάσσιο άλογο»		
		Πέτρος και Λέο: (Πλημμύρα και έρημος) (Ο βυθός της θάλασσας)
		Πέτρος και Λέο: (Κακοί βαθμοί)
		επίδειξη μόδας
		Στο νησί: (Ψάρεμα) (Σαράβαλο λεωφορείο)
		(Καβγάς για τις βαλίτσες) Πάρτι μασκέ

ΑΓΑΠΑΣ

Ή ΜΙΣΕΙΣ ΤΟ...

ΚΟΚΚΙΝΟ

Αν προτιμάς το κόκκινο είσαι εξωστρεφής τύπος, δυναμικό κι αισιόδοξος* άτομο, συμπαθές στους άλλους. Αν είναι το μοναδικό σου χρώμα, τότε προσοχή: είσαι πολύ παρορμητικό και τολμηρό άτομο, μπορεί να κάνεις εσφαλμένες* εκτιμήσεις για τους άλλους. Αυτό συμβαίνει γιατί πιθανόν δεν είσαι ικανοποιημένο με τον εαυτό σου. Αν δε σου αρέσει το κόκκινο σημαίνει ότι δεν τα πας καλά με το ένστικτό σου. Αστρολογικά αυτό το χρώμα αντιστοιχεί στον Άρη.

ΜΠΛΕ

Αν χρησιμοποιείς πολύ το μπλε είσαι σοβαρός και ίσως έχεις κάποια προβλήματα στις σχέσεις με τους άλλους. Είσαι άτολμος* τύπος, ιδεαλιστής. Δε σου αρέσει το μπλε; Είσαι κάπως μη συνεργάσιμος, το παρελθόν σε έχει πληγώσει. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ποσειδώνα, στο θεό της θάλασσας.

ΒΙΟΛΕΤΙ

Το χρώμα βιολέτι δείχνει δημιουργικό άτομο, με πρωτότυπες* ιδέες. Αν το προτιμάς συχνά, τότε είσαι και μελαγχολικό. Αν δε σου αρέσει αυτό το χρώμα είσαι πολύ αυστηρός με τον εαυτό σου, αλλά και με τους άλλους. Αυτό το χρώμα είναι του Δία.

ΚΙΤΡΙΝΟ

Αν σου αρέσει το κίτρινο είσαι ζωντανό και κεφάτο άτομο, αγαπάς τα ασυνήθη* πράγματα. Όμως προσοχή. Το υπερβολικό κίτρινο δείχνει ότι αγαπάς πολύ τον εαυτό σου. Ίσως γιατί δεν μπόρεσες να λύσεις κάποια προβλήματα. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ερμή και σε χρυσαφιούς τόνους στον ήλιο.

ΚΑΦΕΤΙ

Όποιος αγαπάει το καφετί χρώμα είναι εργατικό και πειθαρχημένο άτομο. Αν το αγαπάς πολύ, θέλεις να περνάς απαραίτητος και είσαι πολύ μετρίοφρων*. Αν δεν σου αρέσει καθόλου, δεν σου αρέσουν οι κανόνες, είσαι κάπως αμελής*. Το χρώμα αυτό, όπως το μαύρο ανήκει στον Κρόνο.

ΜΑΥΡΟ

Το χρώμα μαύρο δείχνει ότι είσαι ήρεμο, χαλαρό και ασφαλές άτομο. Αν είναι το μοναδικό που σου αρέσει σημαίνει πως είσαι αγχώδης, νευρικός, ανασφαλής. Αν δεν σου αρέσει καθόλου σημαίνει ότι είσαι ανεπαρκής και δεν μπορείς να αντιμετωπίσεις τη ζωή. Το χρώμα αυτό ανήκει στον Κρόνο και στον Πλούτωνα.

Πες μου το χρώμα που σου αρέσει να σου πεταίξω τις μπιλιές

ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ των χρωμάτων!